

అక్షరశిల్పం

సాహిత్యసాంస్కృతిక మసపత్రిక

ప్రియాతి ప్రియమైన కామ్రేడ్ !

అప్పుడే పదిరోజులవుతోంది నువ్వు లేవని తెలిసి. నీ అమరత్వం నా గుండెని తాకినప్పటి కరోరమైన గాయాన్ని నీతో పంచుకోవాలనుంది.

ఈ పదిరోజుల్లో ఎన్ని ఆలోచనల ప్రవాహాలో !?

ఆలోచనలు లేకపోవడం ఎంతటి విషాదమో, కేవలం ఆలోచనల్లోనే కాలం గడపడం కూడా అంతే విషాదం కదూ ! సరిగా అటువంటి విషాదాన్నే నేనిప్పుడు అనుభవిస్తున్నా.

అడవి అంతా..... అర్ధరాత్రి నిశ్శబ్దంలో వుంది. ఈ నిశ్శబ్దంలో.. వెన్నెల్లో.... వ్రాస్తోంటే అదో రకమైన శబ్దం జ్ఞాపకాల తుట్టెను మేల్కొలుపుతోంది. ఈ రాత్రంతా నీకు వ్రాస్తూనే ఉండాలనిపిస్తోంది లేదా నువ్వు ఎదురుగా ఉన్నావని ఊహించుకుని మాట్లాడుతూ ఉండాలనిపిస్తోంది. ఇప్పుడు నా ఆలోచనల్నే కాదు నా ఆశలను నా సమస్త భావోద్వేగాలను నీకు చెప్పాలనుకుంటున్నా....

అన్నీ..... మౌనంగా..... పెదవులు దాటని చిరునవ్వుతో వింటూ ఆ క్షణం నువ్వు ఏం ఆలోచిస్తావా ? అని ఆలోచిస్తున్నాను.

నీ ఉత్తరం కోసం రోజులు లెక్కపెట్టుకుంటూ, ఉత్తరం వచ్చే రోజు వచ్చిందని సంతోషిస్తూ ఎదురుచూస్తోంటే నీ అమరత్వపు వార్త ఎదురొచ్చింది. ఏమని చెప్పను నా భావాన్ని ? బహుశా.... కాదు కాదు ఖచ్చితంగా నీకు తెలుసు ఆ క్షణం నేనేమై వుంటానో ?!

నక్కలైట్లకు ప్రేమలుండవని, చాలా కఠినంగా ఉంటారని ఈ రాజ్యం మనల్ని వక్రీకరిస్తుంది. కానీ, కమ్యూనిస్టులుగా మనం అత్యంత వాస్తవికమైన ప్రేమలతో, సున్నితమైన భావాలతో ఉంటామని ప్రజలకు తెలుసు. ఈ బూర్జువా సాహిత్యం వర్ణించే ప్రేమ విలువలు కావుగా మన ప్రేమలు. వాస్తవికత, విప్లవం పునాదిగా ఏర్పడిన ప్రేమ.

విప్లవంలోనే మొదలై జీవితాచరణకు అన్వయించుకోగలిగే ఉన్నతమైన ప్రేమ.

ప్రియమైన మిత్రుడా !

నువ్వు లేవనే నిజం ఎంత బాధాకరమైనా, అంగీకరించలేనిదైనా వాస్తవమేగా !

నిన్ను చూడాలనిపించే ఒంటరి వేళల్లో అర్థంగా నీ జ్ఞాపకాల్ని స్మరిస్తాను. నిన్ను నాకు దూరం చేసిన రాజ్యం కసాయితనానికి కసితో రగిలిపోతాను.

నీ జ్ఞాపకాల వర్షంలో తడుస్తూ..... మౌనమై పోతాను.

కవిత్యం అంటే అదో రకమైన పైత్యం అంటూ మండిపడే నువ్వు, కవితలు వ్రాయడానికి చేసిన ప్రయత్నం, రాయడానికి నీకు ప్రేరణ నువ్వు చెప్పడం గుర్తొచ్చి నవ్వే కాదు, ఆ కళ్ళు చెమర్చి జ్ఞాపకాలు అలుమకుపోతున్నాయి. చీటికి మాటికి నవ్వుతావు చూడు పెద్దగా, అలా ఒకసారి నవ్వవా ? ఆ నవ్వు వినాలని ఉంది, ఆ నవ్వు చూడాలని వుంది.

నిన్ను చివరిసారిగా చూసినప్పటి నీ చిరునవ్వు ముఖమే కంటిముందు నిలుస్తుంది. 'మళ్ళీ కలిసేనాటికి' అంటూ నువ్వు దాచిపెట్టిన అనుభూతులన్నీ నా విషాదాన్ని పంచుకుంటున్నాయి.

నా పేరు నువ్వు పిలుస్తావు చూడు అర్థిగా '.....' అని. అలానే వినిపిస్తోంది ఒక్కసారి. అలజడితో కూడిన కలవరంతో చూస్తాను. నువ్వు వచ్చావేమోనని! గాలి ఆకుల్లో కదలాడుతూ శబ్దం చేస్తుంది. నిరాశగా మళ్ళీ కళ్ళు మూసుకుంటాను.

మీ ఏరియా వాళ్ళు మమ్మల్ని కలవాడానికొస్తోంటే ఆశగా ఎదురెళ్ళాను నువ్వు వచ్చావేమోనని !

'బోల్షివిక్ పార్టీ చరిత్ర' మొన్నటివరకూ మనిద్దరం కలసి చదువుకున్నాం కదా, పూర్తి చేద్దామని ఏకాగ్రతకోసం ప్రయత్నిస్తూ పుస్తకం తెరిచాను. ఆ పుస్తకం ఆత్రంగా అడిగింది. "మాధవ ఏడి ?" అని ఏం చెప్పాలో, ఎలా చెప్పాలో తెలియక "వస్తాడే" అని నచ్చచెప్పబోయాను. "కాదు, ఎక్కడికెళ్ళాడు చెప్పు" అని ప్రశ్నిస్తోంటే నువ్వు లేవన్న నిజాన్ని చెప్పలేక పుస్తకం నోరు మూసేశాను.

ప్రియమైన సహచరుడా ! సముద్రమంత అలజడితో, ఆకాశమంత ఒంటరితనాన్ని అనుభవిస్తూ నిశ్చలంగా పడుకుని ఆకాశంలో పరిగెడుతున్న మబ్బులవంక అదే పనిగా చూస్తాను. ఏ మేఘమైనా నీ రూపాన్ని సంతరించుకుందా ?! అని

మంచుబొట్లు బొట్లుగా కురుస్తూ వణికిస్తున్న వేళ ప్రతి మంచుబిందువుని పరికించి చూస్తాను. ఏ హిమబిందువై నన్ను తాకుతావో అని ! అడవిలోని ప్రతి చెట్టు, వాగు, పువ్వు నీ గురించి ప్రశ్నిస్తున్నట్లే అనిపిస్తోంది.

అందమైన బుల్లి బుల్లి పిట్టల్ని చూసి ఎన్నిసార్లు మురిసిపోయామో కదా ! ఇప్పుడు నేను ఒంటరిగా కూర్చుని వాటిని చూస్తోంటే ఆశ్చర్యపోయి ప్రశ్నార్థకంగా ముఖం పెట్టాయి. ఏమని చెప్పాలో అర్థంకాక రెండు కన్నీటిబొట్లు సమాధానమిచ్చాను. అర్థం చేసుకున్నట్లు జాలిగా చూసి సానుభూతిగా కువ కువలాడి టపటపా రెక్కలు కొట్టుకుంటూ ఎగిరిపోయాయి. బహుశా వాటి నేస్తాలకు ఈ విషాదాన్ని చెప్పడానికి కాబోలు !!

ఆ రోజు ఉదయం మామూలుగానే సూర్యుడొచ్చాడు, నీ అమరత్వాన్ని పులుముకున్నాడనుకుంటూ, మరింత ఎర్రగా కనిపిస్తున్నాడు. కానీ.... ఏమిటో నాకేమీ చెప్పకుండానే బహుశా చెప్పలేక అనుకుంటూ మబ్బులచాటు కెళ్ళిపోయాడు. నీ అమరత్వపు వార్త రెండు రోజులు ఆలస్యంగా నన్ను చేరింది. ఆ రెండు రోజులు నిద్రలేమితో, అశాంతిగా నాకే కారణం తెలియని ఆందోళనతో అన్యమనస్కంగా గడిపాను. ఎందుకో.... నీ క్షేమం గురించి ఆదుర్దా పడ్డాను. బిడ్డకు ఏదైనా ఆపద సంభవిస్తే ఎంతదూరంలో ఉన్నా తల్లి పేగుకు తెలుస్తుందని లోకోక్తి చాలా..... చిత్రంగా.... అటువంటి అనుభూతినే అనుభవించాను. అవును మరి, విప్లవం కోసం, పోరాడం కోసం బిడ్డల్ని వద్దనుకున్న మనం ఒకరికొకరం బిడ్డలమేగా ! నేనే కాదు ఎంతమంది తల్లులు నీకోసం ఏడ్చారో తెలుసా ?

మనం కలసి ప్రయాణించిన ఒకటిన్నర సంవత్సరపు జ్ఞాపకాలను నెమరువేసుకుంటూ, ఈ ఆవేదనను బయటి ప్రపంచంతో పంచుకోలేని పరిస్థితి కనుక నీతోనే పంచుకుంటున్నా !

అంతులేని దుఃఖాన్ని ఒకవైపు, కర్తవ్యాన్ని మరోవైపు మోస్తూ గంటలకొలది నడుస్తున్నాను. నువ్వు కలలు కంటూ, అదే కలల్లో నన్ను ముంచెత్తి ప్రజలకూ.... అదే కలల్ని పంచావుగా ! ఆ కలల సాధన కోసమే ఈ నిరంతర ప్రయాణం. ఖచ్చితంగా.... నేను నిన్ను చేరేవరకు కొనసాగుతూనే ఉంటుంది. ఉంటాను మరి.

నీ కోసం

కన్నీటితో, ఎర్రవందనాలతో

నీ ప్రియమైన సహచరి

అపరిచిత

మహా ప్రస్థానం

2002

డిశంబర్

సంపాదకుడు

జి. కళ్యాణరావు

48-1-117 (9),

మేడపైన,

మరాటిపాలెం,

ఒంగోలు - 523 001.

మేనేజర్

సంగ్రామ్

C- 132

S.V.N. కాలనీ

గుంటూరు - 522006

సంపాదకుర్రుం

కృష్ణాబాయి

సజ్జా వెంకటేశ్వర్లు

మరో ప్రపంచం,
మరో ప్రపంచం,
మరో ప్రపంచం పిలిచింది !
పదండి ముందుకు,
పడండి త్రోసుకు !
పోదాం, పోదాం పైపైకి !

కదం త్రొక్కుతూ,
పదం పాడుతూ,
హృదంతరాళం గర్జిస్తూ -
పదండి పోదాం,
వినబడలేదా

మరో ప్రపంచపు జలపాతం ?

దారిపాడుగునా గుండె నెత్తురులు
తర్పణ చేస్తూ పదండి ముందుకు !
బాటలు నడచి,
పేటలు కడచి,
కోటలన్నిటినీ దాటండి !
నదీనదాలూ,
అడవులు, కొండలు,
ఎడారులా మన కడ్డంకి ?

పదండి ముందుకు !
పడండి త్రోసుకు !
మరో ప్రపంచపు కంచు నగారా
విరామ మెరుగక మ్రోగింది !

(ఈ మహా ప్రస్థానం నిజమైన సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక పోరాట వారసత్వానిది)

ఈ సంచిక వెల : 10 రూ.
సంవత్సర చందా : 100 రూ.
జీవిత చందా : 1000 రూ.

బకాయిలు, చందాలు
మేనేజర్ కు పంపాలి

సంపాదకీయం :

సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేకత విగోదమో, విహారయోత్రో కాదు అది జీవన్మరణ కార్యాచరణ !

2003

జనవరి 2 నుంచి 7 వరకు హైదరాబాద్ లో ఆసియా సోషల్ ఫోరం కార్యక్రమాలు జరుగుతున్నాయి. సామ్రాజ్యవాద ప్రపంచీకరణను, మతం పేరిట జరిపే హింసనూ వ్యతిరేకించే ఎవరైనా ఇందులో పాల్గొన వచ్చునని, ఈ కార్యక్రమాలలో వేలాదిమంది పాల్గొంటారని, ఎనిమిది కాన్ఫరెన్స్ లు వంద సెమినార్లు జరుగుతాయని, ఎనిమిది కోట్ల రూపాయల బడ్జెట్ తో ఈ కార్యక్రమం జరుగనుందని నిర్వాహకులు ప్రకటిస్తున్నారు. సామ్రాజ్యవాద ప్రపంచీకరణకు వ్యతిరేకంగా చైతన్యం పెల్లుబిగుతున్న ఆంధ్రప్రదేశ్ లో సామ్రాజ్యవాద ప్రపంచీకరణకు వ్యతిరేకంగా ఏదో ఒక స్థాయిలో, ఏదో ఒక రూపంలో నిర్వాణాత్మక పోరాటాలు జరుగుతున్న సమయంలో ఈ సమావేశాలు జరుగుతున్నాయి. ఆ చైతన్యానికి, పోరాటాలకు, ఈ సమావేశాలకు సంబంధం ఉన్నదా, లేదా, అని ఆలోచనా పరులలో తీవ్రమైన చర్చలు జరుగుతున్నాయి. ఆ సమావేశాల నిర్వాహకుల గురించి, విధుల గురించి, పోరాట శక్తుల పట్ల నిర్వాహకులు తీసుకుంటున్న వైఖరి గురించి రాష్ట్రంలోని సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేకశక్తులు ఆ సమావేశాల పట్ల ప్రకటిస్తున్న వైఖరి గురించి, చాలా చర్చలు జరుగుతున్నాయి.

మార్క్సిజం-లెనినిజం-మావో ఆలోచనా విధానం వెలుగులో 32 సంవత్సరాలుగా నిజమైన సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక చైతన్యాన్ని ప్రచారం చేస్తున్న సాహిత్య సంస్థగా, సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక ప్రజా ఉద్యమానికి బాసటగా నిలుస్తున్న సంస్థగా విప్లవ రచయితల సంఘం (విరసం) ఈ సమావేశాలమీద తన అభిప్రాయాన్ని నిర్వహించడానికి ప్రకటించదలచు కుంది.

మొట్టమొదట ఈ సమావేశాలు సామ్రాజ్యవాద ప్రపంచీకరణ పట్ల వ్యతిరేకతను ఒక ప్రదర్శనగా, జాతరగా, మేళాగా మార్చివేస్తున్నాయి. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా సామ్రాజ్యవాదుల కుట్రలు, కుహకాలు, దోపిడీ పద్ధతులు ప్రజలందరికీ స్పష్టమవుతున్న సందర్భంలో ఆ ప్రజలందరిలోనూ సామ్రాజ్యవాదాన్ని వ్యతిరేకించాలనే తపన, ఆందోళన ఏదో ఒక రూపంలో వ్యక్తమవు తున్నాయి. అటువంటి ప్రజలందరి మధ్య ఐక్యత సాధించడం సాధ్యమే. అవసరమైన కృషి. కానీ ఆ ఐక్యత అనేది కేవలం నాలుగైదు రోజులపాటు తమ ఆగ్రహాన్ని ప్రదర్శించడంగానో, గోడు వెళ్ళబోను కోవడంగానో ఉండిపోకూడదు. అది నిత్యజీవిత కార్యాచరణ కావాలి. ఆ కార్యాచరణ పని ఆయా సంస్థలదని, “సోషల్ ఫోరం తరపున కార్యాచరణకు సంబంధించిన ప్రతిపాదనపైన గాని, ప్రకటన పైనగాని, నిర్ణయాలు తీసుకోవడానికి వీలేదు,” అని సోషల్ ఫోరం సూత్రావళి ప్రకటిస్తోంది. ఇదీ సోషల్ ఫోరం అంతిమ సారాంశం. కార్యాచరణకు మాటల్లో వ్యతిరేకించక పోయినా, చేతల్లో వ్యతిరేకించే అవగాహన సోషల్ ఫోరంది.

సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక పోరాటంలో భాగంగా ప్రదర్శనలు, ఐక్యతా ప్రకటనలు ఉపయోగకరం కాదని కాదు, కాని ఆ ప్రదర్శనలకు బహిరంగ ఐక్యతా ప్రకటనలను లక్ష్యం ఏమిటనేది ముఖ్యమైన ప్రశ్న. ఎక్కువలో ఎక్కువ అది సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక చైతన్యం ఉండి, ఆచరణలో ఇబ్బందులు ఎదుర్కోదలచుకోని వారికి సంతృప్తి మార్గాలుగా ఉపయోగ పడతాయి. మాములుగా ఇటువంటి ఐక్యతా ప్రదర్శనలు శత్రువులో భయాన్ని, పాల్గొనే ప్రజలలో ఉత్సాహాన్ని, సంఘీభావాన్ని కల్పించాలి. కాని జనవరి 2-7 సమావేశాలకు శత్రువులే నిధులు సమకూరుస్తున్నారు గనుక, పాల్గొనే ప్రజలలో ఐక్యతనూ సంఘీభావాన్నీ పెంపొందించే కార్యాచరణ ప్రాణాళిక ఏదీ సోషల్ ఫోరం దగ్గర లేదు గనుక ఈ సమావేశాలు ఆ లక్ష్యాన్ని కూడా సాధించజాలవు.

ఈ సమావేశాలకు సంబంధించిన లేదా ఈ సమావేశాల్లో అగ్రభాగాన పాల్గొంటున్న స్వచ్ఛంద సంస్థలకు సంబంధించిన ఒక ముఖ్యమైన తాత్విక, రాజకీయ, ఆర్థిక సమస్యకూడా ఉంది. బోల్షివిక్ విప్లవం తర్వాత ప్రపంచ

వ్యాప్తంగానే సామ్రాజ్యవాదం భూస్వామ్యంతో మిలీటరీ అయ్యే పన్నాగాన్ని చేపట్టింది కనుక ఈ యుగంలో భూస్వామ్య వ్యతిరేకతతో సంబంధం లేని సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేకతకు అర్థం లేదు. నిజమైన సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక పోరాటాలు స్థానిక శత్రువులైన భూస్వామ్య వర్గాలతో పోరాటాన్ని స్పష్టంగా ప్రకటించవలసిందే, చేపట్టవల్సిందే. సోషల్ ఫోరంకు పోరాటం అనే మాటే గిట్టక పోగా హైదరాబాద్ సభల నిర్వాహణలో భాగస్థులయిన సంస్థలలో అత్యధిక భాగం ఈ దేశంలో భూస్వామ్యాన్ని గుర్తించనే గుర్తించని స్వచ్ఛంద సంస్థలు. మాట మాత్రంగా “మతం పేరిట జరిగే హింసను” (హిందూ మతాన్మాదాన్ని కాదు !) వ్యతిరేకిస్తున్నామని ప్రకటించినప్పటికీ అది భూస్వామ్యానికి వ్యతిరేకత కాదని, కార్యాచరణ అసలే కాదని గుర్తించవచ్చు. వరల్డ్ సోషల్ ఫోరం ఇండియా సూత్రావళిలో ప్రకటించిన 18 అంశాలోగాని, హైదరాబాద్ సదస్సుకోసం ఇండియా ప్రోగ్రామ్ కమిటీ రూపొందించిన ఆరు ప్రధాన ధీమలలోగాని, భారతదేశంలో ప్రజల ప్రధాన సమస్య అయిన భూమి గురించి గాని, భూమికోసం ప్రజలు సాగిస్తున్న పోరాటాల గురించి గాని, ప్రభుత్వం ఆడుతున్న బూటకపు భూసంస్కరణల భాగోతం గురించిగాని, మాటమాత్రమైనా లేదు. ఒకవేళ ప్రపంచీకరణ క్రమానికి, భూమి సమస్యకు సంబంధం లేదని సోషల్ ఫోరమ్ భావిస్తున్నట్లయితే, ఈ దేశంతో ప్రపంచీకరణ నిజంగా ఎన్ని రంగాలలో జరుగు తున్నదో అది అర్థం చేసుకోలేదనుకోవాలి. దేశవ్యాప్తంగా లక్షలాది ఎకరాల భూములను బహుళజాతి సంస్థలకు అప్పగించడం, వ్యవసాయ రంగంలో అంతర్జాతీయ మార్కెట్ విస్తరించడానికి, రైతాంగానికి గిట్టుబాటుధరలు కూడా అందకపోవడానికి, భూమిలేని నిరుపేద కూలీలకు వ్యవసాయ కూలీపనులు తగ్గిపోవడానికి ప్రపంచీకరణ క్రమం ప్రత్యక్షంగా కారణం అవుతోంది. ప్రపంచీకరణ క్రమం వల్లనే ఆదివాసి భూముల పరిరక్షణ చట్టాలను రద్దుచేసి ఆ భూములను బహుళజాతి సంస్థలకో, వారి దళారీలకో అప్పగించే ప్రయత్నం జరుగుతోంది. ప్రపంచీకరణ క్రమంలో అంతర్జాతీయ ద్రవ్య సలహా సంస్థలు ప్రకటించిన ఎన్నో ప్రత్యేక భూసంస్కరణలకు వ్యతిరేకమైన అవగాహనలున్నాయి. ఇవన్నీ ఉన్నప్పటికీ, ప్రపంచీకరణను వ్యతిరేకిస్తున్నామని చెప్పుకునే సోషల్ ఫోరమ్ కనీసం హైదరాబాద్ సదస్సు సందర్భంగానైనా భూమి సమస్యను ప్రస్తావించనైనా ప్రస్తావించలేదంటే దాని అర్థం ఏమిటి ? సరిగ్గా ఏనేలమీద ఒక చారిత్రాత్మక భూపోరాటంలో నాలుగువేల మంది ప్రజలు ప్రాణాలు బలిపెట్టి “దున్నేవారికేభూమి” నినాదాన్ని ఎజెండా మీదికి తెచ్చారో, సరిగ్గా ఏ నేలమీద ఇవాళీకీ ఒక ఉజ్వలమైన భూమి, భుక్తి, విముక్తి పోరాటం కొనసాగుతున్నదో, ఆనేల మీదనే భూమి సమస్యతో సంబంధమే లేకుండా సోషల్ ఫోరమ్ సదస్సు జరుగుతోంది !

సోషల్ ఫోరమ్ వెనుక ఉన్న స్వచ్ఛంద సంస్థలలో ఒక ముఖ్యమైన తాత్విక సమస్య పోరాటం స్థానంలో పైరవీలను, ప్రశ్నించవలసిన సమయంలో దాతృత్వాన్ని పెట్టి కార్యకర్తలుగా ఉండవల్సిన వాళ్ళను మేనేజర్లుగా మార్చడం. పరిగ్గా ప్రపంచీకరణ క్రమంలో భాగంగా సంక్షేమరాజ్య లక్షణాలను వదులుకోమ్మని, అనేక ప్రజారంగాలనుంచి ఉపసంహరించుకోమని ప్రభుత్వానికి ప్రపంచీకరణ శక్తుల ఆదేశాలిస్తున్న సమయంలో, ఈ స్వచ్ఛంద సంస్థలు కూడా అదే విషయాన్ని మరొక భాషలో చెపుతున్నాయి. ప్రజలు ప్రభుత్వంవైపు చూడకూడదంటూన్నారు. “స్వయం సహాయం” చేసుకోవాలనే ఆకర్షణీయమైన నినాదం చాటున ప్రజలు ప్రభుత్వాన్ని నీలదీయకూడదని ఉద్బోదిస్తున్నారు. ప్రజలు పోరాట చైతన్యాన్ని సామ్రాజ్యవాద సంస్థల నిధుల దాతృత్వంతో పక్కదారి పట్టిస్తున్నారు. ప్రజల చొరవను పెంచుతున్నామని ఎన్ని మాటలు చెప్పినప్పటికీ, అంతిమ సారాంశంలో వాళ్ళను స్వచ్ఛంద సంస్థల మేనేజర్ల దయాదాక్షిణ్యాల కోసం దేబిరించే వాళ్ళుగా మారుస్తున్నారు.

ఈ స్వచ్ఛంద సంస్థలతో మరొక ముఖ్యమైన సమస్య వాళ్ళ నిధుల వనరులు, వాళ్ళు నిధులు ఖర్చు పెట్టేటరు, వాళ్ళ జీవన విధానం. స్వయంగా సామ్రాజ్యవాద సంస్థలు, సామ్రాజ్యవాద దేశాల ప్రభుత్వాలు, బహుళజాతి సంస్థలు ప్రత్యక్షంగానో, పరోక్షంగానో ఈ స్వచ్ఛంద సంస్థలకు నిధులు అందజేస్తున్నాయి. ఈ నిధులు ఏ లక్ష్యంతో ఇవ్వబడుతున్నాయని చాలా చర్చ జరుగుతోంది. విప్లవకారులకు కూడా ప్రజా శత్రువులనుంచి నిధులు అందడం లేదా, అని కుతర్కపు సమర్థనలు వినబడు తున్నాయి.

రెండు వందల ఏళ్ళ వలసపాలన, దోపిడీ, పీడన భీభత్సాల తరువాత ఈ దేశ ప్రజలు అమాయకంగానే కావచ్చు విదేశీయమైన ప్రతిదాన్ని అనుమానించడం అలవాటు చేసుకున్నారు. సామ్రాజ్యవాదుల ఆయుధా గారంలో “దాతృత్వం” కూడా ఆయుధమని ఈ దేశ ప్రజలు సరిగ్గానే పోల్చుకున్నారు. ఆ “దాతృత్వం” లో కుట్ర లేకపోయినా నిజంగానే ధర్మం చేయాలనే జీవకారుణ్య వాదం ఉన్నా, ఏడాదిపాటు పీల్చి పిప్పిచేసి ఒక రోజు అన్నదానం సాగించే అనుభవం, గాంధీ ప్రవచించిన ధర్మ కర్తవ్య సిద్ధాంతం ఈ దేశ ప్రజలకు తెలుసు. స్వచ్ఛంద సంస్థలలో పనిచేసే కింది స్థాయి ఉద్యోగాలకు చివరికి స్థానిక మేనేజర్లకు కూడా ఆ నిధుల పూర్వాపరాలేమిటో, లక్ష్యమేమిటో తెలియకపోవచ్చు, అదికూడా ప్రజాసేవేనని అమాయకంగా నమ్ముతుండవచ్చు, కాని ఆ నిధులు ఇచ్చే వాళ్ళకు స్పష్టమైన లక్ష్యాలు ఉన్నాయి. ఈ దేశ ప్రజల పోరాట చైతన్యాన్ని అంచనా వేసే పరిశోధనలకు నిధులు, ఇక్కడ పోరాటాలలో పాల్గొని వెనుకకు వచ్చిన వాళ్ళను మచ్చిక చేయడానికి నిధులు, ప్రభుత్వం బాధ్యతలను నెరవేర్చడం లేదని అడగకుండా ఉండేందుకు, వ్యవస్థ మార్పు అవసరం లేకుండానే, అతుకులతో, సంస్కరణ లతో, దానధర్మాలతో, సమస్యలు తీరిపోతాయనే భ్రమలు కల్పించేందుకు వైద్యం, ఆరోగ్యం, చిన్నతరహా నీటి పారుదల, వ్యవసాయం వంటి రంగాలకు నిధులు, ప్రగతిశీలంగా కనబడుతూనే పోరాటచేవను మొద్దుబార్చే ప్రచారకార్యక్రమాలకు నిధులు - ఇదంతా ఒక విష వలయం. కుడిచేత్తో ప్రపంచీ కరణ శక్తులు ఏ పని చేస్తున్నాయో, స్వచ్ఛంద సంస్థలలో ఎక్కువ భాగం ఎడమ చేత్తో చేసే పని అదే. స్వచ్ఛంద సంస్థలలో ఏ ఒకటో, రెండో ఇటువంటి నిధులు లేనివి సామ్రాజ్యవాద దేశాలలో కూడా వ్యక్తుల దగ్గర, శ్రామికుల దగ్గర విరాళాలు సేకరించి నడిచేవి ఉండవచ్చు. కాని అది కేవలం మినహాయింపులు మాత్రమే. 98 శాతం స్వచ్ఛంద సంస్థలు సామ్రాజ్యవాద ప్రభుత్వం నుంచో, మత సంస్థల నుంచో, బహుళజాతి సంస్థలనుంచో నిధులు పొందుతున్నవే.

నిజానికి సమస్య నిధులది మాత్రమే కూడా కాదు. నిధులు ఇచ్చేవాళ్ళు, నిధులు తీసుకునే వాళ్ళ దృక్పథాలు ఏమిటన్నది ముఖ్యమైన ప్రశ్న. ఈ ప్రశ్నను విస్మరించడం వల్లనే విదేశీనిధుల స్వచ్ఛంద సంస్థలను సమర్థించదలచిన వాళ్ళు, ‘మీ విప్లవకారులు మాత్రం కాంట్రాక్టర్లదగ్గర, పెట్టుబడిదారుల దగ్గర తీసుకోరా’ అని అడుగుతారు. స్వచ్ఛంద సంస్థలకు నిధులు ఇచ్చేవాళ్ళు ప్రజలను పోరాటం నుంచి పక్కకు మరల్చమని, సేవా దృక్పథం పెంపొందించమని నిధులు ఇస్తున్నారు. ప్రజలు రాజ్యాన్ని ప్రశ్నించకుండా వ్యవస్థ మార్పును కోరుకోకుండా ఉండే

వాతావరణం సృష్టించమని నిధులు ఇస్తున్నారు. స్వచ్ఛంద సంస్థలు అక్షరాలా ఈ పనులు చేస్తున్నాయి. విప్లవకారులు శత్రువుల దగ్గరకూడా లెవీలు పసూలు చేసిన చేస్తున్న మాట నిజమే కావచ్చుగాని, ఆ నిధులు పోరాట దృక్పథాన్ని మొద్దుబార్చలేదు. నిధుల వల్ల కార్యాచరణను ఆపిన సందర్భాలు లేవు. ఆ నిధుల వల్ల పోరాటకారుల జీవనశైలి మారిన దాఖలాలు అతి స్వల్పం.

ఆ వచ్చిన నిధులను కూడా స్వచ్ఛంద సంస్థలు ఎంత దుబారాగా, ఎంత అడంబరంగా ఖర్చు పెడు తున్నాయో, స్వచ్ఛంద సంస్థల మేనేజర్ల జీవనశైలి ఎట్లా ఉంటున్నదో చూస్తే ఈ నిధులకు, ప్రజా సేవకు ఏమీ సంబంధం లేదని చాలా సులభంగా అర్థం అవు తుంది.

ఇటువంటి స్వచ్ఛంద సంస్థలమీద ప్రధానంగా ఆధారపడి ప్రపంచీకరణను వ్యతిరేకించే కార్యక్రమం నిర్వహిస్తామనడం హాస్యాస్పదమైనా కావాలి. మోసపూరితమైనా కావాలి. స్వచ్ఛంద సంస్థల తరువాత సింహ భాగాన్ని ఆక్రమిస్తున్న నిర్వాహకులు రెండు రివిజనిస్టు పార్టీల ప్రజాసంఘాలు. యునైటెడ్ ఫ్రంట్ ప్రభాత్వానికి బయటనుంచి మద్దతు ప్రకటించడం ద్వారా సి.పి.ఎం మంత్రివర్గంలో చేరడం ద్వారా, సి.పి.ఐ ఈ దేశంలో ప్రపంచీకరణ కొనసాగడానికి తమవంతు కృషి చేశాయి. పశ్చిమ బెంగాల్ ప్రభుత్వం ప్రపంచీకరణ విధానాలన్నిటినీ అమలు చేయడం మాత్రమే కాదు, ఇంకా ఎక్కువ అమలు చేయడానికి సలహాలకోసం మెకన్సి అండ్ కంపనీ దగ్గరకు వెళ్ళింది. బి.జె.పి.తో సంబంధాలు వదులుకుంటే ప్రపంచబ్యాంకు ఏజెంట్ చంద్రబాబు నాయుడితో చేతులు కలపడానికి తమకు అభ్యంతరం లేదని సి.పి.ఎం అగ్రనాయకులు ఇప్పటికే ఒకటికి రెండుసార్లు ప్రకటించారు. నిజంగా సామ్రాజ్యవాదాన్ని వ్యతిరేకిస్తున్న విప్లవకారులను అణచివేడానికి పాతాలు చెప్పమని సి.పి.ఎం ముఖ్యమంత్రి బుద్ధదేవ్ భట్టా చార్య చంద్రబాబు నాయుడి చుట్టూ తిరుగు తున్నాడు. ఇంత ఘనచరిత్ర గల సి.పి.ఐ., సి.పి.ఎంల అనుబంధ సంఘాలు ప్రపంచీకరణకు వ్యతిరేకంగా నడుస్తు నడుపుతా మనడం ఎవరిని మోసం చేయడానికి ?

వీళ్ళేకాక హైదరాబాద్ నడుస్తు వెనుక కనీసం కొన్నయినా నిజమైన ప్రజానుకూల సంస్థలు, కొందరైనా ప్రజానుకూల మేధావులు ఉన్నారని మాకు తెలుసు. వారు ఏ అమాయకత్వం వల్ల, ఏ సమాచార లోపంవల్ల, ఏ చాపల్యం వల్ల అక్కడ ఉన్నారో మాకు తెలియదు గాని ఇంతదాకా సాగినచర్చలో వ్యాఖ్యాత రాసినట్టు “దానిలో చేరి, దాని స్వరూపాన్ని మార్చాలనే” ఆలోచన కూడా కొందరికి ఉన్నట్టుంది. తెలంగాణా సాయుధ పోరాటం ముగిసిన తరువాత అప్పటి కమ్యూనిస్టు నాయకులలో కొందరు కూడా నెహ్రూ ప్రభుత్వంలో చేరి దానిని మార్చాలని నూచించారు. చివరికి వాళ్ళే మారడం మినహా సాధించింది ఏమిలేదు. ఏ నిర్మాణానికైనా దాని ప్రత్యేక చలన సూత్రాలుంటాయి. ఒక నిర్మాణంలో ప్రవేశించి దానిచలన సూత్రాలు మార్చి, దాని స్వభావాన్ని మార్చగలం అనుకోవడం భ్రమైనా కావాలి, మోసమైనా కావాలి.

(మిగతా 9వ పేజీలో)

ఇందులో.....

మహాప్రస్థానం	1
సంపాదకీయం	2
ప్రత్యేక వ్యాసం - సామ్రాజ్యవాదుల పాదసేవలో ఎన్టీలు	4
వ్యాసం - తమిళనాడులో మతమార్పిడి చట్టం-పూర్వాపరాలు	10
వ్యాసం : అడివాసే సమాజాల్లో హిందూత్వశక్తుల పోరాటాలు	12
కవిత	14
కథ : కొరియర్	17
కథ : బొంద జూడనైతి	19
పుస్తక సమీక్ష : వెల్చేరు విమర్శలు	23
పుస్తక సమీక్ష : వినోదాన్ని ‘అజా’	24
పుస్తక సమీక్ష : దళితుడి రాజకీయ ప్రకటన	26
పుస్తక సమీక్ష : సింగమనేని కథలు	27
వ్యక్తిత్వం	29
సినీమా సమీక్ష	31
ఉత్తరాలు	32

ప్రత్యేక వ్యసనం

సామ్రాజ్యవాదుల

పాదగేవలం

ఎన్టీసీలు

జేక్స్ రివ్యూ

అనుబంధం :

సి. హెచ్.ఎస్

ప్రకాశం

అతికొద్దిమందికి మాత్రమే ప్రాతినిధ్యం వహించే పాలకవర్గాలు తమ అధికారాన్ని, ఆదాయాలను, సౌకర్యాలను పరిరక్షించుకోవడానికి రాజ్య యంత్రాంగం పైనా, సామాజిక సంస్థలపైనా ఆధారపడుతూ ఉంటాయని చరిత్ర చెబుతోంది. సామ్రాజ్యవాద పాలకవర్గాలు మూడో ప్రపంచదేశాల్లోని మతసంస్థలకు పెద్ద ఎత్తున నిధులను సమకూర్చి వాటికి మద్దతుగా నిలుస్తూ, దోపిడీకి గురవుతున్న ఆయా దేశాల ప్రజల చైతన్యాన్ని, అసంతృప్తిని, ఆందోళనను పక్కదారి పట్టించి జాతి, మతఘర్షణలవైపు మళ్ళించే ప్రయత్నాలకు పాల్పడ్డాయి.

ఇటువంటి ప్రయత్నాలు ఎప్పట్నుండో కొనసాగుతూనే వున్నప్పటికీ, ప్రత్యేకించి గత కొన్ని దశాబ్దాల కాలంలో అవి కొత్త రూపురేఖలను సంతరించుకున్నాయి. సామ్రాజ్యవాదులు పెంచి పోషిస్తున్న మత ధార్మిక సంస్థలు ఇటీవలి కాలంలో నూతన సామాజిక సంస్థలుగా ఆవిర్భవించాయి. ఈ సంస్థలు సామ్రాజ్యవాదుల స్వార్థప్రయోజనాలను నెరవేరుస్తూ ఒక మిథ్యావాద భావజాలానికి రూపకల్పన చేశాయి. తమను తాము 'ప్రభుత్వేతర సంస్థలు'గా వర్ణించుకునే ఎన్టీసీలే ఈ నూతన సామాజిక సంస్థలు. అంతర్జాతీయ సంస్థల నుండి, యూరోపియన్, అమెరికా, జపాన్ దేశాల ప్రభుత్వ సంస్థలనుండి, స్థానిక సంస్థలనుండి 10 బిలియన్ల డాలర్ల నిధులను పొందుతున్న మూడో ప్రపంచదేశాల్లోని ఎన్టీసీల సంఖ్య 50,000 వరకూ ఉంది. భారీ ఎన్టీసీలను నడిపే మేనేజర్లు మిలియన్ డాలర్ల బడ్జెట్లను అమలుచేస్తున్నారు. వీరు పొందే జీతాలు, ప్రత్యేక సౌకర్యాలు, కార్పొరేట్ సంస్థలను నడిపే చీఫ్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్ల జీతభత్యాలతో సరిసమానంగా వుంటున్నాయి. కోట్లాది ప్రజలకోసం, ముఖ్యంగా పేదలకోసం, మహిళల కోసం, అసంఘటితరంగంలోని కార్మికుల సంక్షేమంకోసం పాటుపడుతున్నామనే ఆశయాల ముసుగుతో ఈ ఎన్టీసీల మేనేజర్లు జెట్ విమానాల్లో ప్రయాణాలు చేస్తూ, అంతర్జాతీయ కాన్ఫరెన్సులకు హాజరై బడా వ్యాపారవేత్తలతోను, ద్రవ్య సంస్థల డైరెక్టర్లతోను ఇష్టాగోష్ఠులు జరుపు తుంటారు.

ఆసియా, లాటిన్ అమెరికా, ఆఫ్రికా ఖండాల్లోని గ్రామీణ, పట్టణ ప్రాంతాల్లో పనిచేస్తున్న ఎన్టీసీలు ప్రపంచవ్యాప్త సామాజిక కార్యకర్తల పాత్రలను పోషిస్తున్నాయి. ఇవి యూరప్, అమెరికా, జపాన్ దేశాల్లోని ప్రసిద్ధ దాతల (డోనర్ల) కనుసన్నల్లో మెలగుతూ వారితో ఎల్లప్పుడూ సన్నిహిత సంబంధాలను కొనసాగిస్తుంటాయి. 'ప్రగతిశీల ప్రపంచం'పై ఎన్టీసీలకు గల ఆర్థిక, రాజకీయ ఆధిపత్యాలను ప్రశ్నించి, నిర్దిష్ట చర్యల్ని లేవదీసే వామపక్ష విమర్శ చాలా బలహీనంగా వుంది. దీని ఫలితంగా ఎన్టీసీలు రోజురోజుకూ బలం వుంజుకుని నిర్మాణయుత వామపక్ష ఉద్యమాలను విచ్ఛిన్నం చేస్తూ ఆ ఉద్యమాల నాయకులను, భావజాలాలను, వ్యూహాలను తమ ప్రయోజనాలకు అనుగుణంగా మలుచుకుంటున్నాయి.

మూడో ప్రపంచ దేశాలను ఆర్థికంగా కొల్లగొట్టడానికి స్థూల ఆర్థిక ప్రణాళికలతో పనిచేస్తున్న అంతర్జాతీయ ద్రవ్యనిధి సంస్థ (ఐ.ఎం.ఎఫ్.), ప్రపంచబ్యాంకు, బహుళజాతి కంపెనీల కుటిలపన్నాగాలకు వ్యతిరేకంగా వామపక్ష మేధావులు, ఉద్యమాలు బలంగా కృషిచేస్తున్నాయి. ఇది చాలా ముఖ్యమైన కర్తవ్యం. మూడో ప్రపంచ దేశాల పారిశ్రామిక పునాదులను పెకలించివేయడానికి, అక్కడి ప్రజల స్వాతంత్ర్యాన్ని, జీవిత ప్రమాణాలనూ దెబ్బకొట్టడానికి స్థూల, సూక్ష్మ సామాజిక రాజకీయ వ్యూహాలతో సామ్రాజ్యవాద సంస్థలు పనిచేస్తున్నాయి. ఇవి వ్యవస్థాగత సర్దుబాట్ల ప్రణాళికలను అమలుచేస్తుండటం వల్ల వేతన, జీత కార్మికులు, రైతులు, చిన్నతరహా జాతీయ వ్యాపారవేత్తలు ఎన్నో కష్టనష్టాలకు గురవుతున్నారు. వీరందరిలో తీవ్ర అసంతృప్తి, ఆందోళన, ఆవేశమూ గూడుకట్టుకుని ఉంది. ఇటువంటి సంక్షోభ సమయంలో ఎన్టీసీలు రంగప్రవేశంచేసి పీడిత ప్రజల ఆందోళన నుండి, ప్రత్యక్షదాదుల నుండి కార్పొరేట్, బ్యాంకింగ్ వ్యవస్థలను కాపాడుతూ స్థానిక సూక్ష్మస్థాయి ప్రాజెక్టుల గురించి, 'సామాజిక విద్య' గురించి 'అట్టడుగుస్థాయి నుండి నిర్మాణావసరాల' గురించి విస్తృత ప్రచారం చేస్తూ, ప్రపంచ వ్యాప్తంగా సామ్రాజ్యవాద, పెట్టుబడిదారీ విధానంలో ఉన్న విద్యావంతుల ప్రయోజనాలకు వదొన్నతులకు ఈ ఎన్టీసీలు సరికొత్త సాధనాలుగా ఉపయోగపడుతున్నాయి. అకడమిక్స్, జర్నలిస్టులు, ప్రాఫెషనల్స్ మొదలైన విద్యా వంతులు అంతకుముందు తాము పాల్గొంటున్న వామపక్ష ఉద్యమాల్లో నుండి బయటకు వచ్చి ఇతోధిక లాభాలకు, అవకాశాలకు మార్గాలను సుగమం చేసే ఆకర్షితులౌతున్నారు. వీరికున్న నిర్మాణయుత శక్తియుక్తులను, నైపుణ్యాలను ఎన్టీసీలకు ధారపోస్తున్నారు. వేలసంఖ్యలో ఉన్న ఎన్టీసీ డైరెక్టర్లు తమ సేవలకు ప్రతిఫలంగా 40 వేల డాలర్లను, కార్లను, (ఫోర్ వీలర్స్) నగరాల్లో అందమైన గృహాలను, అపార్ట్మెంట్ లను అదునాతన ఫర్నిచర్ కలిగిన ఆఫీసులను, బిల్డింగ్ కాంప్లెక్స్లను, వారి పిల్లల అవసరాలను తీర్చడానికి నౌకర్లను, వారి గార్డెన్లను అందంగా తీర్చిదిద్దడానికి తోటమాలీలను ఇంకా తదితర విలాసవంతమైన సౌకర్యాలను పొందుతున్నారు. వీరు మత దేశాల్లోని గ్రామాల్లోనూ, మురికివాడల్లోనూ గడిపే సమయం కంటే పేదరికం అనే అంశంపై వాషింగ్టన్, బ్యాంకాక్, టోక్యో, బ్రెస్టెల్స్, రోమ్ వంటి నగరాల్లో జరిగే అంతర్జాతీయ సదస్సుల్లో పొద్దుపుచ్చే సమయమే ఎక్కువగా వుంటుంది. "అర్హతగల ప్రాఫెషనల్స్"ల నగదు పారితోషికాల కోసం ఎంతో నైపుణ్యంతో కొత్త ప్రతిపాదనలను రూపొందించే వీరు తక్కువ జీతాలతో బతుకీడుస్తున్న గ్రామీణ పాఠశాల ఉపాధ్యాయులు తమ డిమాండ్ల సాధనకోసం నిరసన ప్రదర్శనలకు పూను కున్నప్పుడు వారిపై జరిగే పోలీసు దాడులను ఏ మాత్రమూ ఖండించరు. ఈ ఎన్టీసీలు స్వంత ఆస్తుల ద్వారా ప్రభుత్వ వనరుల ద్వారా కొత్తగా పుట్టుకువచ్చినవి కావు. సామ్రాజ్యవాదులిస్తున్న నిధులద్వారా, ప్రజాబృందాలను నియంత్రించడంలో వాళ్లకున్న శక్తియుక్తుల ద్వారా మాత్రమే ఇవి పుట్టుకొచ్చాయి. ఒక విధంగా ఎన్టీసీ నాయకులను అనుత్సాదక వర్గంగాను, డోనర్ దేశాలకు సేవలు చేసే వర్గంగాను, వ్యక్తిగత ప్రయోజనాలను నెరవేర్చుకోవడానికి స్వదేశి పేదరికంతో

వ్యాపారం చేసే వర్గంగాను భావించవచ్చు.

ఎన్టీవీల డైరెక్టర్లు వారి స్థానాలను, కార్యకలాపాలను నమర్చించుకోవడానికి వల్లించే “పేదరికంపై పోరాటం”, “అసమానత్వాల తొలగింపు” వంటి మాటలు బూటకాలు మాత్రమే. ఎన్టీవీ ప్రాబల్యం పెరగడానికి, జీవిత ప్రమాణాల తరుగుదలకు ప్రత్యక్ష సంబంధం ఉంది.

ఎన్టీవీల ప్రగతి వ్యవస్థాగత నిరుద్యోగాన్ని తగ్గించడానికిగాని, రైతుల సామూహిక వలసలను అరికట్టడానికి గానీ, అనంశుటితరంగంలో పనిచేసే శ్రామికుల వేతనాల పెరుగుదలకోసం గాని ఏమాత్రం ఉపయోగపడదు. తమ దేశానికి, ప్రజల ప్రయోజనాలకు గొడ్డలిపెట్టుగా మారిన నయా ఉదారవాద ఆర్థికసంస్కరణల నుండి తప్పించుకున్న కొంతమంది ప్రాఫెషనల్స్ తమ ఆదాయాలను పెంచుకోవడానికి మాత్రమే ఈ ఎన్టీవీలు ఉపయోగపడ్డాయి. ఎన్టీవీలు గుప్పించే ప్రకటనల్లోనూ ప్రచార పత్రాల్లోనూ తమనుతాము “పాతుకుపోయిన ఆధిపత్యానికి మరియు క్రూరమైన పెట్టుబడిదారి మార్కెట్”కు మధ్య “మూడవ మార్గంగాను”, ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థలో కార్యకలాపాలను కొనసాగించే “పౌరసమాజం” లోని అగ్రగామిదళంగాను అభివర్ణించుకుంటున్నాయి. “పౌర సమాజం” అనే పదం నిజానికి బ్రహ్మపదార్థం లాంటిది. పౌరసమాజం ఏకరూపత కలిగిన నిర్మాణమేమీ కాదు. గతంలో ఎన్నడూలేని విధంగా ప్రస్తుత శతాబ్దంలో స్పష్టంగా బట్టబయలైన వర్గాల నిర్మాణమే పౌరసమాజం. తామిచ్చే అప్పులపై అధికశాతం వడ్డీలను గుంజే వడ్డీవ్యాపారులు, కార్మికుల శ్రమశక్తిని దోచుకుని సంపదలను పెంచుకునే పెట్టుబడిదారులు, పేదరైతుల భూములను దురాక్రమించే భూస్వాములు మొదలైనవారందరూ ఈ పౌరసమాజంలోని వారే.

పౌరసమాజం గురించి గొప్పగా మాట్లాడే ఎన్టీవీ నిర్వాహకులు వర్గవిభజనను, వర్గదోపిడిని, వర్గపోరాటాన్ని భ్రమలుగా కొట్టిపడేస్తున్నారు. పౌరసమాజం గురించి వీరికి ఎటువంటి అవగాహన లేకున్నా తమ సంస్థలకు నిధులను సమకూర్చే పెట్టుబడిదారులతో సంబంధాలను పెంపొందించుకొని వారు అప్పగించిన ప్రాజెక్టులను పూర్తిచేయడానికి వారికి అనుచరులుగా మారి, తద్వారా పెద్ద మొత్తంలో వ్యాపార ప్రయోజనాలను చేకూర్చి పెడుతున్నారు. నయా ఉదారవాద ఆర్థికవ్యవస్థ మరింత బలపడటానికి ‘పౌర సమాజం’ అనే భావన ఎన్టీవీలకు బాగా ఉపయోగపడుతోంది. అంతేగాక సామాజిక సేవలనందించే ప్రభుత్వ సంస్థలపైనా, ప్రజా సంక్షేమాల పథకాలపైనా ఇవి విమర్శలు సాగిస్తూ

వుంటాయి. ‘పౌరసమాజం’, ‘మార్కెట్’ అనే రెండు పదాల గారడీతో తాము రాజ్యానికి వ్యతిరేకులమని వర్ణించుకుంటాయి. బడా వ్యాపారులతో కలసి వుంటూనే పౌరసమాజం పేరుతో రాజ్యానికి వ్యతిరేకులుగా పేరుపొందుతూ ఒకవైపు రాజ్యపు వనరులన్నింటినీ మార్కెట్ పేరుతో బడా వ్యాపారులకు ధారాదత్తం చేస్తూ, మరోవైపు వీరి కార్యక్రమాలు కొనసాగుతుంటాయి. ఈ పెట్టుబడిదారుల “రాజ్యవ్యతిరేకత” ప్రజాధనాన్ని ఎగుమతిదారులకు సబ్బిడీలుగా ఇప్పించడానికి మాత్రమే ఉపయోగపడుతుంది. ఎన్టీవీ నిర్వాహకులు ఇటువంటి పెట్టుబడిదారులకు తొత్తులుగామారి సబ్కాంట్రాక్టర్ల రూపంలో ఎంగిలిమెతుకుల కోసం ఎగబడుతుంటారు. అటువంటి ఎంగిలిమెతుకులతోనే ప్రజల్ని ఉద్ధరిస్తున్నామని గప్పాలు కొడుతుంటారు.

అట్టడుగు స్థాయినుండి అత్యంత ప్రతిభావంతంగా ఉద్యమిస్తున్నామని చెప్పుకుంటున్న ఎన్టీవీలు వాస్తవంగానే అట్టడుగు స్థాయినుండి అభివృద్ధి నిరోధక పాత్రను సమర్థవంతంగా పోషిస్తున్నాయి. పునాది స్థాయినుండి ప్రజా ఉద్యమాలను, ప్రజా ప్రతిఘటనను నిర్వీర్యపరచడానికి ఎన్టీవీలు సామ్రాజ్యవాదులు అందచేస్తున్న మేధో ఆయుధాలతో ముందుకొస్తున్నారు.

ఈ విధంగా వామపక్ష భావజాలానికి బలమైన సహజు విసురుతున్న ఎన్టీవీలను నిర్దిష్టంగా విమర్శించడానికి, వాటి పుట్టుక, నిర్మాణం, భావజాలం తదితర అంశాలకు సంబంధించిన సునిశిత రాజకీయ పరిశీలన చాలా అవసరం.

ఎన్టీవీల పుట్టుక - నిర్మాణం - భావజాలం :

రాజకీయాల్లో యన్.జి.వో. ల పాత్ర చాలా వివాదాస్పదంగా వుంటుంది. ఒకపక్క నియంతృత్వాలను, మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనలను విమర్శిస్తూనే మరోపక్క విప్లవాత్మక సామాజిక రాజకీయ ఉద్యమాలకు వ్యతిరేకంగా నిలుస్తున్నాయి. ప్రజా ఉద్యమాలను పక్కదారి పట్టించి వాటిని నయాఉదారవాద శక్తుల ఆధిపత్యం కిందికి తీసుకువచ్చే ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాయి. ఎన్టీవీల రాజకీయ ఉద్దేశాలు అంత స్పష్టంగా బయటకు కనిపించినంతగా వైరుధ్యం ఉండేవి కావు. గత పాతిక సంవత్సరాల కాలంలో జరిగిన ఎన్టీవీల పురోభివృద్ధి క్రమాన్ని నిశితంగా పరిశీలించినట్లయితే అవి మూడు నేపథ్యాల నుండి ఉనికిలోకి వచ్చినట్లు అర్థమౌతుంది. నియంతృత్వాల కాలంలో అన్నిరకాల స్వేచ్ఛలను కోల్పోయిన మేధావులు మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనలకు వ్యతిరేకంగా “మనుగడ వ్యూహాల”ను రూపొందించి క్రూర అణచివేతకు గురైన బాధితులకు ఆశ్రయం కల్పించే ప్రయత్నాలకు

పూనుకున్నారు. అయితే ఈ మానవతావాద ఎన్టీవీలు తమ దేశాల్లో (మూడవ ప్రపంచ దేశాల్లో) అమెరికా, యూరోపియన్ సామ్రాజ్య వాదులు కొనసాగిస్తున్న దుర్మార్గాలను, మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనలను ఏ మాత్రం విమర్శకు పెట్టకుండా ప్రజలను కడగండ్ల పాలుజేస్తున్న “స్వేచ్ఛా విపణి” పాలసీలను ప్రశ్నించకుండా అతి జాగ్రత్తపడుతున్నారు. ఈ విధంగా ఎన్టీవీల నిర్వాహకులు స్థానిక పాలక వర్గాలు పాల్పడు తున్న అణచివేతకు వ్యతిరేకంగా ప్రజా ఉద్యమాలు వెల్లువెత్తినప్పుడు వ్రత్యా మ్నాయ రాజకీయ నాయకులుగా అవతారమెత్తి ప్రజా స్వామికవాదులుగా వ్యూహాత్మకంగా రంగప్రవేశం చేశారు. స్థానిక ప్రగతినిరోధక పాలకవర్గాలు పాలనా భారాన్ని మోయలేని పరిస్థితుల్లో పాశ్చాత్య దేశాల నుండి నిధులను పొందుతున్న ఎన్టీవీలు విమర్శ పాత్ర నిర్వహిస్తున్నాయి. ఫిలిప్పైన్స్ లో మార్కోస్ పాలనాకాలంలో, చీలీలో పినోచెట్ పాలనాకాలంలో, కొరియాలో వార్క్ పాలనా కాలంలోనూ ఉనికిలోకి వచ్చిన ఎన్టీవీలను ఇందుకు ఉదాహరణగా పేర్కొనవచ్చు.

సామ్రాజ్యవాదుల ఆధిపత్యానికి వ్యతిరేకంగా ప్రజా ఉద్యమాలు పెల్లుబుకు తున్నప్పుడు ఎన్టీవీలు పుట్టగొడుగుల్లా పుట్టు కొచ్చాయి. విప్లవాత్మక రాజకీయ ఉద్యమాలు తలెత్తినపుడు వాటిలో పాల్గొని, తరువాత వాటినుండి బయటపడ్డ మాజీ ఉద్యమ నాయకులు, కుహనా ప్రజా స్వామిక మేధావులు అమెరికా, యూరప్ దేశాల్లోని ప్రభుత్వాలతోనూ బహుళజాతి కంపెనీలతోనూ, ద్రవ్యనిధి సంస్థలతోనూ పరస్పర సంబంధాలను కలిగివున్న స్థానిక ప్రైవేటు, ప్రభుత్వ సంస్థలకు అమ్ముడు బోవడానికి సిద్ధంగా వుంటారు. ఎన్టీవీలకు నిధులను సమకూర్చే దోనర్లకు “పట్టణ ప్రాంతపు మురికవాడల్లో హింసాత్మక ఘర్షణలు తలెత్తడానికి గల కారణాలు” ఇలాంటి సామాజిక శాస్త్ర విషయాల పట్ల ఆసక్తి వుంటుంది (ఉదాహరణకు 1983-86 కాలంలో చీలీలో తలెత్తిన ఘర్షణలకు ఎన్టీవీల వ్యాఖ్యానం). సామాజిక మార్పుకోసం కాకుండా కేవలం భ్రమాజనితమైన న్యాయం ఉపాధి పథకాలద్వారా ప్రజలను గుప్పెట్లో ఉంచుకోవడానికి ఎన్టీవీలకు గల సామర్థ్యం మీద ఆసక్తిని కనబరుస్తున్నాయి. ఇవి గుర్తింపు రాజకీయ చర్చలద్వారా వర్గసామరస్యాన్ని ప్రచారం చేస్తూ విప్లవాద్యమాలను విచ్ఛిన్నం చేస్తూ ఏకాకుల్ని చేసే ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాయి. అంతర్జాతీయ ఏజెన్సీల కార్యకలాపాలను

ఎదిరించడంలో ప్రజా ఉద్యమాలు వెనుకంజ వేయడంవల్ల 1970ల్లో ఇండోనేషియా, థాయిలాండ్, పెరూ, 80ల్లో నికరాగ్వే, చిలీ, ఫిలిప్పైన్స్, 90ల్లో ఎల్సాలెవెడార్, గ్యాటిమాల, కొరియా తదితర దేశాల్లోకి సామ్రాజ్యవాదులు మిలియన్ల దాలర్ల నిధులను గుప్పించారు. మూడవ ప్రపంచ దేశాల్లో చెలరేగుతున్న ప్రజాఉద్యమాల్ని చల్లార్చడానికి ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు. ఇవి విదేశీనిధుల సహాయంతో 'నిర్మాణాత్మక పథకాలు' అనే మునుగుకింద పనిచేస్తూ సిద్ధాంతభూమిక కలిగిన ఉద్యమాలకు వ్యతిరేకంగా విమర్శలకు దిగుతున్నాయి. స్థానిక నాయకులను తమ సంఘాల్లో చేర్చుకుని వారిని అంతర్జాతీయ కాన్ఫరెన్సులకు పంపిస్తూ ప్రజల్ని నయాఉదారవాద ఆర్థిక చట్రంలోకి తీసుకువచ్చే ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాయి.

విదేశీ నిధులు వెల్లువలా వచ్చి పడు తుండటంలో ఎన్టీవోలు రోజు రోజుకు బలం పుంజుకుని ప్రజలను అనేక బృందాలుగా చీల్చివేస్తూ చిన్నాచితక నిధులకోసం ప్రజల మధ్య హింసాత్మక వాతావరణాన్ని సృష్టిస్తున్నారు. ప్రతి ఎన్టీవో కార్యకర్త ఒక పేదరిక రంగాన్ని ఎన్నుకుని (మహిళలు, బాలలు, మైనార్టీలు మొ॥) నూతన ఎన్టీవోలకు శ్రీకారం చుట్టి తాను రూపొందించిన పథకాన్ని మార్కెట్ చేసుకోవడానికి, లబ్ధి పొందడానికి, కెరీర్ను పెంచుకోవడానికి ఆమ్స్టర్ డామ్, స్టాక్ హోమ్ మొదలైన నగరాలకు యాత్రలు చేస్తూ వుంటారు. స్వేచ్ఛా విపణి పెట్టుబడులు పుష్పించిన తీవ్ర ఆర్థిక సంక్షోభాల నేపథ్యంలో ఎన్టీవోలు తామరతంపరగా పుట్టుకొచ్చి అభివృద్ధి చెందుతున్నాయి.

ఉద్యోగావకాశాలు మూసుకుపోవడం, జీతాల్లో కోతపడటం తదితర కారణాలవల్ల మేధావులు, విద్యావంతులు, ప్రొఫెషనల్స్ మొదలైనవారు రెండవ ఉద్యోగాన్ని వెతుక్కోవడం తప్పనిసరి అవుతోంది. వీరందరికీ ఉద్యోగావకాశాలు చూపించే ఏజెన్సీలుగా ఎన్టీవోలు మారి పోయాయి.

దిగజారిపోయిన మేధావులు ఎన్టీవోలను రక్షణ స్థానాలుగా చేసుకుని పౌరసమాజం నుంచి వేరుపడి స్వేచ్ఛావిపణి చూపించే ప్రత్యామ్నాయ అభివృద్ధి విధానాలవెంటా, నయాఉదారవాద ప్రభుత్వాలవెంటా, అంతర్జాతీయ ద్రవ్యనిధి సంస్థల వెంటాపడ్డారు. ఒకవైపు లక్షలాది ప్రజలు ఉద్యోగాలు కోల్పోతూ జనాభాలో గుర్తింపదగ్గ స్థాయిలో పేదరికం పెరిగిపోతూ ఉంటే మరోవైపు

ఎన్టీవోలు తాత్కాలిక నివారణోపాయాల్లా నిమగ్నమై మనుగడ వ్యూహాల్ని ప్రచారం చేస్తున్నారు. ఇవి సాధారణ సమ్మెల్ని, ప్రజాందోళనల్ని వక్కనబెట్టి తాత్కాలిక ఉపశమనాల కోసం గంజికేంద్రాలను, బ్రెడ్డు, పాల వితరణ తదితర సేవలను అందజేస్తుంటాయి. పాత వ్యవస్థ పతన దశలో ఉన్నప్పుడు, అవినీతితో కూరుకుపోయిన పాలకవర్గాలు ప్రజాపోరాటాలపై నియంత్రణ కోల్పోతున్నప్పుడు కుహనా అభివృద్ధి పథకాల ద్వారా, "ప్రజాస్వామ్యానికి పరివర్తన" పేరుతో ఎన్టీవోలు ముందుకు వచ్చాయి. పాత ప్రభుత్వాలకూ, ఎన్నికల ద్వారా ఎన్నికైన పాలకులకు మధ్య వ్యవహారాలు నడిపే వారధులుగా ఎన్టీవోలు పనిచేశాయి. ప్రజాస్వామిక మానవ హక్కులు అనే పేరుతో ఎన్టీవోలు తమ శక్తియుక్తులను, సంస్థ వనరులను అత్యంత చాచకక్యంతో ఉపయోగించుకుంటూ విప్లవాత్మక సామాజిక ఆర్థిక మార్పుల కోసం కాకుండా విశాల ప్రజానీకపు మద్దతను రాజకీయ నాయకులకు, పార్టీలకు కట్టబెట్టే ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాయి.

ఇవి ప్రజల చైతన్యాన్ని కాలరాస్తూ ప్రజా ఉద్యమాలను విచ్ఛిన్నం చేస్తున్నాయి. 1980, 90 ల్లో చిలీ, ఫిలిప్పైన్స్, దక్షిణకొరియా వంటి దేశాల్లో జరిగిన ఎన్నికల్లో అత్యధికశాతం ఓట్లు పోలవ్వడానికి ఎన్టీవోలు ప్రధాన పాత్ర పోషించాయి. ఎన్నికల వ్యవహారంతో ఎన్టీవోలకు ఉన్న సంబంధంవల్ల సామాజిక ఆర్థికవ్యవస్థలు మరింత సంక్షోభంలో కూరుకుపోతున్నాయి. మాజీ ఎన్టీవోల నిర్వాహకులు ప్రభుత్వాల్లో మంత్రులుగా చేరిపోయి ప్రజాదరణ గల (మహిళా హక్కులు, ప్రజా ప్రాతినిధ్యం, ప్రజాధికారం) పోర్ట్ ఫోలియోల్లో ఉంటున్నారు. ఎన్టీవోల అభివృద్ధి నిరోధకపాత్ర అవి బయల్దేరిన పునాదులమీదనే ఆధారపడి వుంది.

ఎన్టీవోల నిర్మాణం :

వాస్తవానికి ఎన్టీవోల ప్రభుత్వేతర సంస్థలు కానేకావు. విదేశీ ప్రభుత్వాల నుండి నిధులను పొందుతూ స్థానిక ప్రభుత్వాల తరపున ప్రైవేట్ సర్వీకాంట్రాక్టర్ల మాదిరిగా వ్యవహరిస్తూ, కార్పొరేట్ సంస్థలనుండి సబ్సిడీలను పొందుతూ రాజ్యంలో సన్నిహిత సంబంధాలను కొనసాగిస్తున్నాయి. ఇది బాహటంగానే దేశ విదేశీ ప్రభుత్వ సంస్థలతో చెట్టావట్టాలేసుకుని పనిచేస్తున్నాయి. ఇవి నిర్వహించే ప్రొగ్రామ్లు స్థానిక ప్రజలకు ఏమాత్రం జవాబుదారీతనం లేకుండా వున్నాయి. పైగా వీటికి నిధులను సమకూర్చే విదేశీ డోనర్ల సమీక్ష, పర్యవేక్షణలకు విధేయత కలిగివున్నాయి. ఎన్టీవో అధికారులు స్వయం నియమితులు (Self-appointed). వీరి ముఖ్య లక్ష్యం తమ

సంస్థలకు నిధులను చేకూర్చిపెట్టే ప్రతిపాదనలను తయారుచేయడమే. పాశ్చాత్య డోనర్లను ఆకర్షించి వారి స్వార్థప్రయోజనాలను నెరవేర్చిపెట్టేందుకు ఈ ఎన్టీవోలు ప్రాధాన్యతగల రంగాల అన్వేషణలో ముప్పుతిప్పలు పడుతున్నాయి. నియంతృత్వాల పతనం తర్వాత సామాజిక మార్పునుకోరే ప్రజా ఉద్యమాల ద్వారా ఏర్పడే "అన్ గవర్నమెంటు బిలిటి", "ప్రజాస్వామిక పరివర్తనలు" వంటి సామ్రాజ్యవాదుల ఆసక్తులను ప్రతిబింబించే రాజకీయ ప్రతిపాదనలను అధ్యయనం చేసేందుకు 1980 ల్లో ఎన్టీవోలకు పెద్ద ఎత్తున నిధులు సమకూరాయి. పైకి ప్రజాస్వామిక లక్షణాలు గల సంస్థలుగా చెప్పకునే ఎన్టీవోలు వాస్తవానికి చాలా నియంతృత్వంగా వ్యవహరిస్తున్నాయి. అవి అమలుచేసే ప్రాజెక్టులన్నింటిపై డైరెక్టర్లకు మాత్రమే పూర్తి నియంత్రణ వుంటుంది. అదే విధంగా అంతర్జాతీయ కాన్ఫరెన్సులకు హాజరు కాబోయే ఎన్టీవో ప్రతినిధులను నిర్ణయించే అధికారం కూడా వీరి గుప్పెట్లోనే వుంటుంది. సామాజిక పథకాలను, ప్రజల ఆకాంక్షలను పక్కదారి పట్టించి స్థానిక ప్రజలను, ఓట్ల ద్వారా ఎన్నికైన నాయకులను ఏమాత్రం లెక్కచేయకుండా, ప్రజలతో ఏ మాత్రం సంబంధంలేని విదేశీ అధికారులపైన, వారి తొత్తులపైన ప్రజలు ఆధారపడేలా చేస్తున్నాయి.

ఎన్టీవోలు నూతన అంతర్జాతీయత మునుగులో నయాసాంస్కృతిక, ఆర్థిక వలస వాదాన్ని పెంచి పోషిస్తున్నాయి. వందలాది ఎన్టీవో నిర్వాహకులు తమ వర్సనల్ కంప్యూటర్ల ముందుకూర్చుని ప్రణాళికలను, ప్రతిపాదనలను, అంతర్జాతీయ కాన్ఫరెన్సులకు ఆహ్వానాలను పంపించుకుంటూ పరస్పరం సహకరించు కుంటున్నారు. విలాసవంతమైన కాన్ఫరెన్స్ హాళ్ళలో కూర్చుని తమ "సామాజిక భూమిక"తో ప్రస్తుత పోరాటాల గురించి చర్చిస్తూ పథకాల కోసం ప్రతిపాదనలను రూపొందించి ఆ సమాచారాన్ని విశాల ప్రజానీకానికి కరవత్రాల ద్వారా, బులెటెన్ల ద్వారా చేరవేస్తున్నారు. విదేశీ డోనర్లు "ఎక్స్ పోజర్ టూర్స్" పేరుతో మూడవ ప్రపంచ దేశాల్లో పర్యటిస్తూ మచ్చుకు కొన్ని విజయాల్ని (స్వయం ఉపాధి పథకాలతో లబ్ధిపొందిన కొంతమంది వ్యక్తులను) పెద్దగా ప్రచారం చేస్తూ, వారి ఘోర వైఫల్యాన్ని మాత్రం కప్పిపుచ్చుకుంటున్నారు. ఈ విధంగా ఎన్టీవోల గురించి నయా వలసవాద కార్యకలాపాల గురించి తెలుసుకోవడం అంత కష్టమేమి కాదు.

సామ్రాజ్యవాద కేంద్రాల మార్గదర్శకత్వంలో వాటి ప్రయోజనాలను నెరవేర్చి పెట్టేందుకు ఎన్టీవోల ప్రాజెక్టులు రూపొందుతున్నాయి. డోనర్ల

లక్ష్యాలకు, విలువలకు, ప్రయోజనాలకు అనుగుణంగా నిధులు ఖర్చువుతున్నాయో లేదోనని పర్యవేక్షించడమే వీరి ముఖ్యపని. ఒక విధంగా వీరు నూతన వైస్రాయిల రూప మెత్తారు.

ఎన్టీవోలు, సామాజిక రాజకీయ ఉద్యమాలూ :

ఎన్టీవోలు ఉద్యమాల గురించి కాకుండా ప్రాజెక్టుల గురించే ఎక్కువగా మాట్లాడు తున్నాయి. ఇవి ప్రజలను ఉత్పత్తి సాధనాల్లో, సమాజ సంపదలో భాగస్వామ్య కోసం ఉద్య మించేలా చేయకుండా వారిని చైతన్యరహితుల్ని చేస్తున్నాయి. ప్రజల దైనందిన జీవన పరిస్థితుల్లో నిర్మాణాత్మకమై మార్పులవైపు కాకుండా ఇవి సాంకేతిక, ఆర్థిక సహాయ ప్రాజెక్టుల వైపే ఎక్కువగా మొగ్గు చూపుతున్నాయి. ఎన్టీవోలు వామపక్ష భావజాలం నుండి “ప్రజాధికారం”, “సాధికారత” (Empowerment), “స్త్రీ-పురుష సమానత్వం”, “స్థిరమైన అభివృద్ధి”, “కింది స్థాయి నుండి పై స్థాయివరకు నాయకత్వం” వంటి అంశాలను అరుపు తెచ్చుకుని ప్రచారం చేస్తున్నాయి. ఎన్టీవోలు ఈ పదజాలాన్ని విదేశీ డోనర్లు, ప్రభుత్వ ఏజెన్సీలు, రాజీవాద రాజకీయాలతో కలిసి ఉపయోగిస్తుండడంవల్ల అసలు సమస్య ఉత్పన్నమవుతోంది. ఎన్టీవోల స్థానిక కార్యకలాపాలు నయా ఉదారవాద రాజ్యం, స్థూల ఆర్థిక వ్యవస్థ నిర్దేశించిన పరిమితులకు లోబడి వుంటున్నాయి.

పేదలను, మహిళలను, జాతివివక్షకు గురవుతున్నవారిని తమవైపుకు తిప్పుకునేందుకు ఎన్టీవోలు, వాటి ఉద్యోగులు సామాజిక రాజకీయోద్యమాలతో ప్రత్యక్ష పోటీకి దిగుతున్నారు. పేదరికానికి మూలకారణాలేమిటి? పేదరికాన్ని ఎట్లా నిర్మూలించాలి? వంటి మౌలిక ప్రశ్నలకి సమాధానాలివ్వకుండా పేదరిక నిర్మూలనా మార్గాల నుండి దృష్టిని మళ్ళించేందుకు మాత్రమే ఈ ఎన్టీవోల భావజాలం ఉపయోగపడుతోంది. “మూలాల్లోకి వెళ్ళండి! బయట ప్రపంచంలో ఏం జరుగుతుందో చూడండి! ప్రజాసమస్యలకు కారణాల్ని వెతకండి!” - ఇలాంటి సందేశాలకు ఎన్టీవోల భావజాల చట్రంలో తావుండదు. విదేశీ బ్యాంకుల, సామ్రాజ్యవాదుల దోపిడీ విధానాలను దుయ్యబట్టకుండా సూక్ష్మస్థాయి పరిశ్రమల గురించి మాట్లాడుతూ వ్యక్తిగత ప్రయత్నాలే పేదరికాన్ని రూపుమాపుతాయనే శుష్క పాండిత్యాన్ని వల్లెవేస్తాయి. ఎన్టీవోల రాజకీయ రహిత నిర్మాణం ప్రజలను స్వయం సహాయక పథకాలవైపుకు, రాజకీయ రహిత నిర్మాణాల వైపుకు తీసుకువెళుతూ నయాఉదారవాద రాజకీయ పార్టీలు ఉత్సాహంగా పాల్గొనే ఎన్నికల

వైపుకు తీసుకువెళుతున్నాయి. సామ్రాజ్యవాద మూలాల గురించి, దాని స్వరూప స్వభావాల గురించి నయా ఉదారవాద వర్గపునాది గురించి, ఎగుమతిదారులకు, తాత్కాలిక కార్మికులకు మధ్య జరిగే వర్గపోరాటం గురించి తెలియజెప్పి ప్రజల్ని రాజకీయంగా విద్యావంతుల్ని చేసే ప్రయత్నాలు జరగడం లేదు.

సంఘబహుష్టుల గురించి, అధికారం లేనివాళ్ళ గురించి, అత్యంత నిరుపేదల గురించి, లింగ, జాతి వివక్షతల గురించి, విస్తృతంగా చర్చించే ఎన్టీవోలు ఆ సమస్యలకు మూలమైన సామాజిక నిర్మాణాల గురించి నోరెత్తవు.

స్వచ్ఛంద కార్యకలాపాల ద్వారా ఈ ఎన్టీవోలు ప్రజలను నయా ఉదారవాద ఆర్థికవ్యవస్థ అనే ఊబిలో నెట్టివేస్తూ, జాతీయ, అంతర్జాతీయ అధికార నిర్మాణాలు సమకూర్చే నిధులతో, సహాయ సహకారాలతోనూ సామాజిక కార్యకలాపాలతోనూ కూడిన ఒక రాజకీయ ప్రపంచాన్ని ఆవిష్కరిస్తున్నాయి. ఎన్టీవోలు బలోపేతం కావడం, వర్గ రాజకీయ పోరాటాలు తగ్గముఖం వట్టడం, నయాఉదారవాదం బలంగా వేళ్ళునుకోవడం ఇవన్నీ ఒకదానితో ఒకటి సంబంధం లేకుండా జరిగినవేం కావు.

ప్రపంచ వ్యాప్తంగా పెరుగుతున్న పేదరికానికి నయా ఉదారవాదుల నుండి అందుతున్న నిధులకు దగ్గరి సంబంధం వుంది. స్థానికంగా కొన్ని విజయాలను సాధించామని చెప్పుకుంటున్న నయా ఉదారవాదం తిరుగులేని శక్తిగా ఎదిగింది. ఈ నేపథ్యంలో ఎన్టీవోలు తమ కార్యకలాపాల కోసం కొత్త రంగాలను అన్వేషిస్తున్నాయి. సామాజిక ఉద్యమాల్లో సాయుధ పోరాటాల్లో పాల్గొని బయటకు వచ్చినవారిని, ట్రేడ్ యూనియన్లను, మహిళా సంఘాలను ఎన్టీవోలు తమవైపుకు తిప్పుకుంటున్నాయి. ఎక్కువ మొత్తంలో జీతాలు, నగదు పారితోషికాలు, విదేశీ డోనర్ల నుండి గుర్తింపు, అంతర్జాతీయ సదస్సులకు ఆహ్వానాలు, కార్యాలయ సౌకర్యాలు, రాజ్య అణచివేతనుండి రక్షణ మొదలైన ప్రలోభాలతో వీరిని తమ గుప్పిట్లో ఉంచుకుంటున్నాయి. ఎన్టీవోలు కల్పించే సౌకర్యాలకు భిన్నంగా రాజకీయ సామాజిక ఉద్యమాలు పరిమిత ప్రయోజనాలనే చేకూర్చినా ఆ ఉద్యమాల్లో పాల్గొన్న వారికి ప్రజలనుండి గౌరవాభిమానాలు లభిస్తాయి. అంతకంటే ముఖ్యంగా రాజ్యాన్ని ప్రశ్నించే స్వేచ్ఛను, శక్తిసామర్థ్యాలను ఇస్తున్నాయి. ఎన్టీవోలు, వాటిని పెంచిపోషిస్తున్న విదేశీ బాంకులు తమ ఆధ్వర్యంలో సాగుతున్న స్వయం సహాయక ప్రాజెక్టులు ఇతర వైక్రో ఎంటర్ప్రైజెస్లు సాధించిన విజయాలను

కథలుగా చెబుతూ పత్రికల ద్వారా ప్రచారం చేస్తున్నాయి. అయితే 1990 లో బ్రెజిల్, ఇండోనేషియా వంటి దేశాల్లో దిగుమతులు వల్ల, వడ్డీరేట్లు పెరుగుదల వల్ల తలెత్తిన సంక్షోభాలను ఏమాత్రం బహిష్కరించడం లేదు.

ఎన్టీవోల భావజాలం ప్రధానంగా గుర్తింపు రాజకీయాల మీద ఆధారపడి వుంది. వర్గ విశ్లేషణా పునాదులమీద ఆధారపడిన రాజకీయ ఉద్యమాలపై నిర్దేశిత విమర్శలకు పూనుకుంటు న్నాయి. వర్గవిశ్లేషణకు కాలంచెల్లిందనే ప్రచారంతో ఇవి బయల్దేరాయి. జాతి, తెగ, స్త్రీ - పురుష సమానత్వం తదితర అంశాలమీద మార్కిస్ట్ సంప్రదాయంలో విస్తృతంగా జరుగుతున్న చర్చలను వాటికి ఆధారభూతమైన వర్గ విభజనను కావాలనే విస్మరిస్తున్నాయి. చిలీ, ఇండియాలో తమ ఇంటి పనిమనిషి జీతానికంటే 15 నుండి 20 రెట్లు ఎక్కువగా జీతాన్ని పొందుతున్న స్త్రీవాదులను ఇందుకు ఉదాహరణగా చెప్పుకోవచ్చు. ఇంటిలోసాగే పురుషాధిపత్యం, జీవిత ప్రమాణాలు, ఆరోగ్యం, విద్యావకాశాలు తదితర అంశాలపై ఎందుకూ కొరగాని చర్చలు చేస్తున్నాయి. మెజారిటీ ఎన్టీవో నిర్వాహకులు గుర్తింపు రాజకీయాలను వాహికలుగా చేసుకుని ఆధునికానంతర రాజకీయాలవైపు తీసుకువెళ్ళే మార్గాలుగా వాటిని ప్రచారం చేస్తున్నారు. పురుషాధిపత్య స్వభావాన్ని కలిగివున్న ఐ.యమ్. ఎఫ్. ప్రైవేటీజేషన్ను, బహుళజాతి సంస్థలను, స్థానిక భూస్వాములను సవాల్చేసే శక్తి ఎన్టీవోల గుర్తింపు రాజకీయాలకు లేదు. కుటుంబవ్యవస్థ మూలాలు, గృహ హింస, విడాకులు, కుటుంబ నియంత్రణ వంటి అంశాలపైనే తమ దృష్టిని కేంద్రీకరిస్తున్నాయి. ఇంకో విధంగా చెప్పాలంటే తప్పుడు ధోరణులతో వ్యవహరిస్తూ నిరంతరం దోపిడీకి గురౌతున్న పురుష కార్మికుణ్ణి, పేద వ్యవసాయ శ్రామికుణ్ణి స్త్రీ పురుష సమానత్వానికి ప్రధాన శత్రువుగా చిత్రీకరిస్తున్నాయి. పురుషాధి పత్యాన్ని, అన్నిరకాల వివక్షతలను ఏ స్థాయిలో నైనా ఎవరూ సమర్థించ కూడదు. అయితే ఇందుకు భిన్నంగా పెమినిస్టు ఎన్టీవోలు శ్రామిక మహిళల సమస్యల పట్ల అవగాహనా రాహిత్యంతో వారిని అగ్రసర్థాలకు చెందిన ధనిక వర్గాల స్త్రీ పురుషుల కింద, కౌలును వసూలు చేసుకునే స్త్రీ పురుష భూస్వాముల కింద ముఖ్య కార్య నిర్వాహణాధి కారుల కింద (సి.ఇ.ఓ. లు) అణగి మణిగి ఉండేలా చేస్తున్నాయి. ప్రాధాన్యత గల సమస్యలను విస్మరిస్తూ, విదేశాల నుండి

వచ్చివడుతున్న బిలియన్ల డాలర్లతో అనుసంధానమై ఉన్న స్థానిక, వ్యక్తిగత గుర్తింపు రాజకీయాలపైనే దృష్టిని కేంద్రీకరిస్తున్నాయి. ఒకవేల పెమినిస్టు ఎన్టీఓలు బ్రెజిల్, ఇండోనేషియా, థాయిలాండ్, ఫిలిప్పైన్స్ వంటి దేశాల్లో భూమిలేని పీడిత ప్రజలతో కలిసి భూపోరాటాల్లోనో లేదా అతి తక్కువ జీతాలతో పనిచేస్తున్న గ్రామీణ మహిళా ఉపాధ్యాయులు వ్యవస్థాగత సర్దుబాటు ప్రణాళికలకు వ్యతిరేకంగా చేపట్టే సమ్మెల్లోనో పాల్గొంటే తక్షణమే సామ్రాజ్యవాదులు వీటికి నిధులను అందివ్వడం మానేస్తారు.

వర్గమైత్రి, విదేశీ డోనర్లతో ఎన్టీఓ మైత్రి :

‘మైత్రి’ (Solidarity) అనే పదాన్ని ఆ సందర్భంగా ఉపయోగిస్తుండడంవల్ల అది తన అసలు అర్థాన్ని కోల్పోయింది. ఎన్టీఓ సంఘాలకు, ‘మైత్రి’ అంటే బలహీన వర్గాలకు విదేశీ నిధులను సమకూర్చిపెట్టే ఒకానొక అనుబంధం. “పరిశోధన”, “పేదవర్గాలకు విద్యనేర్పడం” అనే అంశాలు ఎన్టీఓల మైత్రిలో భాగంగా వుంటాయి. సాంప్రదాయంగా వస్తున్న “సహాయం”, “శిక్షణ” అనే భావాలతో పనిచేస్తున్న ఎన్టీఓలను దాతృత్వ లక్షణాలను కలిగిన 19వ శతాబ్దపు క్రైస్తవ మిషనరీలతో పోల్చవచ్చు. ఎన్టీఓల నిర్వాహకులు రాజ్యాన్ని తన బాధ్యతలనుండి తప్పించడానికి స్వయం సహాయక గ్రూపులతో పనిచేస్తున్నాయి. నయా ఉదారవాదపు బాధితులను మభ్యపెట్టడానికి యూరప్, అమెరికాలోని తమ పోషకుల నుండి పెద్ద ఎత్తున నిధులను, సబ్సిడీలను పొందుతున్నాయి. ప్రభుత్వ ఉద్యోగులను తొలగించి వారి స్థానంలో వాలెంటరీ, తాత్కాలిక ఉద్యోగులను నియమించే విధానాలకు ఇవి మద్దతుగా నిలుస్తున్నాయి. ధనికవర్గాల గుప్పిట్లో ఉన్న ప్రభుత్వ సంస్థల నుండి దృష్టిని మరలుస్తూ నయా ఉదారవాద స్థూల ఆర్థికవ్యవస్థతో పాటు పెట్టుకుని, దానికి లొంగి ఉండడాన్ని ఎన్టీఓలు మైత్రి అని చెబుతున్నాయి. దీనికి భిన్నంగా మార్క్సిజం దేశవిదేశీ దోపిడీదారులకు వ్యతిరేకంగా పీడితప్రజల మధ్యగల ఐక్యతనే “మైత్రి” అని చాటి చెబుతుంది. తాత్కాలికంగా పేద ప్రజలను శాంతింపజేసే డోనేషన్ల గురించి కాక నిర్మాణాత్మక ప్రజా ఉద్యమాలవైపు ప్రధానంగా తన దృష్టిని కేంద్రీకరిస్తుంది. మార్క్సిస్ట్ భావన ప్రకారం మైత్రి అంటే ప్రస్తుత దుర్భర సామాజిక వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా సమిష్టి ప్రయోజనాల కోసం పీడిత ప్రజలందరూ ఐక్యం కావడమని

అర్థం. మార్క్సిస్ట్ మేధావులు, ప్రత్యక్ష రాజకీయ ఉద్యమాల్లో పాల్గొంటూ ప్రజలను వర్గపోరాటం వైపు నడిపించేందుకు, వారిని రాజకీయంగా విద్యావంతుల్ని చేసేందుకు పాటుబడుతున్నారు. ప్రజా ఉద్యమాలపై రాజ్యం కొనసాగిస్తున్న అణచివేతకు వ్యతిరేకంగా ప్రజారాశుల్ని కూడగడుతున్నారు. ఇందుకు భిన్నంగా ఎన్టీఓల నిర్వాహకులు మేధావుల సదస్సులకు, విదేశీ సంస్థలు నిర్వహించే సమావేశాలకు హాజరౌతూ స్వీయా త్మక ధోరణి కలిగిన అవకాశవాదులకు మాత్రమే అర్థమయ్యే భాషలో ప్రసంగిస్తుంటారు. మార్క్సిస్టులు వర్గ రాజకీయ ఉద్యమాల్లో పాల్గొంటూ వాటిలో కష్టనష్టాలను ఎదుర్కొంటున్నారు. ప్రజా ఉద్యమాలకు బయట వుంటూ వాటిపై విమర్శలు గుప్పించేవారికి వర్గమైత్రి అంటే ఏమిటో తెలిసే అవకాశం లేదు. ఎన్టీఓ నిర్వాహకుల ప్రధాన ఆశయం తమ ప్రాజెక్టులకు నిరంతరాయంగా విదేశీ నిధులను పొందడమే. సామాజిక వ్యవస్థలో విప్లవాత్మక మార్పుల కోసం రాజకీయ ఉద్యమాలను నడపడం మార్క్సిస్టుల ముఖ్య కర్తవ్యం. అశేష పీడిత ప్రజలకోసం, వారి జీవన స్థితిగతుల్లో మార్పుకోసం, ప్రజాధికార నిర్మాణంకోసం, అందుకు అవసరమైన రాజకీయ చైతన్యాన్ని పెంపొందించేయడం కోసం కృషి చేయడమే మార్క్సిస్టుల ప్రధాన లక్ష్యం. ఎన్టీఓల దృష్టిలో మైత్రి అంటే ప్రజావిముక్తితో ఏ మాత్రం సంబంధం లేనటువంటిది. వీటి కార్యకలాపాలన్నీ శిక్షణా తరగతులకు, మరుగుదొడ్ల నిర్మాణానికి, వంటివాటికి మాత్రమే పరిమితమై వుంటాయి. ఉదాత్త విలువలు గల ప్రజాస్వామిక సమాజనిర్మాణంకోసం వర్గపోరాటాన్ని కొనసాగించడానికి ప్రజల్ని సమీకరించడమే మైత్రిగా మార్క్సిస్టులు భావిస్తారు.

వర్గపోరాటం - సమిష్టితత్వం :

ఎన్టీఓలు సమిష్టితత్వం అన్న అంశాన్ని పదే పదే చెబుతూ వుంటారు. వీరి దృష్టిలో సమిష్టి తత్వం అంటే ప్రతి ప్రాంతం, నయా ఉదారవాద, విదేశీ సంస్థల స్వార్థ ప్రయోజనాల కోసం పరస్పరం సహకరించుకోవడం అన్నమాట. అలాగే వర్గపోరాటం అంటే ఎన్నటికీ సాధ్యపడని కాలం చెల్లిన సిద్ధాంతమని అర్థం. విదేశీ నిధులను పొందడానికి వీరు దళారి, మధ్యవర్తుల పాత్రను పోషిస్తున్నారు. వీరు పొందే నిధుల విషయంలో పారదర్శకంగా లేరు. ఒకపక్క ఇవి సమిష్టితత్వాన్ని గురించి మైక్రో ఎంటర్ప్రైజెస్ గురించి స్వయం సహాయక గ్రూపుల గురించి ఇన్నేక్షుగా ఉదర గొడుతున్నప్పటికీ మరోపక్క సంపద కేంద్రీకృతం కావడం, ఆర్థిక అసమానతలు పెరిగిపోవడం రోజురోజుకూ ఎక్కువవుతోంది. వరల్డ్ బ్యాంక్

వంటి సంస్థలు వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల ఎగుమతులకోసం, మైక్రో ఎంటర్ప్రైజెస్ల కోసం నిధులను అందజేస్తూ లక్షలాది రైతు కూలీలను, పేదలను, కష్టాల ఊబిలోకి నెట్టివేస్తున్నాయి. నయా ఉదారవాదం పై స్థాయిలో రాజకీయ వ్యతిరేకతను తటస్థీకరిస్తుంటే కింది స్థాయిలో ఎన్టీఓలు ఆ పనిని చేస్తున్నాయి. పేదప్రజలను నయా ఉదారవాద ఆధిపత్యం కిందికి నెట్టివేయడానికి ఎన్టీఓల “సహకారం గా బాగా ఉపయోగపడుతుంది.

వర్గపోరాటాన్ని, వర్గపోరాట దృక్పథాన్ని నిర్మూలించేందుకు ఎన్టీఓలు మేధావిపోలీస్ (Intellectual Police) పాత్రను పోషిస్తున్నాయి. అందుకు అవసరమైన పరిశోధనలను వాటికోసం నిధులను పంపిణీ చేస్తున్నాయి. మార్క్సిస్టులను “సిద్ధాంతవాదులని” (Ideologies) విమర్శిస్తూ వారిని తాము జరిపే సదస్సులకు దూరంగా ఉంచుతున్నాయి. తమను తాము సామాజిక శాస్త్రవేత్తలమని గొప్పగా అభివర్ణించుకుంటున్నాయి. అలోచనా ధోరణులపై, పత్రికలపై, నదన్నులపై మాజీ మార్క్సిస్టులకు గల నియంత్రణ వారికి బలమైన అధికార పునాదిని ఏర్పరుస్తోంది. అయితే ఈ అధికార పునాది విదేశీ డోనర్లపై పూర్తిగా ఆధారపడుతూ వారితో ఎటువంటి ఘర్షణలకు రాకుండా చూసుకుంటుంది. సామాజిక వాస్తవాలతో కూడుకున్న సైద్ధాంతిక భూమిక ద్వారా మార్క్సిస్ట్ మేధావులు బలమైన ప్రజాపునాదిని కలిగివుంటారు. వీరు చెప్పినట్లుగానే పీడితవర్గం, దోపిడీ వర్గం తమ ప్రయోజనాలకోసం ఎదురుబొదురుగా యుద్ధరంగంలో దిగుతున్నాయి. మార్క్సిస్ట్లు ఎత్తుగడల రీత్యా బలహీనంగా ఉన్నప్పటికీ వ్యూహాత్మకంగా చాలా బలంగా ఉన్నారు కానీ ఎన్టీఓలు ఇందుకు పూర్తి భిన్నంగా వున్నాయి.

ప్రత్యామ్నాయ ఎన్టీఓలు :

సర్దుబాటు ప్రణాళికలను, ఐయమ్ యఫ్ను, రుణాల చెల్లింపును విమర్శిస్తూ వాటికి వ్యతిరేకంగా పనిచేసే కొన్ని ఎన్టీఓలు కూడా ఉన్నాయనీ, అందువల్ల ఎన్టీఓల నన్నింటిని ఒకే గాటన కట్టకూడదని కొందరు వాదించవచ్చు. ఇందులో కొంత వాస్తవం ఉంటే ఉండవచ్చు. అయితే ఇది లోతుగా పరిశీలించాల్సిన అంశం. ఆసియా, లాటిన్ అమెరికా దేశాల్లోని రైతాంగ నాయకులు “ప్రగతిశీల” ఎన్టీఓల కార్యకలాపాల్ని నిశితంగా విమర్శిస్తున్నారు. సాధారణంగా ఎన్టీఓలు ఈ రైతాంగ నాయకులను తమ గుప్పిట్లో ఉంచుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తాయి. అయితే వారు దీన్ని అంగీకరించరు. ప్రగతిశీల ఎన్టీఓలు పరిశోధనా ప్రాజెక్టుల కోసం, ఆ ప్రాజెక్టుల నుండి

లబ్ధిపొందడం కోసం రైతులను, పేదలను బాగా ఉపయోగించుకుంటున్నాయి. అయితే ఈ పరిశోధనల వల్ల పేదవాళ్ళకు వారికిందేమీ లేదు. ఎన్టీఓలు తాము నిర్వహిస్తున్న శిక్షణా సదస్సులకు మించి ఒక్క అడుగు కూడా ఎందుకు ముందుకు వేయడం లేదు ? ధనికులను, బలవంతుల్ని గురించి పరిశోధనలు ఎందుకు చేయడం లేదు? మా పైనే ఎందుకు దృష్టిని కేంద్రీకరిస్తున్నారు? మొదలైన ప్రశ్నలను రైతాంగ నాయకులు వేస్తున్నారు. ఎన్టీఓలలో కూడా సామాజిక రాజకీయోద్యమాలకు మద్దతుగా నిలుస్తున్నవి కొన్ని ఉన్నాయి. అయితే ఇటువంటి ఎన్టీఓలకు అందుతున్న నిధుల్లో చాలాకొద్ది మొత్తం మాత్రమే ప్రజలకు అందుతోంది. ప్రగతిశీల ఎన్టీఓలు పురోభివృద్ధి చెందాలంటే సామ్రాజ్యవాదాన్ని, దాని స్థానిక ప్రతినిధులను, నయా ఉదారవాదాన్ని అంధిపుచ్చుకున్న ఇతర ఎన్టీఓలను వ్యతిరేకిస్తూ వాటి ఆధిపత్య ధోరణులపై నిర్దిష్టమైన విమర్శ చేయాలి. ఇట్లా చేయడంవల్ల ప్రగతిశీల ఎన్టీఓలు తమలాగే పనిచేస్తున్న పాశ్చాత్య దేశాల ఎన్టీఓలకు ఒక సందేశాన్ని ఇవ్వగలుగుతాయి. ద్రవ్యనిధి సంస్థల నుండి, ప్రభుత్వాల నుండి బయటపడి యూరప్, ఉత్తర అమెరికా దేశాల్లోని పీడిత ప్రజలను చైతన్యపరిచి సామ్రాజ్యవాదులకు వ్యతిరేకంగా ఉద్యమించడని పిలుపునివ్వాలి. ఇంకోమాటలో చెప్పాలంటే ఎన్టీఓలు, ఎన్టీఓలుగా ఉండకుండా సామాజిక రాజకీయోద్యమాల్లో భాగస్వాములు కావాలి.

ఎన్టీఓల సిద్ధాంతం - ఒక అవగాహన :

సాంప్రదాయ వర్తకులకూ, స్వేచ్ఛగా సంచరించే ప్రాఫెషనల్స్ కుకూ, ప్రభుత్వోద్యోగులకూ (3వ పేజీ తరువాయి)

'మరో ప్రపంచం సాధ్యమే' అనే గొప్ప నినాదపు ముసుగు కింద ఈ సదస్సు ప్రజలను మోసం చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నది. ఈ నినాదం దానికదిగా మంచిదే కావచ్చు, కాని ఈ నినాదం ఇచ్చే అర్హత సోషల్ ఫోరంకు నిధులు ఇచ్చేవారికి ఉందా ? సోషల్ ఫోరం నిర్వాహకులలో అత్యధికులకు ఉందా ! ఇది నిజంగా సామ్రాజ్య వాద ప్రపంచీకరణకు అంటే పెట్టుబడిదారీ విధానానికి వ్యతిరేకమైన కార్యచరణ అయితే "మరో ప్రపంచం సాధ్యమే" అనే అస్పష్ట నినాదం ఎందుకు, "సోషలిజం సాధ్యమే" అనవచ్చుకదా.

ప్రపంచీకరణమొద నిజమైన ఆగ్రహంతో, పెట్టుబడిదారీ హింసకు, దోపిడీకి నిజమైన ప్రత్యామ్నాయం వెదకాలనే ఆకాంక్షతో, ఈ సదస్సు వట్ల భ్రమలతో నదస్సుకు హజరవుతున్న ప్రజలందరినీ ఈ విషయాలు ఆలోచించమని విప్లవ రచయితల సంఘం విజ్ఞప్తి చేస్తోంది. సరిగ్గా

భిన్నంగా ఆవిర్భవించిన ఎన్టీఓలను నయా పెటీ బూర్జువా వర్గంగా వర్ణించవచ్చు. సబ్ కాంట్రాక్టర్ల మాదిరిగా వ్యవహరించే ఎన్టీఓలకు సాంప్రదాయక దళారీ బూర్జువాలతో దగ్గరి పోలికలున్నాయి. ఎటువంటి వస్త్రాత్మకత తోడ్పడకుండా, స్థానిక చిన్నతరహా పారిశ్రామికవేత్తలకూ, సామ్రాజ్యవాద సంస్థలకూ మధ్య వారధిగా పనిచేస్తున్న ఈ నయాపెటీ బూర్జువావర్గం సూక్ష్మస్థాయి పథకాల గురించి విస్తృతంగా ప్రచారం చేస్తుంటుంది. మధ్యయుగ పరివర్తనశీల లక్షణాలు (Middle age variants) కూడా లేని ఈ వర్గంలో కొంతమంది మాజీ మార్కిస్టులు కూడా వుంటారు. వీరు తమ ప్రజాకర్షక నైపుణ్యాన్ని ఎన్టీఓలకు ధారపోస్తూ కొన్ని కొన్ని సందర్భాల్లో నయాపెటీ బూర్జువాలకు ప్రతినిధులుగా నిలుస్తుంటారు. ఎటువంటి అన్నలూ లేని, రాజ్యయంత్రాంగంతో ఒక స్థిరమైన స్థానం కూడా లేని ఈ నయాపెటీ బూర్జువావర్గం విదేశీ నిధులపైన పూర్తిగా ఆధారపడుతూ రోజురోజుకూ విస్తరిస్తోంది. ఎన్టీఓలు తమకు గల మార్కిస్టు వ్యతిరేకతను 'మూడోమార్గం' అనే వివాదాస్పద ముసుగుతోనూ, రాజ్యవ్యతిరేకతకు బదులుగా 'పౌరసమాజం' అనే నినాదపు ముసుగుతోనూ కప్పి పుచ్చుకుంటున్నాయి. స్థానికంగా ఏ మాత్రం బలంలేని నయాపెటీ బూర్జువా వర్గం (ఎన్టీఓలు) అంతర్జాతీయ సమావేశాలకు మాత్రం అట్ట హాసంగా హాజరవుతూ వాటి గురించి విపరీత ప్రచారం చేస్తుంటుంది. ప్రపంచీకరణ వాదులు (గోబలిస్టులు) గొప్పగా చెప్పుకునే 'అంతర్జాతీయత' అనే భావనకు నిజమైన అర్థమేమింటే, అది పూర్తిగా సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేకత లేని ఓ కాలానిక ప్రపంచం.

ఈ ఆగ్రహం, ఆకాంక్ష విశాల ప్రజారాశుల ఐక్యకార్యచరణను కోరుతున్నాయని, అందులో కుట్రదారులకు, వెన్నుపోటు దారులకు, మేక వన్నెపులులకు స్థానం లేదని విప్లవ రచయితల సంఘం ధృఢంగా విశ్వసిస్తోంది. లక్షమందితో తమాషా కన్నా, ఒక చిన్న కార్యచరణ, ఒక్క చిన్న నిర్మాణాత్మక కార్యచరణమేలని విప్లవ రచయితల సంఘం విశ్వసిస్తోంది. నూటా యాభై సంవత్సరాలకింద మహాపాధ్యాయులు మార్క్స్ ఎంగెల్సులు ప్రకటించిన రణనినాదం "ప్రపంచ కార్మికులారా ఏకంకండి" ఇవాళ ఇంకా స్పష్టంగా ప్రజా శత్రువులను ఒంటరులను చేసేలా ఇవ్వాలని విరసం భావిస్తోంది. మార్క్సిజం, లెనినిజాల్ని సామ్రాజ్యవాదం అంతమయ్యే యగానికి సృజనాత్మకంగా అన్వయించిన మావో చెప్పినమాట, 'సామ్రాజ్య వాదం కాగితప్పలి' ఇవాళ మరెన్నటికన్నా ఎక్కువ రుజువయ్యిందని, ప్రజాశక్తుల ఐక్యతే ఈ కాగితప్పలిని కాల్చి

సామ్రాజ్యవాద వ్యూహకర్తలు రూపొందించిన పనిపద్ధతుల్లోనే ఎన్టీఓలు తమ రాజకీయ కార్యకలాపాల్ని చేపడుతున్నాయి. మూడో ప్రపంచ దేశాలను అర్థికంగా కొల్లగొట్టడానికి అంతర్జాతీయ ద్రవ్యనిధి సంస్థ, ప్రపంచబ్యాంకు, బహుళజాతి కంపెనీలు స్థానిక శిష్టజనుల నహాయ నహాకారాలతో తమ వనివూర్తి కానిస్తోంటే, కిందిస్థాయిలో ఎన్టీఓలు అందుకు పూర్తిగా సహకరిస్తూ తమ సేవకుల లక్షణాన్ని బహిర్గతపర్చుకుంటున్నాయి. సూక్ష్మస్థాయి, స్థూలస్థాయి దోపిడీ ప్రణాళికలు అనే రెండు వ్యూహాలతో దాడిచేస్తున్న సామ్రాజ్యవాదాన్ని ఎదుర్కోవాలంటే ప్రజా ఉద్యమాలు కూడా సూక్ష్మ, స్థూల వ్యూహాలతో ముందుకు సాగాల్సి వుంటుంది.

తమ వర్గమూలాలను మరిచిపోయి, ప్రజా ఉద్యమాల్లోంచి బయటకొచ్చిన మేధావులను ఎన్టీఓలు తమవైపుకు తిప్పుకుంటున్నాయి. దీని ఫలితంగా పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ పతనానికి, విప్లవోద్యమాల పురోగమనానికి మధ్య ఒక తాత్కాలిక విరామం ఏర్పడింది. బ్రెజిల్, కొలంబియా, దక్షిణకొరియా దేశాలలో జరుగుతున్న ప్రజా ఉద్యమాలకు ఇందుకు మినహాయింపుగా చెప్పకోవచ్చు. రాజకీయ, సామాజికోద్యమాల నుండి ఒక కొత్తతరం మేధావి వర్గం ఆవిర్భవించి పీడిత ప్రజల వక్షాన పోరాడితే ఎన్టీఓల నాటకానికి తెరపడుతుంది. ఆ విధంగా ప్రజల వక్షాన నిలిచే మేధావులు రాబోయే విప్లవ ప్రపంచంలో సమాన భాగస్వాములవుతారు.

□

కూల్చగలదని విప్లవ రచయితల సంఘం భావిస్తోంది. ఈ సదస్సులో పాల్గొంటున్న ప్రజలందరికీ నిజమైన సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక కార్యచరణలో మీ వంతు భాగం పంచుకోమని విజ్ఞప్తి చేస్తోంది.

సామ్రాజ్యవాద ప్రపంచీకరణను ఓడించండి !

సామ్రాజ్యవాదాన్ని తుడిచిపెట్టండి !

విప్లవ రచయితల సంఘం వర్గిల్లాలి !

విప్లవం వర్గిల్లాలి !

- విప్లవ రచయితల సంఘం

అంధ్రప్రదేశ్

డిసెంబర్ 15, 2002

(జనవరి 2-7 తేదీల్లో హైదరాబాద్ లో

జరగబోయే అసియా సామాజిక వేదిక సభల

సందర్భంగా విడుదల చేసిన కరపత్రం)

□

అరుణతార

99

డిసెంబర్
2002

ఇటీవల, గత జూలై మాసంలో, అమెరికన్ విశ్వ విద్యాలయాల నుండి వచ్చిన సామాజిక శాస్త్రజ్ఞుల బృందాన్ని కలిసి, విద్యా విషయిక, సామాజిక శాస్త్ర అంశాలను గూర్చి చర్చించడం జరిగింది. భారతీయ సమాజంలో నేడున్న మత తత్వ విజ్ఞానం, దాని విపరీతాల గూర్చి ఆందోళన వెలిబుచ్చినప్పుడు, అమెరికన్ విద్యా వేత్తలు, తాము తమ దేశంలో కూడా యిలాంటి ఘోరణులను, ప్రమాదాలను ఎదుర్కొంటున్న వైనాన్ని గూర్చి చెప్పారు. ప్రపంచం మొత్తంగా, మతమౌలికవాదం (Religious fundamentalism) అన్ని మతాల్లోనూ వృద్ధి చెందుతోంది. ఇస్లాం, క్రైస్తవ, హిందూ, జ్యూవిష్; యింకే యితర మతమూ దీనికి మినహాయింపు కాదు. మొన్న పాకిస్తాన్‌లో జరిగిన ఎన్నికల్లో మతతత్వ శక్తుల విజయం గత కొన్నేళ్ళుగా భారతదేశంలో హిందూ మతశక్తులు, పూహించని రీతిలో వృద్ధిచెంది, కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని చేజిక్కించుకొన్నాయి. ఒక పథకం ప్రకారం భారతీయ జనతా పార్టీ (భా.జ.ప.) దాని అనుంగు సంస్థలు, విశ్వహిందూ పరిషత్, భజరంగదళ్, యింకా శివసేన, వాటికి అనుబంధంగా, వారి సిద్ధాంత ముసుగులో పనిచేస్తున్న వేలాది విద్యాసంస్థలు, 'ధార్మిక' సంస్థలు, సేవాసంస్థలు, 'హిందూత్వ' భావ జాలాన్ని, పౌర సమాజంలోని అన్ని విభాగాలకు వ్యాపింప చేస్తున్నారు. తద్వారా, సమాజపు ఆలోచనా విధానంపై ఒక గట్టి పట్టును సాధించడంలో కృతకృత్యులయ్యారు కూడ. ఈ పరిణామం దేశ భవిష్యత్‌కు, సమగ్రతకు, మన సంస్కృతి మూలాలకు తీవ్ర విఘాతం కలిగిస్తున్నది. లోకీకవాదులు, ఉద్ధార మేధావులు, రాజ్యాంగ నిబద్ధులు దీన్ని ఎదుర్కోవడంలో గణనీయమైన కృషి సల్పుతున్నారు. కానీ, వారి ప్రయత్నం, యీ దాడి నెదుర్కోవడంలో చాలదేమో నన్న భయాలు వ్యాప్తమవుతున్న నందర్బంలో, తమిళనాడు ప్రభుత్వం మత మార్పిడి నిరోధక చట్టాన్ని, ముందు ఆర్డినెన్స్‌గా జారీచేసి, ఆ తర్వాత చట్టసభలో ధృవపర్చుకొంది.

ఆర్డినెన్స్‌ను, యిక కొద్ది రోజుల్లో అసెంబ్లీ సమావేశమవుతుండగా ప్రవేశపెట్టడం, తమిళ నాడు ప్రభుత్వపు తొందరపాటునేగాక, ప్రజాస్వామ్య సంప్రదాయాలను కాలరాసేదిగానూ వుంది. ఇందులోని ముఖ్యాంశాలు రెండున్నాయి. ఒకటి, మతమార్పిడులు బలవంతంగా జరగకూడదు. పైగా, ఏ విధమైన ప్రలోభాలు - ధన, వస్తు యితర రూపేణా - మార్పిళ్ళలో ప్రయోగించరాదు. రెండు, యీ చట్ట ఉద్దేశ్యానికి సంబంధించిది. "అణగారిన వర్గాలకు చెందిన అమాయక ప్రజలను కాపాడడం". అంటే దీని అర్థం, సమాజంలోని 'అట్టడుగు' వర్గాలవారే, మతం మార్చుకొంటున్నారనీ, వారు అమాయకులలో, అజ్ఞానులే కాక, పేదరికంలో వున్నందున వారిని ప్రలోభాలకు, ఆకర్షణలకు గురిచేసి, వారిని మతం మార్చుకొనే ప్రక్రియలో భాగస్వాములుగా చేస్తున్నారని కాబట్టి, వారిని అలా కానీయకుండా రక్షించడానికే, యీ చట్టం చేస్తున్నామని ప్రభుత్వం చట్ట లక్ష్యంలో పేర్కొంది.

చట్టరూపేణా మతమార్పిళ్ళను నిరోధించడాన్ని దారితీసిన పరిస్థితులేమిటి? అన్న ప్రశ్నకు ఎక్కడా సమాధానం లభించడం లేదు. ఇంత త్వరగా యీ చర్య గైకొనడాన్ని కారణాలు ఏమైనా వున్నాయా? వుంటే, అలాంటి పరిస్థితుల గూర్చి, ప్రభుత్వం వద్ద ఏదైనా రహస్య సమాచారం లేక జిల్లాల నుండి ప్రభుత్వాధికారుల నివేదికలు వచ్చి వుంటే, వాటిని చట్టానికి అనుబంధంగా చేర్చి ఉండాల్సింది. చేర్చలేదంటే అలాంటివేవీ లేనట్టేనన్నమాట. ఇక, చట్టానికి సంబంధించి, మతమార్పిళ్ళలో ఆభ్యంతరకర వద్దతులను ఎవరు అనుసరిస్తున్నారు? యీ ప్రశ్నకూ సమాధానం లేదా వివరాలు లేవు. లేదా, ఎవరైనా ఒకవేళ అనుసరిస్తున్నారనుకొంటే వాటిని ఎవరు, నిగ్గుతీసి నిర్ధారిస్తారు? యే ఉద్దేశంతో, యే ప్రయోజనాలతో దాన్ని నిర్ణయిస్తారు? ఎవరి ఉద్దేశంలో అవి ఆభ్యంతరకర వద్దతులవుతాయి? మతం మార్చుకొనేవాళ్ళు సామాన్య ప్రజలు. మారేది వేరే ఏదో ఒక మతంలోకి - కాగా, ఈ చర్యలను గమనిస్తూ, వీటి మంచి, చెడులను నిర్ణయించేది మరొకరు. యీ ఆఖరి అంశంలోనే వుంది చిక్కంతా! ఇక్కడ చట్టప్రకారం, మార్పిళ్ళ మంచి చెడ్డలను నిర్ణయించేది మతం మార్చుకొంటున్న ప్రజలా? లేక అధికారులా? లేక మరొక మతానికి చెందినవారా?

ఈ నందర్బాలలో మన రాజ్యాంగం పౌరులకు ప్రసాదించిన ప్రాథమిక హక్కుల గూర్చి ప్రస్తావించుకోవాలి. 28వ అధికరణం ప్రకారం మతస్వేచ్ఛను అనుమతించారు. ఇందులో భాగంగానే మతప్రచారాన్ని కూడ అనుమతించడం

జరిగింది. రాజ్యాంగ సభలో యీ విషయమై విపులమైన చర్చ జరిగింది. పౌరులకిచ్చిన వాక్వాతంత్ర్యంలోనే, మత ప్రచారం యిమిడి వుందని, కె.యమ్. మున్షీలాంటి ప్రముఖులు తీర్మానించాక, రాజ్యాంగసభ యీ విషయమై తుది నిర్ణయం తీసుకుందన్నది మనం గమనించాల్సిన ముఖ్యాంశం. అయితే, 1977 లో సుప్రీంకోర్టు, అప్పట్లో ఒరిస్సా, మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రాల్లో చేసిన మతమార్పిళ్ళ చట్టాలను వ్యతిరేకిస్తూ, దాఖలైన కేసులను కొట్టివేస్తూ తీర్పు యివ్వడంతో, మతమార్పిళ్ళు రాజ్యాంగబద్ధం కావనే అభిప్రాయానికి తావివ్వబడింది. దేశంలో అత్యవసర పరిస్థితి కాలంలో యిచ్చిన యీ తీర్పును తొందరపాటుతో యిచ్చిన తీర్పుగా అనేకమంది న్యాయనిపుణులు వ్యాఖ్యానించారు. ఎందుకంటే, మతాన్ని గూర్చిన ప్రచారాన్ని అనుమతించడం అంటే, ప్రచారంతో పాటు మార్పులు జరగవచ్చు కదా? లేకుంటే ప్రచారం ఎందుకు? మార్పిళ్ళకోసం కాకున్నా, ప్రచార ప్రభావానికి లోనై, ఆ మతంలోని సానుకూలాంశాలకు స్పందించి, దాంట్లాకి మారడానికి ఆభ్యంతరం ఎందుకుండాలి? ఒక హిందూ మతస్థుడికి తన మతంలో విశ్వాసానికి హక్కు వుందనుకొంటే (వుంది కూడ), అదే క్రమంలో అతనికి వేరే మతంలోకి మారే హక్కు కూడ వుంటుంది కదా? వుండాలి కదా, తార్కికంగా ఆలోచిస్తే? మత వ్యాప్తికి, మత మార్పిడికి చాలా కొద్ది మోతాదులో వ్యత్యాసం ముందని భావిస్తే, మతమార్పిళ్ళలో చట్టం నిర్దేశిస్తున్నట్లుగా, 'ప్రలోభం', 'మోసం', 'నిర్బంధం' (force) లాంటి వద్దతుల్ని (ఉపయోగించకూడదని) ఎలా నిర్వచిస్తారు? నిర్ణయిస్తారు? ఇది అస్పష్టంగా, చట్టానికి అవకాశమిచ్చి, మతాంతరీకుల్ని బాధించేట్లుగా, శిక్షలకు గురిచేసేట్లుగా లేవా? వున్నాయనే నిశ్చయంగా సమాధానం చెప్పకోవాల్సి వుంటుంది. ఇదొక హెచ్చరిక. భయాన్ని ప్రజల్లో సృష్టించడం మార్పిళ్ళను బలవంతంగా, కావాలని, చట్టం పేరుతో, శిక్షలు విధిస్తామన్న బెదిరింపులతో ఆపడాన్ని ప్రయత్నం చేయడమే. ఈ శిక్షించే అధికారాన్ని స్థానిక మేజిస్ట్రేటులకు కట్టబెట్టారు. మతాన్ని మార్చుకొన్న వ్యక్తి (యీ చట్టం, స్త్రీలకు, దళితులకు, అదివాసీలకు వర్తిస్తుంది), మార్పు కోడంలో దోహదపడ్డ వ్యక్తి - యిద్దరూ, యీ విషయాన్ని మేజిస్ట్రేట్‌కు తెలియజేయాలి. ఆ అధికారి, యిది చట్టవిరుద్ధమని తెలిస్తే, 50,000 రూపాయలు జరిమానా, 3 సం॥లు జైలుశిక్ష విధించడం జరుగుతుంది.

మత మార్పిడులు యీనాటివి కావు. మధ్య యుగాల్లో ముస్లింల పరిపాలనలో యివి

జరిగాయని (జరిగి వుంటాయని) అనుకోడాన్ని ఆస్కారం వుంది. పరిపాలకుల మతంలో చేరడం, కొద్దిమంది దృష్టిలో ప్రయోజనాత్మకంగా వుండచ్చు. లేదా, అప్పటి పాలకులు (మధ్యయుగ నియంతృత్వ రాజ్యవ్యవస్థలో) వీటిని ప్రోత్సహించి వుండచ్చు. దేశంలో బౌద్ధం ప్రాచుర్యాన్ని పొందాక, అప్పటి బ్రాహ్మణీయ మతంనుండి అనేకులు అందులోకి మారారు. అలాగే, శంకరుడు తన ఆద్వైతం ద్వారా, తిరిగి ప్రజలను హిందూ మతంలోకి మార్చుకోవడం జరిగిందని చరిత్ర చెపుతుంది. అదే క్రమంలో శైవ, వైష్ణవాలు కూడ ప్రవర్తించాయి. ఇక ఆంగ్లేయుల పరిపాలనలో క్రైస్తవ మిషనరీలు (1813 దాకా మిషనరీల కార్యకలాపాలను ఆంగ్లప్రభుత్వం నిషేధించింది. అనధికారికంగా అప్పటికే వాళ్ళు దేశం మొత్తంగా పనిచేస్తూనే ఉన్నారు) వారి మత మార్పిళ్ళను బాహటంగానే నిర్వహించారు. ప్రధానంగా దళిత వర్గాలనుండే తమ మతంలోకి చేర్చుకొన్నారు. విద్య, వైద్యం, ఉపాధి రంగాల్లో వారికి అవకాశాలు కల్పించారు. అంతకంటే ముఖ్యం, దళిత వర్గాలకు చెందినవారికి, హిందూమతం వారికి ఆపాదించిన 'కళంకాన్ని' (stigma) తొలగించి, ఆత్మస్థైర్యాన్ని, గౌరవాన్ని కలిగించారు. ఈ చారిత్రక క్రమాన్ని మనం గుర్తుంచుకోవాలి. ఇక్కడ మరొక ముఖ్యాంశాన్ని కూడ గమనించాలి. ముస్లింలు ఈ దేశాన్ని కొన్ని శతాబ్దాల పాటు పరిపాలించారు. అలాగే క్రైస్తవమతస్తులైన ఆంగ్లేయులు కూడ. కానీ, ఎప్పుడూ, ఇటీవలి 2001 జనాభా లెక్కలతో సహా, ఈ దేశంలో ముస్లిం జనాభా 13 శాతాన్ని, క్రైస్తవులు 3 శాతాన్ని మించిపోలేదు. (తమిళనాడులో వీరి జనాభా 6శాతం, రెండు మ తాలకు విడివిడిగా వుంది) అందువల్ల మతమార్పిళ్ళు, దేశ జనాభా రూపురేఖల్నే మారుస్తాయన్న వాదనలో కించిత్తు నిజం కూడ లేదు.

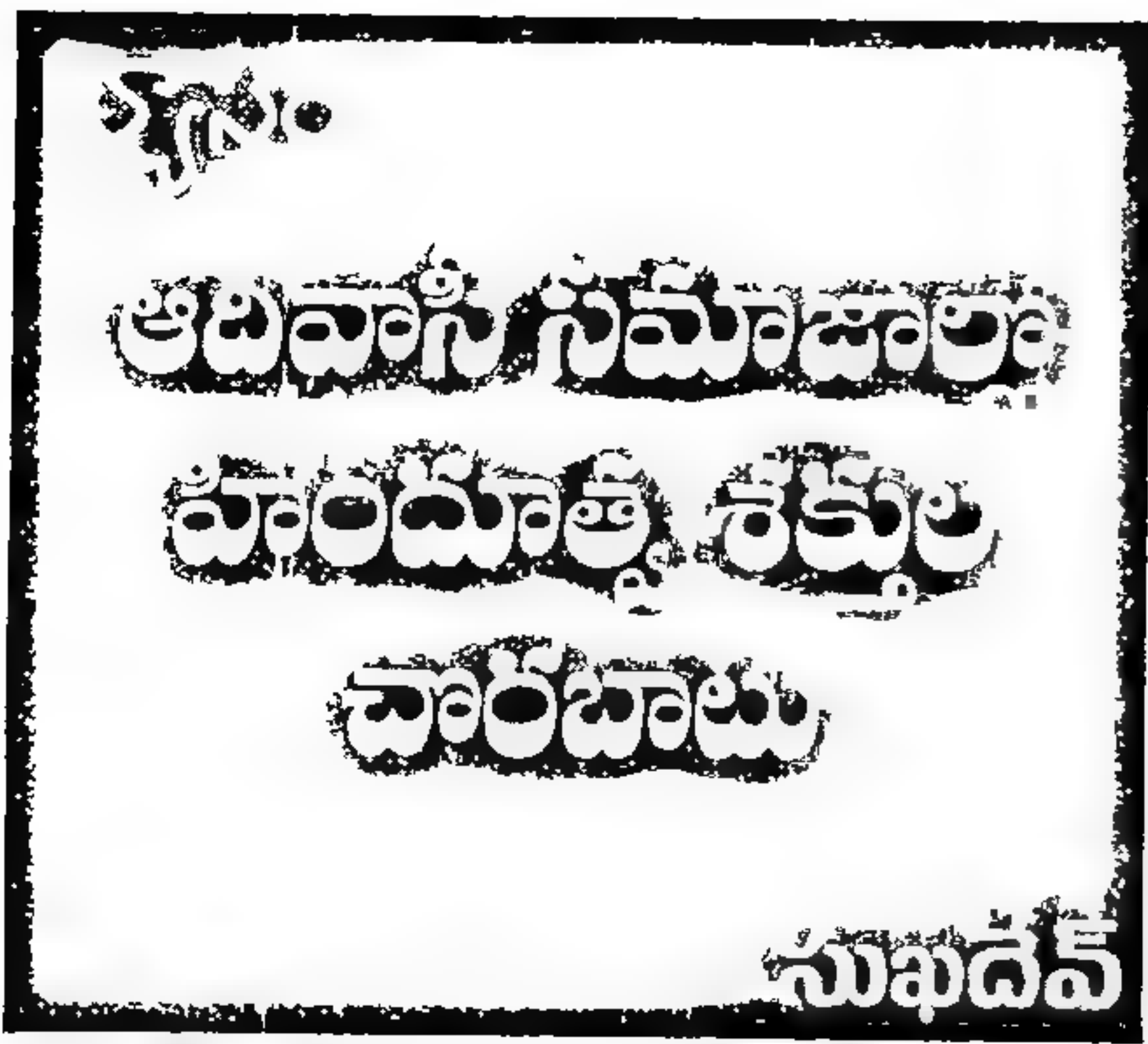
మరొక కోణం నుండి కూడ యీ సమస్యను పరిశీలించాల్సిన అవసరం వుంది. నిజానికి యిది ముఖ్యమైనది గూడ. యీ మార్పిళ్ళు ఎందుకు జరుగుతున్నాయి ? దేశంలోని పలుప్రాంతాల్లో దళితులపై 'కింది' వర్గాలపై అమానుషంగా దాడులు, హింసలు, మానభంగాలు జరుగుతున్నాయి. అస్పృశ్యత, సాంఘిక దోపిడి, వివక్ష; స్వాతంత్ర్యానంతర కాలంలో, తగ్గకపోగా మిక్కుటమయ్యాయి. బీహార్, ఉత్తరప్రదేశ్ లాంటి రాష్ట్రాల నుండి నిత్యం వస్తున్న వార్తలు (మనకు తెలికుండా, బయటకు పోక్కనివి అలా వుంచితే)

నరే; తమిళనాడులోనే ద్రవిడ ఉద్యమం బలంగా సాగిన ప్రాంతంలో ఇ.వి. రామస్వామి నాయకర్, ఆది ద్రావిడులకు, బ్రాహ్మణీతరులకు కల్పించబూనుకున్న ఆత్మగౌరవ ఉద్యమం (self-respect movement) నిర్వహించిన ప్రాంతం. అక్కడ జరుగుతున్న దారుణ హింసాకాండ, సభ్య సమాజంలో ఎక్కడా జరగనిది, పూహించనిదీ ! అందుకే, రామస్వామినాయకర్, తన ఉద్యమం సాధించదల్చుకున్న లక్ష్యాల సాధనలో విఫలమైనప్పుడు, వారిని తానే స్వయంగా ఇస్లాం మతంలో చేరమని చెప్పడం కనువిప్పు కల్పించక మానదు. హిందూమతం, దళితులను, ఇతరేతర 'నిమ్మ' (Depressed) వర్గాలను, ఎప్పుడైతే, తనలోకి యిముడ్చుకొని, వారినొక గౌరవ ప్రదమైన, సభ్యతతో కూడిన స్థానాన్ని, తాహతును యివ్వలేకపోయిందో గౌరవ, హోదాల మాట అటుంచి, తమ కనీస మనుగడ (survival) కోసమైనా, మతం మార్చుకోవాలనుకొంటున్న అంశాన్ని హిందూత్వవాదులు గణనలోకి తీసుకోవాలి. తమ యింటిని చక్కదిద్దుకోలేక, తమ విశ్వాసంలో (మతంలో) వున్న లోసుగులను తొలగించుకొని, అందరికీ ఆమోదయోగ్యంగా చేయలేక, దీన్ని కొందరి ప్రత్యేక హక్కులకు, ప్రయోజనాలకు పరిమితం చేసి, అనాదిగా జరుగుతున్న వివక్షను, దోపిడీనీ కొనసాగిస్తుంటే, మతమార్పిళ్ళు జరిగి తీరుతాయన్న అంశాన్ని, అనేకమంది విజ్ఞులు, హిందూమత శ్రేయోభిలాషులూ, యీ సందర్భంగా గమనార్హమైన అంశం.

ఈ చట్టంపై తమిళనాడులో భారతీయ జనతా పార్టీ వారి అనుంగు సంస్థలూ, అన్నా డి.యం.కె. మినహా, అన్ని రాజకీయ పక్షాలూ, మత సంస్థలూ, యితరులూ తమ నిరసనను వ్యక్తం చేశారు. మైనారిటీలకు చెందిన విద్యా సంస్థలన్నింటిని మూసేసి, బండ్ పాటించారు. దేశంలోని యితర ప్రాంతాల నుండి గూడ నిరసన వెల్లువలు వచ్చాయి. కానీ, తమిళనాడు ప్రభుత్వం వీటిని ఖాతరు చేయలేదు. మరోవైపునుండి, మతతత్వవాదులు దీన్ని కొనియాడారు. జయలలిత దేశానికే గర్వకారణమైన చట్టం చేసిందని విశ్వహిందూ పరిషత్ నాయకుడు తొగాడియా, ఆయనతోపాటు, అద్వానీ, జైట్లీ, వెంకయ్య నాయుడు అమెపై అభినందనల జల్లు కురిపించారు. అన్ని రాష్ట్రాలూ యిలాంటి చట్టాలు చేయాలని సూచించారు. దీనర్థం యీ చట్టం వెనకాల గల రాజకీయాలే కారణమని

గ్రహించడంలో సందేహం లేదు. తమిళనాడులో మారుతున్న రాజకీయాలు పరిశీలిస్తే యిది అర్థమవుతుంది. తనపై వున్న కేసులను తొలగించుకొని అధికారంలోకి వచ్చిన జయలలిత, కేంద్రప్రభుత్వ వత్తాసు కోసం అరులు చాస్తూంది. ఇప్పటికే కేంద్ర ప్రభుత్వంలో భాగస్వామిగా వున్న డి.యం.కె. ను తొలగించి, దాని స్థానంలోకి రావడానికి ఎ.డి.యం.కె. ప్రయత్నంలో ఇదొక భాగం. ఈ చట్టానికి ముందే, తమిళనాడులోని 150 దేవాలయాల్లో ఉచిత భోజన ఏర్పాట్లకు ప్రభుత్వ నిధులు మంజూరు చేసిన జయలలిత, ఒకవైపు కేంద్రంలోని భా.జ.పా. నాయకత్వాన్ని సంతృప్తి పరుస్తూ, మరోవైపు తమిళనాడులో వీస్తున్న హిందూత్వ 'హవా'ను సామ్ము చేసుకొని, భవిష్యత్లో అధికారాన్ని హస్తగతం చేసుకోడాన్ని పావులు కదుపుతున్నది. 'హిందూ ఫల్వో'గా వర్ణింపదగిన యీ చట్టం వెనకాల వున్న అసలు రహస్యం యిదే ! మైనారిటీలకు యిదొక తీవ్ర హెచ్చరిక. ప్రార్థనలు, పూజలు వగైరా దైనందిన కార్యక్రమాలకే పరిమితమై, వాటినిమించి, పౌర జీవనంలో తలదూర్చవద్దని నర్మ గర్భంగా చెపుతోంది. పౌరుల వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాల పరిధిలోకి యీ చట్టం ప్రవేశించి, వాటిని దెబ్బతీసే యీ చట్టం యెంత మాత్రమూ ఆమోదయోగ్యం కాదన్న అంశాన్ని, పౌరసమాజం ఎలుగెత్తి చాటింది. మైనారిటీల్లో అభద్రతా భావాన్ని యిది పెంపొందిస్తుంది. ఈ దేశంపై హిందువులకు ఎంత హక్కుందో, మిగతా మతాల వారికి అంతే సమానమైన హక్కులున్నాయన్న నిష్ఠూర సత్యాన్ని యీ చట్టం విస్మరిస్తోంది. బహుళ సంస్కృతికి ఆలవాలమైన దేశంలో, లౌకికత్వానికి కట్టుబడ్డ రాజ్యాంగం ప్రకారం నడుచుకోవలసిన రాజకీయ వ్యవస్థలో, యిలాంటి చట్టాలు, ఆ సంస్కృతి మూలాలనే దెబ్బతీస్తాయి. కానీ, యింకా, మన పౌర సమాజంలో విజ్ఞత, స్వస్థ చిత్తత (sanity) వున్నాయి. దేశాన్ని 'హిందూ రాష్ట్రం'గా మలిచి, మత ఫాసిజాన్ని నెలకొల్పే ప్రయత్నాలను సాగనివ్వవు. మెజారిటీ ప్రజలు లౌకికత్వ సూత్రాలకే కట్టుబడి వున్నారు. జాతీయ విలువలనేది మన మిశ్రమ సంస్కృతిలోనే వున్నాయి. వాటిని కాపాడంలో, లౌకిక, ప్రజాతంత్ర సమాజ స్థాపనలో, వీరు మైనారిటీలతో కలిసి కట్టుగా కృషి చేయాలి.

□

అదివాసీ ప్రాంతాలలో ముఖ్యంగా దండకారణ్యంలో హిందూ ప్రవేశానికి పెద్ద చరిత్ర వుంది. ఇక్కడి అదివాసీ రిపబ్లికను ధ్వంసం చేసి రాజులు తమ సామ్రాజ్యాలను విస్తరింపజేసు కొన్నారు. ఇది 1324లో కాకతీయులు తమ సామ్రాజ్య విస్తరణకు చేసిన ప్రయత్నంతో మొదలయింది. అప్పటినుండి ఈ రోజుదాకా హిందూమత చొరబాటు తీరుతెన్నులనూ పరిశీలించేందుకు తగిన అధ్యయనం ఇంకా జరగాల్సి వుంది. 19, 20 శతాబ్దాల్లో క్రిస్టియన్ మతం కూడా తన బీజాలను బస్తర్లో నాటింది. 1947 తర్వాత హిందూత్వ చొరబాటు మరింత దూకుడుగా ఉంది. గత ఐదు దశాబ్దాలుగా వివిధ ఆధునిక రూపాల్లో హిందూమత సంస్థలు మరింతగా విస్తరిస్తున్నే ఉన్నాయి.

సమాజం వర్గాలుగా విభజింపబడినప్పుడే మతానికొక నిర్మాణాత్మక రూపం ఏర్పడింది. పూజా ఏర్పాటు అందులో ఒక విడదీయరాని మతం భాగమయింది. ప్రజలను అణచి వేసేందుకు కేవలం బలప్రయోగమే కాకుండా మతం కూడా ఒక భావజాల ఆయుధంగా ఆధిపత్య వర్గాల చేతిలో ఉపయోగపడింది. అది క్రైస్తవమైనా, హిందూత్వమైనా, బౌద్ధం, ఇస్లాం ఇలా ఎన్ని పేర్లలో ఉన్నా మతం ఆధిపత్య వర్గానికి సేవచేస్తూ ఉన్నవే. చరిత్రను పరిశీలించినట్లయితే బ్రాహ్మణమతం సామాజ పురోగతికి అడ్డంకి అయినప్పుడు బౌద్ధం, జైనం ఏర్పడినట్లుగా తెలుస్తుంది. ఆ స్థితిలో అవి పురోగామి పాత్రను పోషించాయి. కానీ, ఆ తర్వాత అవి కూడా మారి పోయాయి. ఉత్పత్తి సంబంధాలు, ఉత్పత్తి శక్తుల అభివృద్ధికి ఆటంకంగా మారినప్పుడు తదను గుణవైన ఉత్పత్తి సంబంధాలకోసం జరిగే పోరాటంలో భాగంగా వీటిని అర్థం చేసుకోవాలి. బస్తర్లో వందల ఏళ్ళ తరబడి నెలకొని వున్న పాత వ్యవసాయక ఉత్పత్తి సంబంధాల స్థానంలో కొద్దిమంది అదివాసీలు సాంప్రదాయ 'ఉత్పత్తి సంబంధాలను బద్దలుకొట్టి వ్యవసాయానికి ఆటంకాలను తొలగించడానికి ప్రయత్నించారు. వీరి శక్తి చిన్నదికాదు. పాత పాలకవర్గాల స్థానాన్ని

ఆక్రమించి వాటిని మార్చేందుకు వీరు బయటి నుండి గూడా సహాయాన్ని పొందుతున్నారు. ఈ పరిస్థితుల్లో హిందూత్వం అక్కడి ప్రజల్లోకి చొరబడగలగింది. హిందూత్వం రాకుంటే ఆ పనిని మరొకటి చేసి ఉండేది. హిందూత్వ శక్తులకు, వాటి భావజాల చొరబాటుకు అదివాసీ సమాజంలో ఉన్న సంపన్నవర్గాలు స్వాగతం పలికాయి. వీరి కలలను నిజం చేయడానికి హిందూమతం పెద్ద ఎత్తున మద్దతునిస్తూ అక్కడి స్థానిక సమాజంలోకి చొరబడింది. ఈ నేపథ్యంలో అక్కడి పాలకవర్గాల మధ్య వున్న వైరుధ్యాలు పరిష్కారం కాకపోగా అవి మరింత ఎక్కువయ్యాయి. ఫలితంగా వీరిలో ఒక విభాగం హిందూత్వంలో చేరిపోయింది. ఈ పరిణామం పాత పాలక వర్గాలతో ఉన్న వైరుధ్యాన్ని మాత్రమే కాకుండా మిగిలిన సమాజంతో వారికున్న వైరుధ్యాన్ని తెలియజేస్తుంది. హిందూత్వాన్ని అవలంబించడం వారికి అదివాసీ కట్టుబాట్లు జీవన విధానం నుండి వారు కోరుకున్న విధంగానే బయటపడేందుకు ఉపయోగపడింది. కాబట్టి ఆ మేరకు వారికి అది ప్రగతిశీలంగానే కనిపించి వుంటుంది. కానీ, అణచివేతకు గురయ్యే అదివాసీ ప్రజానీకానికి ఈ పరిణామం మరిన్ని కొత్త సమస్యలను తెచ్చిపెట్టింది. వటేళ్ళు, మాజీలు, సంపన్న రైతులు, భూస్వాములు, గ్రామాల్లో ఆధిపత్యం చెలాయించేవాళ్ళు ముందుగా హిందూత్వాన్ని స్వీకరించారు. చోటా దొంగల్, ఆద్వాల, జాతిపదా, కిస్కామలాంటి గ్రామాల్లో భక్తిరూపంలో ఇది ప్రవేశించింది. ఫలితంగా "మాలాభిట్టల్"లు (మాలను ధరించేవాళ్ళు) తయారయ్యారు. గ్రామాల్లో వివిధ కారణాల వల్ల బహిష్కరణలకు గురైనవాళ్ళు కూడా ఇందులో చేరిపోయారు. వీరంతా ఆధిపత్య వర్గానికి చెందినవాళ్ళు. ప్రాథమికంగా ఈ రోజు విప్లవోద్యమాన్ని వ్యతిరేకిస్తున్న వాళ్ళు.

ఆధిపత్య వర్గాలు సహజంగానే తమను తాము క్రమశిక్షణాపరులుగానూ, సామాన్య పౌరులను చెడ్డవాళ్ళుగానూ చిత్రిస్తారు. చెడును అదుపులో పెట్టే పేరుతో వాళ్ళు అనేక చర్యలను చేపడుతూ ఉంటారు. సరిగ్గా అట్లాగే, భక్తిపేరుతో ఇక్కడ మొదట "శాంతిసేనాదళ్" వెలిసింది. దీనిని అర్థం చేసుకోవడానికి బాబా బిహారిదాస్ను ఒక ఉదాహరణగా చెప్పాలి వుంటుంది. ఆయన సంస్థలో ఎవరైనా చేరాలనుకుంటే ముందు ఇరవై ఐదు పైసల నామమాత్రపు ఫీజు చెల్లించాలి. ఆయన వెంటనే ఒక మాలను ఇచ్చి మాలధారిగా తయారుచేస్తాడు. అంటే అతను హిందువుగా మారడమన్నమాట ఇది అదివాసీకి పునర్జన్మ మాలను ధరింపజేసేటప్పుడు బిహారిదాస్

అదివాసీని హిందువుగా ప్రతిష్ఠ చేయిస్తాడు. నియమాలను అనుసరించి ప్రతి మాలధారి పన్నెండు అంబులను, విల్లును సదా ధరించి ఉండాలి. ఈ రకంగా హిందూత్వంలోకి మారిన వారందరికీ ఛాస్కా ఆశ్రమంలో ప్రత్యేకంగా శిక్షణ నిస్తారు.

విప్లవోద్యమం ఉత్తరబస్తర్లోకి కొత్తగా ప్రవేశించినపుడు శాంతిసేనాదళ్ సభ్యులు అక్కడి అదివాసీలను పంటకోతల తర్వాత మాలను ధరించవలసిందిగా ప్రచారం చేస్తూ ఉన్నారు. అలా ఒకరోజుంతా చేస్తే వారు ముక్తిని పొందు తారు. వీరు ప్రజలను ఒప్పుకునేట్టు చేయడం కోసం తరచుగా హింసకు కూడా దిగుతుంటారు. 1994 నుండి ఈ ప్రచారం రహస్యంగా కొనసాగు తుంది. ఇట్లా ప్రచారం చేసేవాళ్ళు ఇక్కడి ప్రజల నుండి బలవంతంగా బియ్యం, పప్పులు వసూలు చేస్తుంటారు. స్థానిక అదివాసీలను అంటరాని వాళ్ళుగా చూస్తూ తాము పవిత్రులుగా చెప్పు కుంటారు. వీరు సహజంగానే మాంసాహారులైన అదివాసులను శాఖాహారులుగా మారమని బలవంతపెట్టడమే కాకుండా దౌర్జన్యంగా ఇళ్ళలోకి చొరబడి పాత్రలను పగలగొట్టిన సందర్భాలు చాలా ఉన్నాయి. మాండెక్, మత్వాడ్, బటాసాడా, అడామ్పాడ్ లాంటి గ్రామాల్లో వీరి భయం ఈ రోజుకు వెంటాడుతూనే వుంది. వీరినుండి ఆత్మరక్షణ కోసం "గోండ్వానా నమాజం" ఫరాజ్గావ్ మాండెక్ ప్రాంతాల్లో దాడిచేసింది. మున్నూర్ అనే ఊళ్ళో అక్కడి యువకులు ఒక సేనాదళ్ కార్యకర్తను చంపి వేశారు. విప్లవ దళాలు కూడా సేనాదళ్ కార్య కర్తలను తరచుగా ప్రజాకోర్టుల ముందు ఉంచి వారిపై జరిమానా విధిస్తూ వుంటాయి. ఇట్లాంటి హంతక ముఠాలు అనేక దాడుల్లో పాల్గొంటూ దూర ప్రాంతాల్లో కరసేవకుల పేరుతో సంఘ పరివార్ కార్యక్రమాల్లో పాలుపంచుకుంటారు.

హరిద్వార్, హృశికేశ్, ఢిల్లీలాంటిచోట్ల వీరికి శిక్షణ నిస్తున్నారు. విప్లవ దళాలు ఇక్కడికి వచ్చాక వీరు బాగా అదుపులోకి వచ్చారు. ఫలితంగా ఉత్తరబస్తర్, జాబువా, డాంగ్, బారిపదాల్లాగ సంఘపరివార్ విధ్వంస వేదికలుగా మారకుండా కాపాడబడింది. లేకుంటే అక్కడ క్రిస్టియన్లపై దాడులు జరిగినట్లుగానే ఇక్కడ కూడా దాడులు జరిగి వుండేవి. దండకారణ్యంలోని క్రిస్టియన్ లందరూ ఒకప్పటి అదివాసీలు లేదా దళితులు. భయంకరమైన కులవ్యవస్థ వల్లనే వారు మరొక మతంలోకి శరణార్థులుగా పోవలసి వచ్చింది. ఇక్కడ కూడా (ఉత్తర బస్తర్) కొన్నిచోట్ల సింఘల్ ముఠాలు బిహారిదాస్ లాంటి రూపాల్లో తమ పనుల్ని నిర్వహించగలుగుతున్నారు.

హైందవీకరణ వల్ల ఆదివాసి సంస్కృతిపై బలీయమైన ప్రతికూల ప్రభావం ఏర్పడింది. జీవన విధానం, దుస్తులు, భాష, కట్టుబాట్లు ఆహార అలవాట్లు, ఆచారాలు మొత్తం సాంఘిక జీవితంలో హిందూత్వం చొచ్చుకుపోయింది. హిందూ దురహంకారం ఒక్కటే దీనికి కారణం కాదు ఇక్కడి బలహీనమైన ప్రజల సంస్కృతి కూడా వర్తమాన సామాజిక పరిణామాలకు కారణంగా చెప్పాలి. ఇంతకుముందెన్నడూ లేనట్టుగా ఆదివాసిల్లో కులవ్యవస్థను ప్రవేశ పెట్టేందుకు వీరు ప్రయత్నిస్తున్నారు. మరోవైపు విశ్వంఖలమైన సామ్రాజ్యవాద సంస్కృతి మీడియాద్వారా యువతలోకి చొరబడుతుంది. ఉత్తర బస్తర్లో చాలామంది తమ పేర్లముందు రామ్ అనే పదాన్ని తగిలించుకుంటున్నారు. అట్లా చేయడం గౌరవ ప్రదమని వాళ్ళు భావిస్తున్నారు. పాత తరాల్లో ఇది అసలు లేదు. అంతటితో ఆగకుండా ఈ జాడ్యం గోత్రాలకు (clan) కూడా పాకుతుంది. ఉదాహరణకు బస్తర్ నుండి ఎన్నికయిన బలీరామ్ అనే బిజెపి ఎం.పి. తన గోత్రాన్ని 'కాశ్యప'గా నమోదు చేసుకున్నాడు. నిజానికి ఆయనది ఎల్లం గోత్రం. ఎల్లం అంటే తాబేలు. భాషలో కూడా ఇదే పరిస్థితి. గోండు లాంటి ఆదివాసి భాషల స్థానంలో హిందీ లాంటి రాష్ట్రభాషలు చోటు చేసుకుంటున్నాయి. 1961 జనాభా లెక్కల ప్రకారం 1682 రకాల మాతృ భాషలు నమోదయితే వాటిలో 400 ఆదివాసీలవి. గోండ్, సంతాలీ, ఖాసీలాంటివి వీటిలో ముఖ్యమైనవి. 1981 నాటికి వీటిలో 106 మాత్రమే నమోదయ్యాయి. కనీసం గోండ్, సంతాలీల లాగా వీటి ఉనికి కూడా గుర్తింపులేకపోయింది. ఆదివాసి భాషల్ని తక్కువ స్థాయిగానూ, అనాగిరకంగానూ చిత్రింపబడుతున్నాయి. దండకారణ్యంలాంటి విస్తృత ప్రాంతంలో గోండ్ భాష తెలుగు, మరాఠీ, హిందీ, ఛత్తీస్‌ఘడ్; ఒరియాలాంటి బయటి భాషల దాడికి గురవుతుంది. గోండ్ మాట్లాడే ప్రజలు వివిధ రాష్ట్రాల మధ్య విభజింపబడి ఉండడంతో అక్కడి భాషలు గోండ్‌ని అభివృద్ధి, పెరుగుదలను అణచివేస్తున్నాయి. బడికిపోయే పిల్లలమీద ఈ ప్రభావం ఘోరంగా ఉంది. బడులలో తమది కాని భాషను తలకెక్కించుకోవలసి వస్తుంది. ఉద్యమ ప్రాంతాలలో కూడా ఈ భాషాధిపత్యం లోలోపలికి పాకుతుంది. దళాలు హిందీ మాట్లాడితే గొప్ప గౌరవాన్ని ఇచ్చే పరిస్థితి. హిందీలో మాట్లాడడం గౌరవదాయకమని అనుకోవడంవల్ల ఇలా జరుగుతుంది. విప్లవోద్య

మానికి స్థానిక భాషలను అభివృద్ధిపరచడం ప్రధాన అవసరం అవుతుంది. దీనికోసం సాహిత్యాన్ని విప్లవోద్యమం వారి వారి భాషల్లో ముద్రించేందుకు కృషి చేస్తుంది.

భాష, అధ్యయనాల మీద హిందూత్వ ప్రభావం ఇలా వుంటే ఆదివాసి గ్రామాల్లో సాగే ఆట, పాటలమీద దీని దాడి ఉధృతంగా ఉంది. ఆదివాసి సంప్రదాయంలో భాగంగా వుండే ఆట, పాటలకు బదులు భజనలు, ప్రార్థనలు చోటు చేసుకుంటున్నాయి. పరస్పరం గౌరవించుకోవడం, వలకరించుకొనే వద్దతులు కూడా మారిపోతున్నాయి. సాధారణంగా చేతులు కలుపుకొని 'జోహార్' చెప్పుకోవడమో, ప్రేమ సూచకంగా చేతిని ముద్దాడడానికి బదులుగా పాదాలకు నమస్కరించడం, పెద్దల్ని కలిసేటప్పుడు చెప్పల్సి వదలడం లాంటి పూర్వీక పద్ధతులు వస్తున్నాయి. ఆదివాసీల పండుగల స్థానంలో హోళి, వినాయక చవితి, నవరాత్రి లాంటివి జరుపుకుంటున్నారు. హిందూ దేవుళ్ళ ఫోటోలను ఇళ్ళలో వేలాడగట్టుకుంటున్నారు. ఆదివాసి దేవుళ్ళను వూజించడం అవమానకరంగా చూడడంతో కొన్నిసార్లు 'మాలధారీ'లకు, అక్కడి ప్రజలకు మధ్య తగాదాలు కూడా తలెత్తుతున్నాయి. విప్లవోద్యమం ముందుకు ఈ రకమైన ఫిర్యాదులు వచ్చినప్పుడు ప్రజల మనోభావాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని సమస్యను పరిష్కరించాల్సి వస్తోంది. బిహారీదాస్, జగదాల్‌పూర్, నర్సంపూర్, కొండగూడ్, ఒరిస్సాలోని మల్కనగిరి, మహారాష్ట్రలోని గడ్చరోలి ప్రాంతాల్లో ప్రభావం వేస్తున్నారు. ఉద్యమం అక్కడ విస్తరించాక పరిస్థితి కొంత అదుపులోకి వచ్చింది. సభ్యత్వానికి విధించిన నియమాలు కూడా ఇక్కడి బడుగుజీవులకు పాటించడం కష్టమవడంతో అనేకమంది తమ సభ్యత్వాన్ని వదులుకున్నారు. రోజూ ప్రార్థనలు చేయడం కుదరకపోవడంతో అనేకమంది మాలలను తీసివేశారు. బిహారీదాస్‌లాంటివాళ్ళే కాకుండా గాయత్రీ సంస్థలు, ఋషికేష్, కబీర్‌పంథాలాంటి సంస్థలు బలీయమైన ప్రభావాన్ని వేస్తూ లోతట్టు ప్రాంతాలకు విస్తరిస్తున్నాయి.

1989, 90 లో ఉత్తరబస్తర్‌కు విప్లవోద్యమం వచ్చాక వీరంతా ఉద్యమాన్ని వాడుకునేందుకు ప్రయత్నించారు. ఉద్యమానికి కూడా వారి గురించి నరైన అవగాహన లేకపోయింది. మతంపట్ల విప్లవోద్యమానికి నిర్దిష్ట అవగాహన ఉన్నప్పటికీ సమస్య లోతును అర్థం చేసుకోవడానికి కొంత సమయం పట్టింది. ఈలోగా

వారంతా వివిధ ప్రజాసంఘాల్లో చేరి గుర్తింపు కూడా పొందగలిగారు. అన్ని పనుల్లో ముందుంటూనే ప్రజలను విప్లవోద్యమానికి దూరంగా ఉంచేందుకు ప్రయత్నించారు. తమ అవసరాల కోసం వడ్డీ వ్యాపారులు, అటవీ అధికారుల మీద దాడిలో వీరు ముందుండేవాళ్ళు. అట్లా వారు ప్రజాసంఘాలకు నాయకులుగా ఉంటూనే తమ మతాన్ని ప్రచారం చేసుకోవడం నిజంగా విచారకరం. 1992 తర్వాత చాప్‌కా ఆశ్రమంతో సంబంధం ఉన్నవారినందరినీ ప్రజా సంఘాల నుండి తప్పించి ఈ విషయాన్ని ప్రజలకు తెలియజేశారు. మరలా 1996 లో సమస్యకు మరింత ప్రాధాన్యత నిచ్చి మాలలను బలవంతంగా ధరించేట్లు చేయడానికి వ్యతిరేకంగా పెద్ద ఎత్తున విప్లవోద్యమం ప్రచారం చేసింది. గోటుల్‌లను కాల్చివేయడం, ఇళ్ళలో చొరబడి పాత్రలను పగలగొట్టడం, ఆదివాసి దేవుళ్ళను ఎత్తుకపోవడాన్ని అరికట్టింది. 1999 లో 'కత్రా' పేరుతో అంటరానితనాన్ని పాటించేవారికి ప్రజాసంఘాలలో స్థానం లేకుండా చేసింది. భజనలు, బహిరంగ ప్రార్థనలవల్ల ఒరిగేదేమీ లేదని ప్రచారం చేసింది. ప్రజాసంఘాల నిర్ణయాలను ధిక్కరించినవాళ్ళను, మతం పేరుతో కలహాలను సృష్టించేవాళ్ళను ప్రజలముందు దోషులుగా నిలబెట్టి శిక్షించింది. గత రెండు దశాబ్దాల అనుభవంవల్ల ఆదివాసి ప్రజలు విప్లవోద్యమంతో కలగలిసి హిందూత్వంతో పోరాడుతున్నారు.

తెలుగు : సగిలేటి

(సుఖదేవ్ విప్లవోద్యమ కార్యకర్త. ఆయన ఇటీవలే అమరుడయ్యాడు గుజరాత్‌లో ముస్లింలపై జరిగిన దాడుల్లో ఆదివాసీలు కూడా పాల్గొనడం ప్రగతిశీలవాదులందరికీ జీర్ణించుకోలేని అనుభవాన్నే మిగుల్చుతుంది. సంఘ పరివార్, ఆదివాసీలను తన వనిముట్లుగా వాడుకున్న ఈ అనుభవానికి రెండేళ్ళ ముందే ఆదివాసి ప్రాంతాల్లో ముఖ్యంగా దండకారణ్యంలో సంఘ పరివార్ ప్రయోగాలను సుఖదేవ్ అర్థం చేసుకొనేందుకు ప్రయత్నించాడు. దీనికి ఆయన చారిత్రక గత తర్కాన్ని ఉపయోగించి విశ్లేషించడమేగాక ఒక ప్రత్యామ్నాయ నిర్మాణ క్రమాన్ని కూడా బాహ్య ప్రపంచానికి తెలియజేసాడు. ఆయన స్మృతిలో.....)

ఏదీ నీ జాడ మల్లప్పా!

- శశికళ

కప్పులు పెళ్ళిళ్ళు చేశాం
చింకి పాతలు పాతసామాన్లు విసిరికొట్టాం
వూరి చుట్టూ ప్రదక్షిణలు చేశాం
వానా వానా వల్లప్పా!
ఏదీ నీ జాడ మల్లప్పా!

అందర్నీ అడుక్కొంటిమి
అన్నిచోట్లా బుడుక్కొంటిమి
అప్పులు పుట్టక పాపా
ఏ నీళ్ళు ఈ భూమిని తడవకపాపా
వానా వానా వల్లప్పా
ఏదీ నీ జాడ మల్లప్పా!

ఓట్లు వేశాం
సీట్లు ఇచ్చాం
అదంతా నోట్లతో చెల్లు
గొడవలు చేశాం
అరెస్టులు అయ్యాం
ఈ ఒక్క ఏడు ఆగండి
పై ఏడు చూడండి
కానీ నేలలన్నీ బీళ్ళే
గుండెలన్నీ పగుళ్ళే
వానా వానా వల్లప్పా!
ఏదీ నీ జాడ మల్లప్పా!

మొవ్వ కుళ్ళు పోగట్టమనిరి
మోనోక్రోటోఫాస్ ఇస్తిరి....
ఇప్పటికీ మా జీవితాలన్నీ
విషాదాశ్రువుతో...
పనికి ఆహారమంటిరి
గోడవున్న నిండా గింజతో
కానీ మా గింజెల్లో
సీమ నూనె పోస్తిరి....
కరువు దాడిచేస్తే
దోపిడి అంటున్నారు...
వానా వానా వల్లప్పా!
ఏదీ నీ జాడ మల్లప్పా!

వర్క్ కల్టర్

- నాగరాజు

ఈ చీకట్లో
యంత్రానికి స్వీచ్ చేక్కడో వెదకాలి
మనల్ని మనం ట్యూన్ చేసుకొని
ఒక యంత్రమయ ప్రపంచంలోకి
ప్లాపీలుగానూ సి.డి.లుగానూ ఒంపుకోవాలి

చేయి పెట్టిన ప్రతిచోట
మనిషిని కత్తివాదరకు తెగిపడిన గాయంలా
అతి సున్నితపు పొరలకింద 'ప్రాణం' విభజన
తనది కాని ప్రపంచానికిక్కడ స్థానం లేదు
తనది కాని ఈ నేలకు
నాలుగు చినుకులు కురిసి
వాన విల్లయి విచ్చుకొనే ఆకాశానికి
ఇక్కడ స్థానం లేదు
మట్టివాసన కిక్కడ స్థానం లేదు
పగుల్లిచ్చిన నేలలో
ఎక్కడో ఒక నాగలి
తనను తాను కప్పకొని
ఒక గాఢ సుషుప్తిని దుఖ్యంలా రోదిస్తుండవచ్చు
ఇంకెవడో సాహసి
దేహం నిండా కలలు పొదుగుకొని
ఆకుపచ్చని వెన్నెల్ని
ఒక ఆశ్వాసనలా మోసుకుంటూ సంచరిస్తుండవచ్చు
ఎక్కడో ఎవరో
ముఖాన్ని కప్పకొని
ఒక నమ్మకాన్ని హామీగా ఇచ్చిపామ్మని
దీనంగా రోడ్డుపక్క నిలబడి
ప్రాధేయపడుతుండవచ్చు
వేటికీ ఇక్కడ స్థానం లేదు
నిన్ను నువ్వు యంత్రాల భాషలోకి
కీ బోర్డుమీద అనువదించుకుంటూ
ముందుకు పోవడమే ఇక్కడి అభివృద్ధి

- 12-12-2002

గిట్లయితే! గీమతం మనకొద్దు!!

- డా॥ లక్ష్మీనారాయణరాజు

అరే... రే... రే... రే...
అన్నా! గిడేం లొల్లి
మతం త్రిశూలమై
కడ్చుల దిగుతునదేదే!
జెండామీది కాపాయం
తెల్లరంగును మింగుతున్నదేమే!
మతం
మన్నిని సంకలేస్కాని
ముద్దులు వెద్దది,
ఆటాడిపిస్తది,
అడ్డింది తినిపిస్తది,
గండుకే! మన్ని ఎడ్డి బత్తు బత్తాలే!
అమ్మ కొంగును వట్కాని
నడ్చేటాన్న సొంటిని

కొంగు కోసి (2) అలాగ జేస్తది -
ఒక్క క్షణం (3) మొగులంత
నెత్తుర్తోని అల్కుతది
"నేనున్నానని నెత్తుర్చేతుల్తోటి
అందఱి బత్తులకు భరోసా యిస్తది -"
మన్ని మతాన్ని గుడ్డిగ నమ్మి నడుస్తదు
సాప కింది నీల్లో (4) పెయ్యంత తడ్చుతది,
తొల్చే పురుగులార మెదడు తింటది
అన్నా! గిడేం మతమన్నా!!
మొన్న గుజ్రాతల జూసినావే! (28-2-2002
నుండి)
"మన అక్కజెల్లెల్లను జెడ్చి
మంటల్ల కోడిపిల్లల కాల్చినట్లు కాల్చిండు"
"చిన్న పిల్లల నోట్లే
గ్యాస్సు నూనె పోసి
పుల్ల గీకిండు"
"కడ్చులకెల్లి పిల్లను దీసి
బర్నిగ్గుచ్చి తైతక్కలాడిండు"
"ఇండ్లల్ల సామాన్లు దోసిండు"
"మంచిమంచోళ్ళ సమాధులు
తొవ్వి రోడ్లెసిండు"!!.....!
గుజ్రాతంత కమువాసన
ఎక్కడ జూసినా కాలి పీన్లులైన జనం
గిడేందే! గిడేం మతం!!
ఏమతమన్న గిట్ల యింకో మతపోళ్ళను
తలకాయలు నర్కుమన్నాం
మన్నులమని మర్చిపోతెల్లనే?
కట్టె బత్తు బత్తి
మనం (5) బి కోతకు బోవాలె గద,
నెత్తురు కారె కత్తి అంచుమీద నద్వాలెగద.....!
మతం..... దేవుడు..... మసీదు..... మందిరం.....
మనం యింకా గిక్కన్నే.....
కల్చి బేత్కది హారతి పల్కంల
(6) కపూరం బిళ్ళయింది"
"మతం మీది కోపం తోటి
మానవత్వం కాలిపోయి
భారతమ్మ మసిబొగ్గయ్యింది"
గీ! జగదాల మారి మతం
మనకొద్దన్న
గానాడె కారల్ మార్క్స్ అన్నేదా
"మతం మత్తుమందీని"
గుజ్రాతల గింత జర్గినంక గూడ
మన్నులకు సమజ్ కాలేదా!
మతం (7) మొద్దుమీద ఈదుడేందే,
యింకా మతాన్ని వట్కాని పాకుడేంది
అన్ని మతాల్లో

అన్నదమ్ముల్లాగ

కల్పిబత్తుదాం

ఒక్కతోట్ల వూసిన

రంగు రంగుల పువ్వుల లాగ

భారతమ్మ సిగల జేరుదాం,

ఒకరి భుజమ్మీద ఒగరం

సేతలేస్సాని

ఖుషీ ఖుషీగ తిర్గుదాం,

మతంలేని మరో ప్రపంచం కోసం

సాగి సాగి పోదాం.... !!

అన్నా ! గిట్లయితే

గీ ! మతం మనకొద్దే.... మనకొద్దు !!!

శస్త్ర చికిత్సే మార్గం

- ప్రొ|| శేషయ్య

గోద్రాలో

ఇంకా గడ్డకట్టని రక్తం

అదో గుజరాత్ ఎన్నికల తత్వం

ఇక్కడ ప్రజాస్వామ్యాన్ని

వడగాలిలా ఊపేస్తోంది

మతతత్వం....

వ్యద్యశిలపై నిలబెట్టబడింది

లోకికవదం....

మోడీకి రాజకీయ అధికారం

మైనారిటీల భవిష్యత్తు అంధకారం

మతమౌధ్యం రాజ్యంచేస్తే ఇంకెక్కడి సెక్యులరిజం

ఈ రోజు హిందూత్వాన్ని నిందించడం నేరం

మైనారిటీలను తిట్టడం ఒక పాపం

గుజరాత్ గాయానికి ఇన్ ఫెక్షన్

లేదు దీనికి మెడిసిన్

ఇదే భారత సమాజ గమ్యం అయితే

ఇక లేదు భవిష్యత్వం

ఈ గాయం మానాలంటే

శస్త్ర చికిత్సే శరణ్యం

అగ్రరాజ్య అమెరికా ఆకారం

లేని హంతకపులి

- సంపతి స్టాలిన్

ప్రపంచీకరణ

వాని ప్రాణ సంకటం

ప్రజా వ్యతిరేకత

వాని మనుగడకు గండం

ఐక్యరాజ్యసమితి వాన్ని

అతుకుల బొంతాయే

అందులున్న కోపిన్నన్

వాని ఆటకు పాటాయే...

వాని అర్థనగ్న రాణీలు

నా కూలక్కలకు సరిజోడా ?

వాని పిలికండ్ల పోకిరీలు

నా రైతన్నలకు సరిజోడా ?

సాటి దేశాల చావగొట్టి

సంతోషించే అమెరికోడు

తోటి ప్రజల తొడలు నర్కి

టెర్రరిస్టు అంటడేందీ ?

ఆత్మగౌరవంతో బ్రతుకటమే

అవుతుందా టెర్రరిజం... ?

వాని అకృత్యాలు అపమంటే

ఉగ్రవాది అంటడేందీ....

వాని సాటి శత్రువును తుడిచివేయి

బిన్ లాడెన్ ను పెంచినాడు

వాని చేష్టలకు కాష్టం పేర్చిందని

నా కడు పేదలను కాల్చినాడు

నేడు బిన్ లాడెన్ పేరు వింటే

ఎందుకావనుకు

మల్లాక్కసారి కనపడితే

ఉండదు వానికిగ కంటికునుకు

టన్నుల కొద్దీ మానవ పుర్రెలతో

రెండు టవర్లు కడుతాడా ?

ఆకలినాడుల శవాలగూళ్ళలో

వాని అణుబాంబును దాస్తాడా ?

అక్రమ ఆయుధాలంటాడు

మాటి మాట్కి దాడులంటాడు

ప్రపంచ పేదలంతా ఒక్కటై

వాన్ని తనిఖిచేయ తప్పదంటే

పర్మిషన్ ఇస్తాడా ? పారిపోతాడా ?

ఓ ప్రపంచ బ్యాంకు పెత్తందారీ

పెడుతున్నాడు మాపై అప్పుల కుంపటి

అక్రమ ఆయుధ వక్రబుద్ధితో

అడ్డదారిలో ఆవరిస్తున్న

మా ప్రత్తి రైతులకు ప్రాణపురుగు (వాడు)

చేనేతలకు ఉరితాడు వాడు

రైతన్నలకు ఆకలి చావోడు

కార్మికులకు కత్తుల గొలుసువాడు

వాడు చెయ్యి కలిసి సెంటురుద్దిన

మా తెలుగు మహారాజు

వాడి పాటే నా పాటంటాడు

వాని ఆటే నా ఆటంటాడు

అమెరికాలో ఉన్నదంతా

అప్పులాండ్రలో చూపుతంటాడు

అప్పులేమో పెరుగబట్టె

ఆస్తులేమో తరుగబట్టె

ఆస్తులేమి లేనోన్ని

ప్రాణాలు హరిమనే...

ఇది ఆకలితో మేము చస్తే

ఎయిడ్స్ ని ఎగతాలి చేసే

అమెరికాని వడ్డి కోసం

ఆంధ్రప్రదేశ్ నడ్డివిరిచే

పేద ప్రజల బాగులొదిలి

పేనుతుండు ఉరితాళ్ళు

ఈ ఆకలి అప్పుల ఆంధ్ర ప్రజలే

పేను ఉప్పెనగా చుట్టుముట్టి

వాన్ని వాని తొత్తులను

తరిమి తరిమి తగులపెట్టి

మా ఇండియా లోనే వాని ఘోరీ కడతరు

జాగ్రత్త సుమా... !

అలా.... ఇలా..... ఎల్లా ?

- జ్యోతి

అద.... ఆళ్ళోళ్ళో..... ఆళ్ళే

అనవరతం, అహర్నిశం

ఆశావహంగా

ఎర్ర సంజవ్యాప్తిస్తుందని

కొత్త స్వరం గీతిస్తుందని

ఎత్తు చిందు ఎగిరేస్తుందని

విరిగిపడినా పడిలేస్తుందని... విజృంభిస్తుందని

పిరికిదూడెపింజల్లి.... ఎగరేస్తుందని

మాటాచేతా ఏకమైన పెనుదుమారాన్ని

ప్రభంజనాన్ని, ఉప్పెనని స్వాగతిస్తూ

అయిన వాళ్ళనూ అన్నపానాలనూ... కాదంటూ

కొండల్లో.... అడవుల్లో..... అక్కడ !

మనం మాత్రం

అనుదినం, అనారతం

ఎర్రసంజను వెదుక్కుంటూ

కొత్త గొంతుల్నులిమేస్తూ

ఎగిరితే - విరగదంతు

విరిగిపడితే - తోలేస్తూ.....

మాటా చేతా ఏకమయ్యేదెప్పుడు ?

ఏకమయ్యేదెప్పుడు ?

త్రివర్ణపతాక, తెల్లటోపీ... సాక్షిగా !

బుల్లెట్లు, బాయెనెట్లు.... రక్తగా !!

సో ! గుడ్ బై

మనకది దూరం....

మరో రౌండ్ నయం...

నిరాశగా, నిష్క్రియంగా.....

ఏసీల్లో.... లాన్లలో....

గార్డెన్లో... కాటేజ్లో....

ఎంచక్కా.... మనవాళ్ళందరూ... ఇక్కడ !

అలా.... ఇలా..... ఎల్లా ?

ఎన్నాళ్ళిల్లా ?

అరుణతార

15

డిసెంబర్
2002

ఆయుధం అవసరమైన చోట.....

- ఆజాద్

వేలకు వేల ప్రశ్నలు రాసులుగా పడున్నాయి
ప్రశ్నని పలికిన ప్రతి నాలుకా
తెగివడి దేహం చచ్చిన బల్లితోకలా
కొట్టుకుంటోంది
మేధావులూ !
చెంపలు చూపడం మాత్రమే చేతనైన మీ చెక్కిళ్ళు
మీద
వాడు మరణాన్ని అలవోకగా చెక్కిపోతాడు
తస్మాత్ జాగ్రత్త !
హక్కులడిగిన పురుషోత్తం రుధిరం
రోడ్డుమీద ఇంకా తడి ఆరలేదు
నిజాయితీని పాఠంగా చెప్పినందుకు
ఆజం అమరుడైతే నల్గొండ ముఖమ్మిది
కన్నీటిజాలు ఇంకా ఆరలేదు
చందమామ లాంటి వాడు
జాబిల్లి పాటని పల్లె పల్లె తిప్పినందుకు
ఐలన్న రాజ్యం గాలానికి చేపవీలై వేలాడిన
జ్ఞాపకం
ఇంకా గతం కాలేదు
బాధలను గానాల పల్లకి ఎక్కించినందుకు
ఏడుగురు అక్కచెల్లెళ్ళ శవాలను అడవితల్లి మోసి
ఎంతో కాలం కాలేదు
బషీర్ బాగ్ లో నలుగురు యువకిశోరాల
గుండెల్లోంచి
దూనుకుపోయిన గుండ్ర నుంచి పాగలింకా
ఆగలేదు
మనిషినెత్తురు రుచి మరిగిన మృగాన్ని
ఆయుధమే కదా తరిమికొట్టగలిగేది !
నాలుగు గోడల మీద శాంతి నినాదాలు రాసుకొని
సంతృప్తి పడుతున్న మేధావుల్లారా !
బావిలో కప్ప బతుకును త్యజించండి
బూర్జువా మధ్యే మార్గం నుంచి బయటపడి
నిజాల నిప్పుల జీవితానుభవంలో రాటుదేలండి
జనం పెదవుల మీద నినాదాలై దరువేయండి
జనం పిడికిలెత్తి నిలబడ్డ చోట
కార్మికుల సిద్ధాంతాన్ని సిరా చేసి
మీ కలార్లో ఎక్కించి
పోరాటాల వేదిక మీద ఉపన్యాసాలివ్వండి
దోపిడీ మీద, అసమానతల సంస్కృతి మీద
మిస్టైల్లై కురవండి
శూన్యంలోకి తొంగి తొంగి చూసిన కళ్ళతో
వాస్తవాన్ని గమనిస్తే

సిద్ధాంతాల్లో 'వికృతం' కాక ఏం కనబడుతుంది?
ఆచరణ చేతకాని మీకు
జయాపజయాల
తప్పాప్పుల పట్టికలు వేసుకొని
పెదవులు విరస్తే ఏం మిగులుతుంది ?
సోమరితనాన్ని వదలండి
అవసరాన్ని గుర్తించండి
భావాలను సాయుధం చేయండి
అక్షరాల చేతికి కత్తులివ్వండి
పరీక్షల ఖడ్గధారల మీద
అజ్ఞాతవీరులు సాయుధులయ్యారు
వారి ఊపిర్లలోకి
ఊపిర్లుగా కలిసిపోండి

మనమే క్షమించాలి

- రివేరా

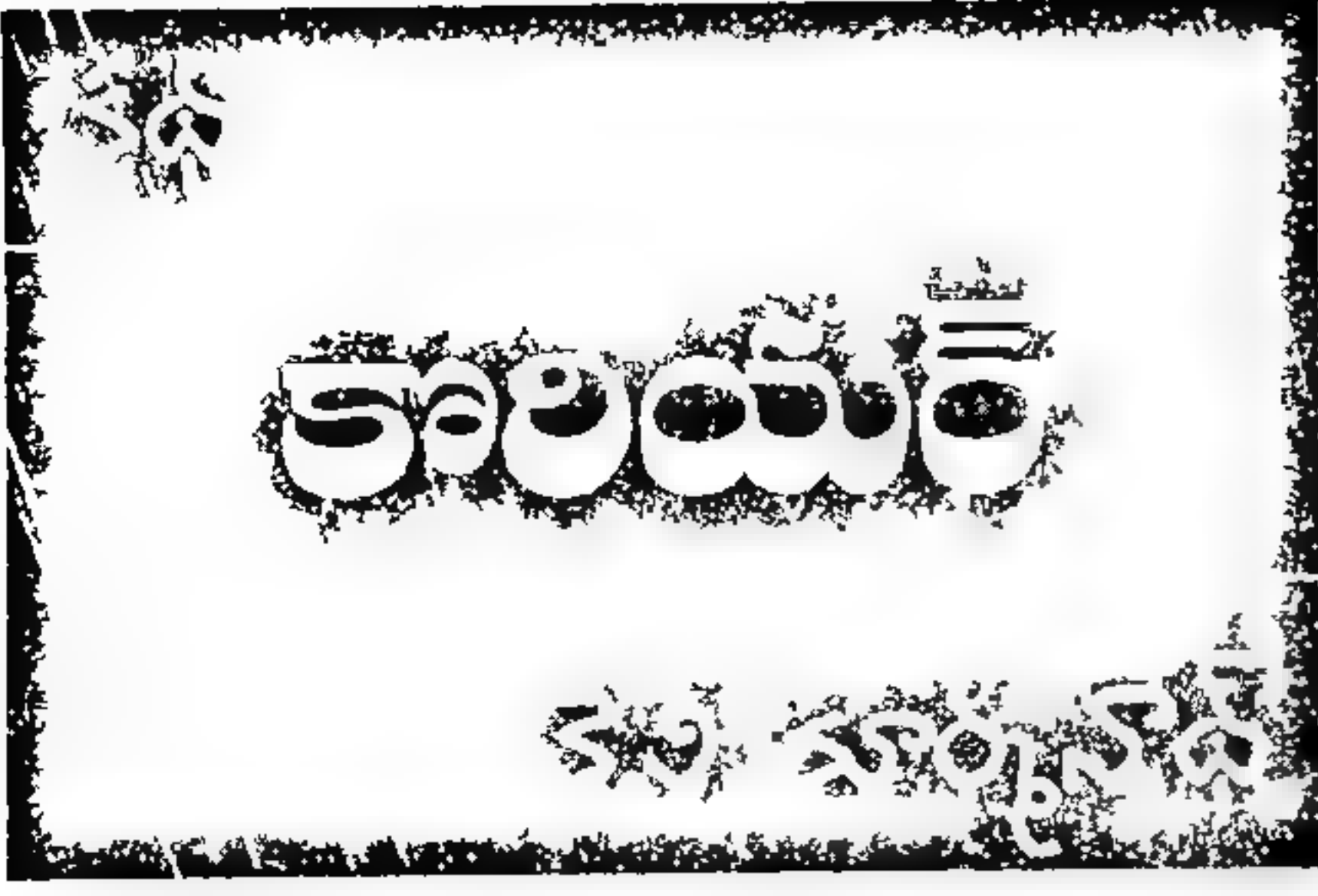
ప్రజల గుండెల్లో
మందుపాతరలు పేలడం విషాదమే
కానీ
ఆగుండెల్ని అడ్డాలు చేసుకోవడం
లక్ష్యాలు చేసుకోవడం మాత్రం అమానుషం
ఎవరనేది-
యిక్కడేదో అపరిచిత ఆకాశం కూలించని
అక్కడ చెల్లాచదురయిన
సుద్ధముక్క, తాళంచెవి, తక్కిత
తెల్లగుడ్డ, ముతక వస్త్రం, పాప గౌను
తలపిన్ను, సంచి, చేతికర్ర
అన్నింటికి అన్నీ మనవే
చెట్లకి వేలాడించి
రోడ్డు పక్క దుమ్ములో కొట్టుమిట్టాడింది
సీట్ల సందుల్లో కిటికీ అడ్డాలో, చిక్కుకు పోయింది
బస్సు శకలాల క్రింద పడి చితికి పోయింది
మనమే . . . మనమే
గాయం మనదే
లయ తప్పిన గేయం మనదే
తెగివడిన అంగాలు, దగ్ధమయిన దేహాలు మనవే
అయినా ఎవరనేది-
యిక్కడేదో గుర్తు తెలియని శవం పడుందని
మృతులం, క్షతగాత్రులం
విగతజీవులం, వికలమనస్కులం
నువ్వు నేను
మనం తప్ప
యింకెవరు వాళ్ళని క్షమిస్తారో చెప్పు
వాడికి జనం జనమే
కాని మనకది తల్లిఒడి, పాలధార
వాడికి మాట మాటే

కాని మనకది అనంత కోటి కంఠాల శబ్దధార
వాడికి చావు చావే
కాని మనకది రోజువారి కిరీట ధారణ
ముందు మాట లెప్పుడు
హంతకుడి చేవ్రాలుతో ముగిసి పోకూడదు
శీర్షికలు మనవి కావాలి
సాధన సంపత్తి మనది కావాలి
ముఖ్యంగా
సంతకం ముమ్మాటికి మనదే కావాలి
ప్రజల గుండెల్లో
మందు పాతరలు పేలడం బాధాకరమే
కాని
ఆగుండెల్ని ఎస్కార్డ్ గా పెట్టుకోవడం
బుల్లెట్ ప్రూప్ గా చేసుకోవడం
తల తెగకుండా శిరస్త్రాణంగ ధరించడం
మాత్రం క్షమార్థం కాదు
ఇప్పుడు హంతకుడు
అడవులోకి తప్పుకున్న వాళ్ళలో లేడు
ఎర్రగా అంటకాగిన నేలమాళిగల-
హస్తాంలోకి జారుకున్న వాళ్ళలో వున్నాడు
ఇప్పటికే
వందతప్పులు చేసేసినవాడిని కూల్చడం
ఖండిత పద్యం కాదు
ఖచ్చితంగా హరిత కావ్యమే
(ఏటూరు నాగారం మందుపాతర (పేలుడులో
మరణించిన. ప్రియమైన ప్రజలకు,
ఆర్.టి.సి.వుద్యోగులకు కన్నీటి తడితో.....)

గాడ్స్ రాముని విజయం

- సూర్యవంశి

గుజరాల్ ముస్లింలపై
మరో ప్రతీకారం
మోడీ విజయం
ఎన్నికల జూదంలో
జాతుల విభజన
సాంస్కృతిక జాతీయవాద విజయం
సహజీవన సంస్కృతిపై
ఎక్కుపెట్టిన త్రిశూలం
సన్యాసి పాఠం విజయం
కమలం దోసిట్లో
అమెరికా వ్యూహ విరాళం
గుజరాల్ విజయం
జై శ్రీరాం జై భజరంగ
గాంధీరాముని బలి,
గాడ్స్ రాముని విజయం

ఇది నా అనుభవం. నాది అంటే నాదే కాకపోవచ్చు. మీది కూడా కావచ్చు. చాలావరకు అనుభవాలేవీ వ్యక్తిగతం కాదు. అందుకే ఇది నాదో మీదో మీ ఫ్రెండ్స్ అయి వుండొచ్చు. కాని ఇట్లాంటి అనుభవం మనదే అనిపిస్తుంది. నాకలాగే అనిపించింది. ఇది ఓ ప్రయాణానికి సంబంధించిన అనుభవం. ఎన్నో ప్రయాణాలు ఇదివరకు చేసేను గాని ప్రయాణానికి ముందున్న జీవితానికి తర్వాత జీవితానికి పూర్తిగా పోలిక లేకుండా చేసిన ఒకానొక ప్రయాణం గురించి చెబుతాను. ఒక పెను ఉపద్రవం తర్వాత, మర్రివృక్షాలను వేళ్ళతో సైతం పెకలించివేసే తుఫాను వచ్చిపోయిన తర్వాత, ఊపిరాడని గదిలోంచి బయటికి వస్తే తగిలిన చల్లటిగాలి స్పర్శవలె, ఏళ్ళనాటి దాహం తీరుస్తూ పడిన ఒక వానచినుకువలె అనిపించిన ఒక ప్రయాణం గురించి చెబుతాను. మీలో కొందరు ఇట్లాంటి ప్రయాణాలు చేసి వుండొచ్చు. ఆ ప్రయాణం వెంబడి ఉద్యోగమూ, అందోళనా, అతిశయమూ, అబ్బురమూ, నిర్వేదమూ, ఆశ నిరాశలు కలిగించే సంఘటన లెన్నింటినో చూసివుంటారు. కొందరు విని వుంటారు. కొందరికి మాత్రం ఈ ప్రపంచం అసలు లేనేలేదు. ఆ ప్రపంచం పట్ల నిర్వేతుక మైన, అసంబద్ధమైన కోపంతో ఊగిపోతుంటారు. అట్లాంటి వాళ్ళెవరికైనా ఒక కొత్త ప్రపంచపు విభ్రమ కలిగించే సాధారణత్వమూ, అనూహ్య మైన ఆప్యాయత, అచంచలమైన విశ్వాసమూ, తెగువా పరిచయమైతే ఎట్లాంటి అలజడికి గురవుతారో చెప్పడానికే ఇది మీముందు వుంచు తున్నాను. చాలా సాధారణమనిపించవచ్చు. కానీ ఒడ్డున కూచున్న వాళ్ళెవరూ ప్రవాహాన్ని Feel కాలేరని నా అభిప్రాయం. ప్రవాహాన్ని feel అయిన వాళ్ళెవరైనా దాని చలన నూత్రానికి ముగ్ధులవకుండా వుండలేరు.

x x x

“వాళ్ళని ఇంటర్వ్యూ చెయ్యడానికి నువ్వే వెళ్తావా?” అని బ్యూరో చీఫ్ అడిగినపుడు నా రక్తనాళాల్లోకి ఎవ్వరో పంపుకొట్టినట్టు రక్తం ఒక్కసారిగా చాలా వేగంగా కొట్టుకోవడం మొదలు పెట్టింది.

ఎప్పటినుంచో ఎదురుచూస్తున్న అవకాశం హఠాత్తుగా ఎదురవడమో, వారిమీద అంత రాళాల్లో పేరుకుపోయిన కోపమో - ఎందుకో తెలియదు. జవాబు తోచక బాహ్య ప్రపంచంతో సంబంధంలో వుండే ఇంద్రియాలేవీ ఒక్క క్షణం పాటు పనిచెయ్యలేదు.

‘వాళ్ళు చెప్పేదేదో చేతల ద్వారా చూపిస్తూనే వున్నారు కదా. మనం మాట్లాడేదేముంటుంది’ అన్నాను కొంచెం కరుకుగా, వారిపట్ల నాకున్న కోపాన్ని ధ్వనింపచేస్తూ.

‘వాళ్ళు చెప్పేదానిమీద మన సందేహం లడుగుతాం’ అన్నాడు బ్యూరోచీఫ్ ‘నువ్వు వెళ్ళక తప్పదు’ అన్న భావం నాకర్థమయ్యేట్టు. నాకిది బాగా అర్థమైన భాష. చెప్పిన పని చెయ్యక తప్పదు. వేరే దారిలేదు. ఎసైన్మెంట్ కు వెళ్ళడమో లేదా బయటకు నడవడమో నా అసహాయతమీద, బ్యూరోచీఫ్ మీదా కట్టలు తెంచుకు కోపం వచ్చింది. ‘వాళ్ళ’మీద కోపానికి ఇది తోడై కుర్చీ లోంచి లేస్తూ ‘సరే’ అన్నాను.

ఎక్కడికి వెళ్ళాలో, ఎవరోచ్చి ఎలా తీసుకెళ్తారో చెప్పేడు. “నువ్వెళ్తున్నట్టు ఎవ్వరికీ చెప్పకు” అన్నాడు మళ్ళీ.

టైం చూసుకున్నాను. ఇంకో గంటలో బయలుదేరాలి. ష్యా కూడా వేసుకోలేదీ వేళ. భోజనం చెయ్యడానికి కూడా టైం లేదు. ఆ రోజు కొట్టాల్సిన రిపోర్టు హడావుడిగా కొట్టి, క్లియర్ చేయించుకొని రోడ్డుమీదికి వచ్చాను. ఆటోను పిల్చి ‘ఇమ్మీబిన్’ అని చెప్పి లోపల కూచున్నాను. రాను రానూ ఈ ఉద్యోగం, దుర్భరమనిపిస్తున్నది. ఇష్టాయిష్టాలు, అభిరుచులు, ఆకాంక్షలు - యివేమీ లేకుండా - అసలు ఇదేం ఉద్యోగం అనుకున్నాను. “ఈ మూడు రోజులూ నీకేమైనా పనులున్నాయా” అని మాటవరసకైనా అడిగి వుండొచ్చు కదా. ఎల్లండి ఉదయం ఊరునుంచి వచ్చే రమేష్ రూమ్ కు తాళం వుండటం చూసి ఏమనుకుంటాడు? అసలు వ్యక్తిగత జీవితం అంటూ ఉండదా, ఇక అనుకున్నాను.

ఎలక్ట్రానిక్ డిస్ ప్లే బోర్డులను, తళతళా మెరిసే కార్లనూ దాటుకుంటూ పోతోంది ఆటో. అమెరికా కంపెనీల షర్టులూ, నిక్కర్లూ, టీ షర్టులూ, బేగంపేట షాపులలోంచి దేదీప్య మానంగా వెలుగుతూ కనిపిస్తున్నాయి. నగల షాపులూ, బేకరీలు, రెస్టారెంట్లూ, ఇంటర్నెట్ కేఫ్ లూ, నగరపు రాజభాగాన్ని ప్రకటిస్తూ బహుళ అంతస్తుల భవనాలూ ఆటోనూ, ఆటోలోని నన్నూ చిన్నచూపు చూస్తున్నట్టున్నాయి. షాపుల ముందు పార్కింగ్ స్థలంలో గట్టుమీద కూచుని వింతగా తయారయిన అమ్మాయిలూ, అబ్బాయిలూ ఐస్ క్రీంలు తింటున్నారు. ఇటువైపుగా వస్తున్న వాహనాలన్నీ నెమ్మదిగా ఆగుతున్నాయి. ప్రమాదమేదో ముంచుకొస్తున్నదని ప్రకటిస్తూ దూరంగా సైరన్ అరుస్తున్నది. జంక్షన్ లో రెండు వైపులా ఆగుతున్న వాహనాలు క్రమక్రమంగా పెరుగుతున్నాయి. అవతలి రోడ్డుమీద పురుగు కూడా లేకుండా క్లియర్ చేస్తున్నారు. సైరన్ మోత పెరుగుతూ దగ్గరకు వస్తున్నది.

చుట్టూ చూశాను. రకరకాల రంగుల్లో కార్లు, మోటార్ సైకిళ్ళూ, నిండా మనుషుల్ని మోస్తూ బస్సులు రోడ్డునిండా ఒక నిలిచిన ప్రవాహంలా వున్న వాహనాల మధ్య చిక్కుకున్నట్టునిపించింది. తెలియని శక్తులేవో నన్ను కదలనీయకుండా కట్టడి

చేసినట్టుంది. కొంచెం ఎదురుగా నిల్చున్న కూకట్ పల్లి బస్సువైపు చూశాను. ఆఫీసుల నుంచి, ఫ్యాక్టరీల నుండి ఇంటికి వెళ్తున్నవాళ్ళు, షాపింగ్ లు చేసుకుని వెళ్తున్నవాళ్ళు, కాలేజీల నుండి, ట్యూషన్ల నుండి వెళ్తున్నవాళ్ళు - అందరితో ఆ బస్సు కిటికీలలాడుతోంది. వాహనాల్లోంచి వస్తున్న పొగ, రకరకాల ఇంజన్ల చప్పుళ్ళూ, ఎవ్వరెవ్వరి సంభాషణల్లోంచో ఓలికి పడుతున్న మాటలూ, రోడ్డుపక్క బండిలోంచి సమోసరగడా వాసన, సైరన్ మోత - ఇవన్నీ కలిసి నా అసహనాన్ని పెంచుతున్నవి. దీనికి నా మానసిక పరిస్థితి తోడై మరింత చికాకు పెడుతున్నవి. కేవలం నాకు మాత్రమే ఇట్లున్నదా? నా చుట్టూ వున్న వందల మంది ఈ క్షణంలో ఏమి ఆలోచిస్తూ వుంటారనిపిస్తుంది.

“మనకి చేసేటిది ఏమి వుండదు కాని, రోజు యిట్లే సతాయిస్తారు” అన్నాడు ఆటోడ్రైవరు. తనలో తాను అనుకుంటున్నాడో, లేదా నీకు కంప్లైంట్ చేస్తున్నాడో, తన అసహనాన్ని బహిరంగంగా ప్రకటిస్తున్నాడో, దీనికి కారణమైన వాడిని తిడుతున్నాడో అర్థం కాలేదు.

నేనేమీ మాట్లాడలేదు. ఆటోడ్రైవర్ మాటలకు సమాధానం చెప్పడమెందుకనో, ఇట్లాంటి చిన్న విషయాలపట్ల నేను కామెంట్ చేయడ మేంటనో, నేను మాట్లాడేది రహస్యంగా ఎవరైనా గమనిస్తారన్న సందేహమో - ఏది నాకు అర్థం వచ్చిందో తెలియలేదు.

నాకు కుడివైపునున్న కారు యజమాని హారన్ మీద చెయ్యిపెట్టి తియట్లేదు. కారుకు ముందున్న సెవెన్ సీటర్ ఆటోను అసహనంతో, అసహ్యంతో చూస్తున్నాడు. ఆ అమెరికన్ కారుపట్ల గొప్ప తిరస్కారాన్ని చూపిస్తూ సెవెన్ సీటర్ ఆటో ‘డగడగ’ మనిచప్పుడు చేస్తూ పొగవదుల్తూ వుంది. ఆ కారుకున్న అధునాతన భాగాలను, దర్పాన్ని ఏమాత్రం గుర్తించడం లేదని ప్రకటిస్తూ ఆ సెవెన్ సీటర్ ఇంజన్ అదురుకు చప్పుడు చేస్తూ ఊగుతున్నది. సెవెన్ సీటర్ లో ఇటువైపు కూచున్న యువకుడు ‘ఫ్లెయింగ్ మిషన్’ బట్టలమ్మే షాపువైపు చూస్తున్నాడు. మధ్యలో కూచున్న యువకుడు అమెరికన్ కారువైపు చూస్తున్నాడు. వెనకసీట్లో కూచున్న ఒకామె జంక్షన్ కు అవతల మల్టీనేషనల్ బ్యాంక్ పెట్టిన ఒక హోర్డింగ్ వైపు చూస్తున్నది. ఆ బోర్డుమీద ఇట్లా రాసి వుంది. “నాది చాలా చిన్న ఖాతానే. కానీ, నన్నొక పెద్ద కస్టమర్ ను చూసినట్టు చూస్తుంది బ్యాంక్” అని రాసి వుంది. ఆటోలోపల డిమ్ గా వెలుగుతున్న లైటు వెలుగు వారి కళ్ళలోని ఆశ నిరాశలను చాలా యిబ్బందిగా బయటపెడు తున్నది. బస్సు కిటికీల్లోంచి జంక్షన్ లో ట్రాఫిక్ పోలీసులు చేస్తున్న హంగామాను చాలా ఆసక్తితో గమనిస్తున్నారు. కొందరి ముఖాల్లో విసుగు కనిపిస్తున్నది. బస్సులోవల సీలింగ్ కున్న ఇనుపరాడ్ ను ఒక చేత్తో పట్టుకుని కుక్కినట్టు నిల్చున్న వాళ్ళ తలలు, చెవులు దాదాపు పక్కపక్క వుండటంతో ఒకరితో ఒకరు గొణుక్కుంటు

న్నట్టున్నారు. ఈ కష్టమేదో తమ జీవితంలో భాగమైనట్టు, ఆ కష్టాన్ని పడకతప్పదన్న విషయం బాగా అర్థమైనట్టు చాలా ఉదాసీనంగా వున్నారు. ఇంతమందిని ఇలా కట్టడిచేసి దర్జాగా పోదలు స్తున్న వాడి దర్జాన్ని చూసి మెచ్చుకుంటున్నట్టున్నారు ఒకరిద్దరు. తళతళా మెరిసే రోడ్లకు, సోడియం వేపర్ లైట్ల వెలుతురుకు, అమెరికన్ బ్రాండ్ వస్తువుల పావులు, రెస్టారెంట్లు, బ్యాంకులు రావడానికి, మొత్తం ఈ పరిసరాల్లో కనిపిస్తున్న సంపన్న వాతావరణానికి, లేటెస్ట్ మోడల్ కార్లు తిరగడానికి ఏడే కారణమన్నట్టు చూస్తున్నారు. తమకు చెందని తాము భాగం కాని, తమను తక్కువ చేసి చూసే ఈ వాతావరణంపట్ల వ్యతిరేకత కాకుండా సంభ్రమం కనిపిస్తున్నది ఆ ఇద్దరి కళ్ళలో. తమని మనుష్యులుగా లెక్క చేయని వాతావరణాన్ని వ్యతిరేకించకుండా, ఆ వాతావరణంలో ఎట్లన్నా ఇమిడిపోవాలన్న రహస్యమైన కోరికను వారి కళ్ళు బహిరంగంగానే వెల్లడిస్తున్నవి.

కష్టాలో, ఆశలో, ఆకాంక్షలో, అసహనాలో ఎవ్వరివి వారివేకానీ ఒకరి కష్టాన్ని మరొకరు, ఒకరి ఆకాంక్షను మరొకరు, ఒకరి సహనాన్ని మరొకరు పంచుకుంటున్నట్టు అనిపించడం లేదు. ఎవ్వరి అనుభూతులెట్లున్నా సైరన్ మోత తమను దాటిపోవాలని మాత్రం ఆ క్షణం అందరూ అనుకుంటున్నారు. మొత్తం వీరందరి ఫీలింగ్స్ కు ఒక రూపం అన్నట్టుగా బళ్ళు రొదపెడుతున్నాయి. రోజుకు కనీసం రెండు మూడుసార్లన్నా యిట్లాంటి అనుభవాలు తప్పవు. మిగతా అందరి నిస్సహాయతను చూసి గర్వంగా నవ్వుకుంటూ పోతుంటారు రోడ్లన్నీ ఖాళీచేసి. టైం చూసుకున్నాను. ఇంకా అరగంటే వుంది. టెన్షన్ మొదలైంది. చాల అలవాటైన టెన్షన్ కాని, ఏ రోజుకారోజు కొత్త కొత్త టెన్షన్లు. ఈ టెన్షన్లకు రహస్యంగానే అలవాటు పడిపోయానా? ఇట్లా అనుకుంటుండగానే సైరన్ మోత దగ్గరపడి పక్కరోడ్డు మీదుగా దూసుకు పోయింది. దాని వెనుకనే ఒకదానివెంట ఒకటి అంబాసిడర్ కార్లు, రెండు పోడవాటి ఏంటెన్నాలుండే టాటా సుమో ఒకటి, మారుతి జీపులు స్పీడుగా వెళ్ళి పోతున్నాయి. బయట రెండు వైపులా బారులు తీరివున్న బళ్ళపట్లా, మనుషుల పట్లా అసహ్యత చూపుతున్నట్టుగా ఆ వాహనాలన్నింటికీ నల్లరంగు అద్దాలు వేసివున్నాయి. అందులోంచి ఎవరైనా కనిపిస్తారేమోనని బస్సులోని యువకుడు ఆతృతగా చూస్తున్నాడు.

ఆ కాన్వాయ్ వెళ్ళిపోగానే హడావుడి మొదలైంది. అప్పటిదాకా ఓపిక పట్టి వున్నవారంతా ఏదో మించిపోయినట్టు హారన్లు కొడుతున్నారు. వాహనాలన్నీ ముందుకు కదలడం మొదలు పెట్టాయి. ఒకదానికొకటి గుడ్డుకొంటున్నాయి. కార్ల కిటికీల్లోంచి తలలు బయటపెట్టి తమ కార్లను

గుడ్డినవారిని కొందరు తిడుతున్నారు. మూడు వైపులా నుంచి చొచ్చుకు వస్తున్న వాహనాలను అదుపుచెయ్యడం ట్రాఫిక్ పోలీసులకు సాధ్యం కావడంలేదు.

ఆటోడ్రైవర్ ఏటన్నిటికీ కారణమైనవాడి నెవడినో తిడుతూనే బండిని ముందుకు పోనిచ్చాడు. సిటీ ట్రాఫిక్ ను దాటుకుంటూ ఇమ్మీబన్ చేరేసరికి బస్సు టైమైంది. టిక్కెట్టు తీసుకుని బస్సుక్కి కూచున్నాను. బస్సు కదిలి రోడ్లను, కాలనీలను మెల్లగా దాటుకుంటూ సిటీ బయట పడింది. ఉక్కిరిబిక్కిరి జీవితంనుంచి చాలా దూరం నన్ను ఆ బస్సు తీసుకు పోతున్నట్టుని పించింది. చప్పుళ్ళూ, రొదలూ, మిరు మిట్లుగొలిపే సంపదలూ యివేమీ యిప్పుడు లేవు. వేటాడే చూపులూ, వెంటాడే అదుపాజ్ఞలూ లేవు. బస్సు మలుపు తిరిగి హైవే ఎక్కినప్పుడు సిటీవైపు చూస్తే పీర్లగుండం వలె భుగభుగమని మండుతున్నట్టుని పించింది.

2

అనుక్షణం ఎవ్వరో తరుముతున్నట్టు, ఎప్పటికొస్తాయో తెలియని జీతాలకోసం పనిచేస్తూ ఎప్పుడేమి తప్పులు వస్తాయో భయపడుతూ గడిపే జనజీవన స్రవంతి క్రమంగా దూరమవుతున్నది. ఇప్పుడు నేను వెళ్ళి వాళ్ళ దగ్గరనుండి ఏమేమి వివరాలు సేకరించాలి? ఇప్పుడున్న ఏ ఏర్పాట్లను వాళ్ళు సరిచేయాలనుకుంటున్నారు? ఇలా ఆలోచిస్తూ ఎప్పుడో తెలియకుండానే నిద్ర పట్టేసింది. దాదాపు ఆరుగంటల తర్వాత నేను దిగాల్సిన ఊరు వచ్చింది.

3

టైం చూసుకున్నాను. 'ఇంకా అరగంట టైముంది అపాయింట్మెంట్ కు. నాకు తెలియకుండానే ఏదో తెలియని ఉత్సుకత మొదలైంది నాలో. టీ తాగివచ్చి నిల్చోవాల్సిన చోటుకువెళ్ళి నిల్చున్నాను. ఇంకో పది నిమిషాలు వుంది. చూసినట్టు చిన్న గెడ్డం వుంటుందా? ఇన్ని వందలమందిలో అతడిని ఎలా గుర్తుపట్టడం? లేదా అతడు నన్ను ఎలా గుర్తుపడతాడు? తనే గుర్తుపట్టి పలకరిస్తాడా? నాకు తెలిసిన వాళ్ళవరైనా యిప్పుడు కనిపిస్తే ఏం చెయ్యాలి? అసలు నన్నెవరూ కలవకపోతే ఏం చెయ్యాలి? ఉత్త చేతుల్తో వెనక్కి వెళ్తే తప్పు నాదేనని బ్యూరో చీఫ్ నన్నే తిడతాడు. ఇట్లా ఆలోచిస్తూంటే అప్రయత్నంగా కళ్ళు కిందికి చూస్తున్నాయి. ఎవరో నా ముందుకు వచ్చి నా ముందు నిలుచు న్నట్టుంది. స్లిప్పర్స్ వేసుకున్న కాళ్ళు కనిపించాయి. పాదాలు పగిలివున్నాయి. పొలం పనులకు బాగా అలవాటుపడినట్టు వున్నాయవి. ఫేంటు సిటీ స్టైల్ కు యోజనాల దూరంలో వుంది. మెల్లగా తలపైకెత్తి చూశాను. ఇరవై ఐదేళ్ళుండవచ్చును కున్నాను. బక్కపల్చగా వున్నాడు. పాట్టి, పొడవూ అన్పించనంతగా వున్నాడు. కళ్ళు మెరుస్తున్నాయి. అవి ఎలా వున్నాయంటే, అతడి కళ్ళకూ, కాళ్ళకూ ఏమాత్రం సంబంధం కనిపించలేదు. అదివరకటి

జీవితానికి పరిచయం లేని విషయాలేవో తెలుసు కున్న కళ్ళలా అనిపించాయవి. ఇతడేనా నేను కలుసుకోవాల్సిన వ్యక్తి అని అనుకుంటుండగానే పలకరింపుగా నవ్వేడు. నన్నేమీ అడగకుండానే ఎట్లా తెలుసుకున్నాడు? అప్పుడు గుర్తొచ్చింది చంకలో పెట్టుకున్న సంతకం.

"అన్నా బాగున్నావా?" అనడిగాడు.

నవ్వేను. నేనింకా ఆశ్చర్యంలోంచి తేరుకోక ముందే 'పోదామా' అన్నాడు.

4

అప్పటికి పది గంటలైంది. ఈ చీకటి అడవు లోనూ, లోయలోనూ, గుట్టలమీదుగా నడుస్తూ ఒక్కసారి మాట్లాడుతున్నాడు. కొన్నిసార్లు నేనే ఏదో అడుగుతుంటే జవాబు చెబుతున్నాడు. ఏదో గొప్ప పాట వింటున్నవాడిలాగానో, పెయింటింగ్ ను చూస్తున్నవాడిలాగానో నిశ్శబ్దంగా నడుస్తున్నాడు. చెట్లనూ, పొదలనూ, రాళ్ళనూ దాటుకుంటూ పోతున్నాడతడు. అమావాస్య వెళ్ళి వారం అవు తున్నట్టుంది. వెలిసిపోయినట్టున్న ఆ చీకట్లో అతడి అడుగుజాడల్ని పట్టుకుని నడుస్తున్నాను. నాకు తెలిసినవీ, తెలియనివీ చెట్లూ, మొక్కలూ, తీగలూ, పొదలూ - ఏటన్నిటి వాసన కలగలసి నాకు ఉక్కిరిబిక్కిరి అనిపిస్తున్నది. వాహనాలు, ఫ్యాక్టరీ గొట్టాల నుండి వచ్చి నగరాన్ని కమ్ముకునే పొగను పీల్చి పీల్చి చచ్చుబడ్డ ఊపిరితిత్తులకు పురాతన స్వర్ణ ఏదో తగిలినట్లయింది. ఏ చెట్టువాసనో లేదా ఏ తీగ పలకరింపో, లేదా ఏ అడవి పువ్వు పరిమళమో, ఏ విషసర్పపు ఊపిరో, భయంకర కీటకాల అరుపులో, ఏ క్రూరమృగపు కేకో - మొత్తం వాతావరణమంతా చిత్రమైన, భిన్నమైన భావాలతో కలగల్గి వుంది. సరిగ్గా నా మానసిక పరిస్థితికి ఒక అనువాదంలా వున్నది. భయమూ, ఆకాంక్ష, ప్రేమ, అతిశయమూ, సందేహమూ, ఉత్సుకతా కలిసి - ఒక అనుభూతిని కమ్మివేస్తూ ఒక కలలోలాగా అతడిని అనుసరిస్తున్నాను.

మొత్తం ఈ చిక్కుముడికి సమాధానం తనకు తెలుసునన్నట్టు, రాళ్ళనూ, లోయలనూ అలవోకగా దాటుకుంటూ, ప్రవహించే నది వలెనూ, గాలివాటుకు రెక్కలను సాగనుగా తిప్పుతూ గాలిలో సద్రున పడుతూ జారుతూ ఎగురుతున్న వక్రివలెనూ సాగుతున్నాడతడు. అతడివెంటే నేనూ. ఒక్కసారి అగి నావైపు తిరిగి 'కాస్సేపు ఆగుదామా' అన్నాడు. సరేనని చెప్పడానికి మొహమాటపడ్డాను. ఇట్లాంటి ప్రయాణానికి మానసికంగా ఎప్పటినుండో సిద్ధంగా వున్నా, ఇంత హఠాత్తుగా బయల్దేరాల్సి వస్తుందని అనుకోలేదు. మ్యా వేసుకునే టైం దొరక్కపోవడం వల్ల ఆకు చెప్పలతోనే బయలుదేరాను. సైల్ నడకకే తప్ప ఎగుడు దిగుడు రోడ్లకు, గుట్ట లెక్క దానికి దిగడానికి ఇవెట్లా వనికొస్తాయి. మామూలుగానే ఈ నడక అలవాటు లేకపోవడం వల్ల, చెప్పలు కుదరకపోవడం వల్ల, చీకటి దట్టంగా ముసురుకుంటుండం వల్ల నడవడం

దుర్లభంగా వున్నది. కానీ ఆ సంగతి చెప్పడానికి నామోషీగా వున్నది.

“సరే” అన్నాను.

తనట్లే అక్కడ వున్న వాగుపక్కన వున్న ఒక రాయిమీద కూచున్నాడు. నేను కూడా ఒక చెట్టువేరుమీద కూచున్నాను. ఈ చీకటి దుర్భంగా వున్నదన్నట్టు కీచురాళ్ళు రొదపెడుతున్నాయి. చీకటి ప్రవాహంలో మిణుగుర్లు తేలియాడు తున్నాయి. బాగా దప్పికగా వుండటంతో వాగు దగ్గరకు వెళ్ళి నీళ్ళు తాగుదామని వంగేను. గలగలమని చప్పుడు చేసుకుంటూ వడి వడిగా ప్రవహిస్తున్న వాగులో నక్షత్రాలెన్నో ప్రతి ఫలిం చాయి. దోసిళ్ళలో నీళ్ళు తీసుకుని ముఖం కడుకున్నాను. కొన్ని నీళ్ళు తాగేను. పాదాలమీద తొక్కలాడినచోట నీళ్ళు పడటంతో నిప్పు తగిలి నట్టు మండేయి. అతడు చాల మామూలుగా వున్నాడు. నడవడం వల్ల పట్టిన చిరుచెమటలు తప్ప వేరే మార్పేమీ కనిపించలేదు.

‘నీ కిదంతా చాలా అలవాటుగా వున్నట్టుందే’ అన్నాను.

నవ్వేడు.

గమ్యానికి, ప్రయాణానికి చాలా ముఖ్యమైన సంబంధమున్నట్టు చాల హాయిగా, స్వేచ్ఛగా నడుస్తున్నాడు. ఎట్లాగో ఒకలా చేరుకుందామని ఉన్నట్టు లేదతడికి. చాలా హుందాగా నడుస్తున్నాడు. మొత్తం ఈ ప్రాంతమంతా తన జీవితంలో చాలా సహజమైన భాగమైనట్టు నడుస్తున్నాడు. దాదాపు నిట్టనిలువుగా ఎక్కాల్ని వచ్చినప్పుడు మాత్రం నాకోసం ఆగుతున్నాడు. ఎక్కడ అడుగు వెయ్యాలో, ఎక్కడ పట్టుకోవాలో చెబుతూ చేయించింది పైకి లాగుతున్నాడు. శారీరకంగా ఈ నడక చాల శ్రమ పెడుతున్నది. అడుగు అడుక్కి గుచ్చుకుంటున్న ముళ్ళూ, వత్తుకుంటున్న రాళ్ళూ శరీరం బరువును పెంచుతున్నాయి.

కొత్త వల్లనో, ఉత్సాహం వల్లనో ప్రయాణం దుర్భరంగా మాత్రం అనిపించడంలేదు. ఒక ఎసైన్మెంట్ నుండి మరో ఎసైన్మెంట్ కి తిరుగుతూ రోజూ అరవై డెబై కిలోమీటర్లు తిరగడం నాకు మామూలే. దుర్భేద్యమైన ట్రాఫిక్ ను దాటుకుంటూ గమ్యం నుంచి గమ్యానికి తిరగడం అలవాటే. కానీ, ఎక్కడినుంచి ఎక్కడికి వెళ్ళడం లోనూ ఎట్లాంటి ఆనందం వుండదే. కళ్ళు మూసుకు గడ్డివుండలు నెమరువేసుకుంటూ మౌనంగా చాలా సహనంతో గానుగెడ్డు కూడా తిరుగుతుంది కదా అనుకున్నాను.

సన్నటి కాలిబాటలు. చాలాచోట్ల అసలు తోవే లేదు. కొన్నిదార్లు గుట్టల మధ్య వరకూ వెళ్ళి అంతర్దానమవుతున్నాయి. కొన్నైతే ఏ ఖండవద్దనో హఠాత్తుగా ఆగిపోతున్నాయి. ఒక్కోసారైతే ఇక్కడ తోవ తప్పిపోయామని అంటాడేమోనని ఎదురు చూశాను కూడా. కానీ అంత చీకట్లోనూ అతడెక్కడా తొట్రుపాటు పడటంలేదు. ఏదో బండనో, మానునో అంచనా వేసుకుంటూ నడుస్తున్నాడు.

ఇప్పుడొక గుట్ట దిగి మామూలుగా నడవ గలిగే ప్రాంతం వచ్చింది.

“ఇట్లా ఎంతసేపు నడుస్తుంటావు” అనడిగాను, ఏదైనా మాట్లాడిద్దామని.

“ఎప్పటికీ నడుస్తూనే వుంటాం” అన్నాడు. చమటతో నా బట్టలన్నీ తడిసిపోయాయి. ఆయాసం మొదలైంది.

“కాస్సేపు కూచుందామా” అని నేనే అన్నాను.

ఇద్దరం చెరో రాయిమీద కూచున్నాం. ఈ పాటికి నా భయం పూర్తిగా పోయింది. అతడు నాకిప్పుడు గొప్ప భరోసాగా అనిపిస్తున్నాడు ! ఎవ్వరితడు ? ఈ కాస్త పరిచయంతోనే ఇతడు నాకెట్లా భరోసా ఇవ్వగలుగుతున్నాడు ? బక్కపల్చగా, మామూలు పొడవుతో ఏ ప్రత్యేకతా లేకుండా వున్నాడు. ‘నాకేమిటి ఇంత హామీ’ అనుకున్నాను. అతడంత నిష్పాచిగా వుండటమే నాకింత ధైర్యాన్ని ఇచ్చిందా ? ఈ నిబ్బరం నగరంలో ఎందుకు దొరకదు ? శారీరకంగా దృఢమైనవారూ, డబ్బూ, అధికారం వున్నవారు, పెద్ద పెద్ద వాళ్ళదగ్గర వరవతి వున్నవాళ్ళూ చాలామంది బాగా తెలుసు కదా, వారెవరి దగ్గరా ఈ హామీ ఎందుకు దొరకదు ? పైగా క్షణ క్షణం చెప్పలేని ఆందోళనలేవో చుట్టుముడతా యెందుకని ? ఎవ్వరు సృష్టించిన ఏ భయం, ఏ సందేహం, ఏ అసంతృప్తి, ఏ న్యూనత గాలిలో కలిసిపోయి అందర్నీ చుట్టుకుని ఊపిరాడనివ్వవు ? చూడడానికైతే నిండుగా, సుందరంగా, బేఫికర్ గా వుంటారుగాని ఎప్పుడూ ఏదో గుదిబండను మోస్తున్నవారిలా వుంటారెందుకని ?

“ఈ దార్లెట్ల గుర్తుంటాయి నీకు” అన్నాను. నాకైతే గందరగోళంగానూ అగమ్యగోచరంగానూ వుంది.

“నాకు ఈ అడవే కాదు. జీవితం కూడా చాలా గజిబిజిగా వుండేది” అన్నాడు, ఇప్పుడు అడవి, జీవితమూ చాలా తెలుసన్నట్టుగా. ఆ రెండూ ఒకదానికొకటి ఉపమానాలన్నట్టు, ఒకటి తెలిస్తే మరొకటి సునాయాసంగా విప్పి చెప్పవచ్చని అన్నట్టుగా అనిపించింది.

పాముల్లా వంకలు తిరిగి గజిబిజిగా వున్న రోడ్లు, గల్లీలు, ఏధులూ చాలా స్పష్టంగా తెలుసు కదా, కానీ ఎప్పుడూ ఏ ఆపదనో తప్పించుకు ప్రాణాలు కాపాడుకుంటున్నట్టుగా ఎందుకు అనిపిస్తుంది ? రోడ్డుమీద ఏ వాహనం ఎప్పుడు వెనుకమాటుగా వచ్చి గుడ్డుతుందోనని, ఏ గల్లీలోంచి ఎవ్వరు అదాటుగా మీదపడతారో, ఏ అదృశ్య శత్రువులు దిగ్బంధిస్తారోనని అనిపిస్తుంది కదా ఎక్కడెక్కడా వెళ్ళినప్పుడు ? నిజానికి నగరపు ఇరుసుకు ఎవరెవరు దొరికిపోయారో చూడడానికి క్రైం పేజీలు చూడడం ఒక అలవాటుగా మారి పోయింది. గమనం ఒకచోట ప్రమాదభరితం గానూ, మరోచోట ఉల్లాసంగానూ ఎందుకని పిస్తున్నది ? దారులన్నీ తెలిసినా, అవన్నీ కొట్టిన పిండే అయినా నందేహం లేకుండా వెళ్ళలేకపోవడం, వేసే అడుగు ఎటు దారి

తీస్తుందో, తెలీదు. ఏ కాలిబాట ఎక్కడ ముగుస్తుందో, తెలీదు. అయినా అసలు ఎవ్వరూ నడవని తోవపట్టుకుని వెళ్తున్నా ఎందుకు ఇంత ధైర్యంగా అనిపిస్తున్నది ?

నాకైతే ఈ ప్రపంచం చాలా వింతగానూ, అసక్తికరంగానూ వుంది. ఇతడెవరో నన్ను వేలు పట్టుకుని కొత్త జీవితాన్ని చూపిస్తున్నట్టుగా వుంది. ఈ ఎసైన్మెంట్ రాకుండా వుంటే ఇదంతా మిన్నయి వుండేవాడిని కదా అనిపించింది. “ఇప్పుడే వస్తాను కూచోండి” అని నా జవాబుకోసం చూడకుండా చెట్ల తోపుల్లోకి నడుచుకుంటూ వెళ్ళి మాయమైపోయాడు. అంత బ్రహ్మాండమైన అడవిలో ఒంటరిగా మిగిలిపోయాను ఆ కొద్ది క్షణాలూ. అసలు యిక్కడికి వచ్చేముందు యిక్కడి చలి భరించగలనా అనుకున్నాను. కానీ యిప్పుడు చమట్లు కారుతుండడం చూసి నవ్వు వచ్చింది. నడక ఆపి కూచోడంతో చల్లటి నగ్నపు గాలి హాయిగా సున్నితంగా శరీరాన్ని తాకుతూ వుంది. చేతులు వెనక్కి ఆన్చి ఆకాశం వైపు చూశాను. పుట్టలు పుట్టలుగా నక్షత్రాలు చాలా దగ్గర నుంచి వెలుగుతున్నట్టు, వెలుతురుకు జల్లెడ పడుతున్నట్టున్నాయి. ఒత్తుగా పెరిగిన చెట్లతో కొండలన్నీ అలసి మొద్దు నిద్దరపోతున్న వింత జంతువువలె వున్నాయి. ఏవేవో కీటకాలు, వక్షులూ, జంతువుల అరుపుల మొత్తం ఈ చిత్రానికి నేపథ్య సంగీతాన్ని అందిస్తున్నట్టున్నాయి.

ఇంత విశాలమైన ఈ దృశ్యంలో నేనొక్కడే వుండటం చాల చిత్రమైన అనుభూతిని కలిగించింది. నన్ను ఒక్కడే వదలి ఎక్కడికి వెళ్ళి పోయాడు ఈ అడవిలో ? ఈ ప్రశ్నరాగానే నాకు భయం మొదలైంది. పులో, ఎలుగుబంటో, ఇంకేదైనా క్రూరమృగమో దాడిచేస్తే నా గతి ఏమిటి? కనీసం నేను చనిపోయిన సంగతైనా ఇంటికి ప్రపంచానికి తెలుస్తుందా ? పోలీసులు ఎదురైతే నేను చెప్పేది ఏమైనా వినిపించుకుంటారా ? నక్కలైటనో, వాళ్ళకి నపోర్టు చేస్తున్నాననో కాల్చిచంపితే లేదా చిత్రహింసలు పెడితే ఎవరు దిక్కు నాకు ? ఇలా అనుకుంటున్న సమయం లోనే ఆ వెలిసిన చీకట్లోంచి అతడు హఠాత్తుగా ప్రత్యక్షమయ్యాడు.

“ఎక్కడికి వెళ్ళావు ?” అని నేను అడగబోతుండగానే బ్రెడ్ పేకెట్ వాటర్ బాటిల్ పట్టుకుని నాముందుకొచ్చాడు, ఏదో షాపులోకి పోయి కొనుక్కువచ్చినట్టు.

“వచ్చేటప్పుడు చెట్టు తొర్రలో పెట్టి పోయాను. ఎప్పుడనగా తిన్నారో, తినండి” అన్నాడు.

నా ఆశ్చర్యానికి అంతు లేకుండా పోయింది. ఫ్రీజ్ లోంచి తీసినట్టు తొర్రలోంచి తియ్యడమేమిటని ఆశ్చర్యపోయాను. పైగా దారీ తెన్నూ

తెలియకుండా వున్న బ్రహ్మాండమైన ఈ అడవిలో ఇంత రాత్రిపూట సరిగ్గా ఆ చెట్టు తొర దగ్గరకే ఎట్లా వెళ్ళి తెచ్చుకొచ్చాడు ?

అదే అతడిని అడిగితే మళ్ళీ ఒకసారి నవ్వేడు. ఇద్దరం బ్రెడ్ తింటూ మాట్లాడుకున్నాం. ఇంతకు ముందటి భయం పోవడం నేనవుడు గమనించలేదు. మళ్ళీ నడక మొదలైంది.

‘ఇంకా ఎంతసేపు పడుతుంది.’

‘దగ్గర్లోనే, ఒక చెంచుగూడెం వుంది. అక్కడ పడుకుని పొద్దున్నే పొదాం’ కాసేపటికి పదిహేను ఇరవై గుడిసెలున్న గూడెనికి చేరుకున్నాం. “కాసేపిక్కడ వుండండి” అని చెప్పి గూడెంలోకి వెళ్ళి ఐదు నిమిషాల్లో తిరిగివచ్చేడు. అంతా అనుకున్నట్టుగానే వుందన్నట్టున్నాయి అతడి హావ భావాలు.

“రండి” అని నన్ను ఒక గుడిసెలోకి తీసుకుపోయేడు. వాచ్ చూసుకున్నాను. మూడున్నరవు తోంది. ఒక మూల బొంతపరిచి ఒక చద్దరిచ్చి పడుకోండి అన్నాడు.

“నువ్వో” అన్నాను.

‘కాసేపట్లో వస్తాను’ అని తడికెను దగ్గరగా వేసి బయటకు పోయాడు. నేను బొంతమీద పడుకుని చద్దర్ కప్పకున్నాను. తనెవరితోనో బయట కూచుని చెంచు భాషలో మాట్లాడుతున్నాడు. నడకతో బగా అలసివుండటం వల్ల కళ్ళు మూసుకున్న కాసేపటికే మొద్దునిద్దర పడింది.

5

పిల్లల అరుపులు, ఏవేవో మాటలు పెద్దగా వినిపిస్తుండటంతో తెలివొచ్చింది. నాకు తెలిసిన ఒకటి రెండు భాషలలోని మాటలు ఒక్కటి కూడా లేవు ఆ మాటల్లో. వాళ్ళేం మాట్లాడుకుంటున్నారో, నేనెక్కడ ఉన్నానో అర్థం కాలేదు. ఇంటర్వ్యూ సంగతి, రాత్రి ప్రయాణం గుర్తొచ్చాయి. తడిక నందులోంచి బయటకు చూశాను ఎప్పుడు లేచాడో ఏమోకాని నన్ను తీసుకొచ్చిన యువకుడు ఏడెనిమిదేళ్ళ పిల్లాడొకరికి క్షవరం చేస్తున్నాడు. ఇంకోముగ్గురు పిల్లలు అతడి దగ్గర కూచున్నారు. అదేదో వింత అయినట్టు పెద్దా చిన్నా గుమికూడి నవ్వుకుంటూ మాట్లాడుకుంటున్నారు. వాళ్ళతో ఏదో మాట్లాడుతూ ఇతడు కూడా నవ్వుతున్నాడు. వీళ్ళు మనుషుల్ని బెదరగొట్టి సత్యాన్ని రుజువు చేస్తారని, జనజీవన ప్రవంతికి దూరంగా వుంటారని కదా నేను చదివిందీ, విన్నదీనూ. ఇతడేమిటి ఎవరినైనా బెదరగొట్టడం మాట అటుంచి, క్షవరాలు చేస్తున్నాడు. జోకులు వేస్తున్నాడు. వక్కవాళ్ళబ్బాయిని కనీసం సెలూన్ కైనా తీసుకెళ్తావా నేనైతే ? మంగలిపని చెయ్యడానికి చిన్నతనం వెయ్యడం లేదా యితడికి ? పైగా అతడేదో సెలూన్ నడుపుతున్నట్టు మరో ముగ్గురు

పిల్లలు కూడా రెడిగా వున్నారు. ఇవన్నీ ఎందుకు చేస్తున్నాడు ? తుపాకి పట్టుకుని ‘ఈ రోజునుండి ప్రతి ఒక్కరూ నెలకొకసారి జుత్తు కత్తిరించుకోవాల’ ని ఆర్డరు ఇచ్చేస్తేపోయేది కదా.

ఈ మంగలి పనిలో పడి కొంపదీసి నా సంగతిగాని మరిచిపోయాడా అని అనుకున్నాను. ఈ లోపల ఎవరో వచ్చి అతడి చెవిలో ఏదో చెప్పేడు. దాంతో చేతిలో పని పూర్తిచేసి నా దగ్గరకు వచ్చి “ఇంకో అరగంటలో బయలుదేరాలి” అని చెప్పి చేతిలో పందుంపుల్ల పెట్టాడు.

6

నేను ఎప్పటినుంచో ఎదురుచూస్తున్న ఇంటర్వ్యూ మొదలయ్యేసరికి వదిగంట లయ్యింది. భోజనానికీ, ఛాయ్ లకు పోయిన టైం తప్ప రాత్రి ఎనిమిదివరకు ఇంటర్వ్యూ ఆగకుండా నడిచింది. నా సొంత సందేహాలకు, పాఠకులు చదవాలనుకునే సమాధానాలకు వేసిన ప్రశ్నలకు జవాబులు రాసుకున్నాను.

7

ఛాయ్ తాగేక మొదలయ్యింది మళ్ళీ మా ప్రయాణం ఆ చిక్కటి అడవిగుండా. ఈపాటికి నాకీ ప్రాంతమంతా పరిచయమున్నట్టుగా అని పిస్తుంది. ఇదివరకటి కుతూహలమో, ఆశ్చర్యమో లేవిప్పుడు. తను కూడా నాకు ఎప్పటినుండో తెలిసిన మిత్రుడివలె కనబడుతున్నాడు. కాని అలవాటులేని నడకవల్ల వేళ్ళు బొబ్బలెక్కి నొప్పిడుతున్నాయి. అయితే అవి నా నడక వేగాన్ని తగ్గించడం లేదు. విస్తారమైన కొండలు, లోయల మీద దుప్పటివలె పరచుకున్న అడవి నాకిప్పుడు కొత్తగా కనిపిస్తున్నది. ఒక ఆకును పోలిన ఆకు మరొకటి కనిపించకుండా, ఒక తీగను పోలిన తీగ మరొకటి లేకుండా ఈ అడవంతా చాలా వైవిధ్య భరితంగా కనిపిస్తున్నది.

“మరి నీకప్పుడూ భయం వెయ్యదా ?” అన్నాను హఠాత్తుగా.

“ఎందుకు వెయ్యదు ? వేస్తుంది. కానీ ప్రాణం పోతుందని కాదు. నావల్ల ఏమైనా నష్టం జరుగుతుందా అని.”

“అంటే చిట్టలు దొరికిపోతేనా” అన్నాను. నా లోపల పేరుకుపోయిన ఒక రకమైన చిన్న చూపో, వెటకారమో అలా బయటకు వచ్చేసరికి నాకే ఎట్లానో అనిపించింది. అడగకుండా వుంటే బాగుండేదన్న భావంకంటే ‘చిట్టీ’లన్న వెటకారం వాడినందుకు చాలా యిబ్బంది అనిపించింది. మేం బయల్దేరుతుండగా అతడి చేతిలో కొన్ని చిట్టీలు పెట్టడం నేను చూసేసరికి అతడికి తెలుసు. నా వెటకారాన్ని గమనించాడో, గమనించి గమనించనట్టున్నాడో గాని “అవును. చిట్టీలంటే చిట్టీలేకాదు. చిట్టీలంటే ప్రాణాలు కూడా” అన్నాడు, నా కళ్ళలోకి చూస్తూ.

చిట్టీలు యిచ్చేవారివో, తీసుకునేవారివో, మోసేవారివో -

ఎవ్వరి ప్రాణాలు నాకర్థం కాలేదు ఆ క్షణంలో.

“నువ్వు పోతే నీ వాళ్ళెవరువుతారు ?” అన్నాను.

“నేను అల్లరి చిల్లరగా తిరుగుతున్న క్రమంలో ఉద్యమానికి పరిచయమై నేను లోపలికి వెళ్తున్నా అంటే మా నాన్న ఏమన్నాడో తెలుసా ?”

“ఏమన్నాడు !”

వెక్కిరింతగా నవ్వి, “ఇక నువ్వెళ్ళి దాన్ని చెడగొట్టు అన్నాడు”.

“తోబుట్టువులెవరూ లేరా ?”

“తమ్ముడున్నాడన్నా ! కాని వాడికింకా ఎరికైత లేదు. పోలీసులు పట్టుక బాగా కొట్టాలి. అప్పుడుగాని తెల్వదు వాడికి” అన్నాడు నవ్వుతూ.

“ఇంకెవ్వరూ లేరా ?” అన్నాను, ‘ఎవ్వరూ’ అన్న పదాన్ని నొక్కి పలుకుతూ. ఎప్పుడూ నవ్వుతూ ఉండే అతడి ముఖం సీరియస్ గా మారింది. అయినా కాస్త తేరుకున్నాడు. చిన్నగా నవ్వాడు. నవ్వు అతడి బ్రాండ్ వలె వున్నది.

“ఉండేది. అంటే ఇప్పుడు లేదనికాదు. నాకేమైనా అయితే బహుశా ఇప్పుడు బాధపడుతుంది. అంతే. అంతకంటే ఎక్కువకాదు.”

అతడి హృదయంలో రేపకూడని గాయా న్నేదో రేపేనా అని సందేహం రావడంతో జవాబేమీ ఇవ్వకుండా మౌనంగా వుండిపోయేను, నేను చెప్పేదేమీ లేదన్నట్టుగా.

“ఊళ్ళో ఉన్న రోజుల్లో ఒక అమ్మాయిని ఇష్టపడ్డాను. తనూ ఇష్టపడింది. కలిసి వుందామనే అనుకున్నాం. కానీ నేను ప్రేమలో తేలిపోతున్న రోజుల్లోనే ఉద్యమంతో కూడా పరిచయమైంది. రెండిట్లా ఏది ముఖ్యమైనదో, రెండూ ముఖ్యమైనవో తేల్చుకోలేకపోయేవాడిని. ఒకదానిలో మరొకటి కలిసిపోయి నా కోరికలన్నింటి రూప మవుతుందో, లేక రెండు పరస్పర వ్యతిరేక అంశాల్లో అర్థమయ్యేది కాదు. ఒకదానిలో వున్న వదిలించుకోవాల్సిన అంశాలను మరొకటి రద్దుచేసి ఒక విద్యుచ్ఛలనంవలె వుంటుందా ? ఇట్లాంటి ప్రశ్నలకు, సందేహాలకు సమాధానాలు దొరకక గందరగోళంగా వుండేది. దిక్కుతోచక వుండేది. తను కూడా నాతో రాగలుగుతుందా ? ఆ సంసిద్ధత ఆమెకు లేకపోతే ఏం చెయ్యాలి ?’ ఈ ముడి ఎట్లా విడుతుంది” అనుకునేవాడిని.

మనుగడకు సంబంధించిన రెండు ముఖ్యమైన విషయాలు ఒకదానికొకటి అతీతంగా ఎందుకు ఉండాలి ? ఒకదానినొకటి రద్దు చేసుకోవాల్సిన అగత్యం ఎందుకనుకున్నాను. రోజులకు రోజులు గుంజాటన పడ్డాను. ఒకదాని కోసం మరొకటి వదులుకోవడం దుర్లభమని పించింది. ప్రేమించిన అమ్మాయిని పెళ్ళి చేసుకుని హాయిగా వుండమని కొందరన్నారు. కానీ నేనట్లా చేస్తే నన్ను ఉద్యమంలోకి నెట్టిన పరిస్థితుల్లో ఏమైనా మార్పు వస్తుందా - కనీసం నాకు సంబంధించి ? ఏమీ వుండదని కాస్త ఆలోచిస్తే అర్థమైపోయింది. ఉద్యమంలో చేరే విషయంలో రెండో ఆలోచనే లేకుండింది. కానీ అట్లా చేస్తే నా మనసునే కాక ఆమె మనసుని కూడా బాధపెట్టాల్సి వస్తుందని తెలుసు. ఆమె

అభిప్రాయం తెలుసుకుందామని “నువ్వు కూడా వస్తావా ?” అనడిగాను. ఏమనుకున్నదో ఏమో, కొద్దిరోజుల తర్వాత కలిసి తను రాలేనన్నది. మనసెంత కష్టపెట్టుకున్నదో ఏమో” అన్నాడు.

“ఎప్పుడైనా గుర్తు వస్తుందా” అనడిగాను.

చిన్నగా నవ్వేడు. “గుర్తున్నదో లేదో చెప్పలేనుగానీ, ఏదో వెలితి నన్ను తోడతున్నట్టు అనిపిస్తుంది ఎప్పుడైనా” అన్నాడు.

8

అప్పటి నా ఇంటర్వ్యూ అనుభవాన్ని ఇంతవరకూ రాసి, కాగితాలను టేబుల్ మీదనే వదిలేసి ఆఫీసుకు వెళ్ళిపోయాను. కానీ అతడి గురించిన ఆలోచనలు, జ్ఞాపకాలు చుట్టుముట్టి ఊపిరాడనివ్వడం లేదు. పేజీ వేసే పనిమీద దృష్టి పెట్టలేకపోయాను. ఆ పని కొలీగ్ కు అప్పచెప్పి లైబ్రరీలో కూచుని ఆ అనుభవ శకలంలోని చివరి భాగాన్ని పూర్తిచేశాను. మొత్తం అంతా ఒక దగ్గరపెట్టి మళ్ళీ ఒకసారి చదువుదామని రూమ్ కు వెళ్ళేసరికి తలుపు తీసి వుంది. వెళ్ళిచూస్తే బొంతమీద పడుకుని నేను అప్పటిదాకా రాసినది చదువుతూ రమేష్ కనిపించాడు. “ఎలా వున్నావు? అప్పుడే వచ్చేసావేం ?” వంటి ప్రశ్నలేమీ లేకుండానే- “ఇదంతా రొమాంటిక్ ఫీవర్. ఇట్లాంటి ఊహాలోకపు ప్రయాణాలు ఎందుకు రాస్తావు ? ఫ్లేయింగ్ టు ది గాలరీస్ (చప్పట్లకోసం రాస్తున్నావు)” అన్నాడు, కాగితాలు కిందపడేస్తూ.

నాకెందుకో కోపమూ రాలేదు, ఉక్రోషమూ కలుగలేదు.

జేబులోంచి మడిచిన కాగితాలు తీసి రమేష్ కి ఇచ్చేను. వాడు చదవడం మొదలు పెట్టేడు.

9

.... అట్లా నడుస్తూ వెళ్ళి ఒక గుట్టదిగి రోడ్డు దాటాల్సి వచ్చింది. ఇక రోడ్డు దాటితే మైదాన ప్రాంతమే. నాకు ముప్పై ఏళ్ళుగా తెలిసిన ప్రపంచం. కానీ ఇప్పుడు నాకది భిన్నంగా కనిపిస్తున్నది. ఈ రెండు రోజుల భరోసా నాకక్కడ దొరుకుతుందా ? ఇక ఇతడివ్వడం నన్ను వదిలిపెట్టేక ఎవరైనా నిలదీస్తే ఏమని చెప్పాలి ? పోలీసులే పట్టుకుంటే ఏం చెయ్యాలి ? రేప్పొద్దున్న ఇంటర్వ్యూ నేను చేసానని తెలిసాక నామీద ఒక కన్నువేసి వుంచుతారా ? లేదా అనుక్షణం వెంటాడే అభద్రతతో గడిపే జీవితంలో మళ్ళీ పడాల్సి వస్తుందనో - ఎందుకో తెలియడం లేదు కాని మొత్తానికి భద్రలోకానికి వెళ్ళడానికి సంకోచం మొదలైంది.

అప్పుడు సమయం నాలుగున్నర, ఐదు అవుతుంది. ఎందుకోగాని ఒక్కసారి ఆగాడతడు.

“ఇక్కడే వుండండి. చూసి వస్తాను” అన్నాడు, నన్ను పెద్దబండ మీద కూచోబెట్టి. బండచుట్టూ చెట్లూ పొదలూ దట్టంగా వున్నాయి.

వచ్చేటప్పుడు ఒక్కసారి కూడా నన్ను ఆపలేదు. ఇప్పుడు ఎందుకు ఆగమంటున్నాడు.

“ఏం ? ఎందుకు ? నేను కూడా వస్తా !” అన్నాను.

“ఏం లేదు. ఊరికినే” అన్నాడు రోడ్డువైపు చూస్తూ.

అతడి గొంతులో ఏదో మార్పు కనిపించింది. వచ్చిరాని వెలుతుర్లో తీక్షణంగా చూస్తున్నాడు చుట్టూ, నన్నేం మాట్లాడదన్నట్టున్నాయి అతడి హావభావాలు. కానీ నాకైతే ఏమీ అసహజంగా కనిపించలేదు. ‘జెన్ అండ్ ది ఆర్ట్ ఆఫ్ మోటార్ సైకిల్ మైంటెనెన్స్’ పుస్తకంలోని హీరో గుర్తుకు వచ్చాడు. బాగా అలవాటైన వాహనంలో ఎంత చిన్న తేడా వచ్చినా మనసెట్లా పసిగడుతుందో వర్ణించడం గుర్తొచ్చింది.

“ఇతడికిప్పుడు ఏమైనా తేడా కనిపించిందో అన్న సందేహం వచ్చేసరికి ఒక్కసారి వెంట్రుకలన్నీ నిక్కబొడుచుకున్నాయి. కొన్ని క్షణాలపాటు అవయవాలన్నీ పనిచెయ్యడం మానివేసినట్టని పించింది. అంత చల్లటి ఉదయాన్న చమట్లు పట్టి ఉక్కపోసినట్టయింది.

బహుశ నా పరిస్థితి అర్థం చేసుకున్నట్టు న్నాడు.

“ఏం లేదు. చూసి వస్తాను”, అన్నాడు. కళ్ళతో చెవులను సమన్వయపరుస్తూ చుట్టూ చూస్తున్నాడు.

“ఇప్పుడే వస్తాను. వచ్చేదాకా ఇక్కడే వుండండి”, అన్నాడు

బండదిగి రోడ్డువైపు వెళ్ళా. ఒకటి రెండు అంగల్లో అతడిని చేరుకుని అతడి చెయి పట్టుకున్నాను.

“నేనూ వస్తాను. జర్నలిస్టునని చెబుతాను. ఇంటర్వ్యూ కోసమని చెబుతాను” అన్నాను మాటలు ఒకదానిలో ఒకటి కలిసిపోతుండగా. అతడికి ధైర్యంగా వుంటుందని చెప్పానో, నాకు నేను ధైర్యం చెప్పకోడానికి చెప్పేనో, నన్నక్కడ ఒక్కడే వదిలేసి వెళ్ళిపోతాడన్న భయంతో అన్నానో- లేదా ఈ మూడూ కలగలిసిన ఫీలింగ్ చెప్ప లేను.

చిన్నగా నవ్వేడు అంత టెన్షన్ లోనూ. ఇది పులి-ఆహా కథ కాదని, జర్నలిస్టునని చెప్తే పోనీలే అని వదిలేయడానికి వీళ్ళు ట్రాఫిక్ పోలీసులు కారని అన్నట్టుంది అతడి నవ్వు. గులాం రసూల్ సంగతి మరిచిపోయావా అన్నట్టుంది. కొన్ని నిజాలు నీకు తెలిస్తే వాళ్ళూరు కుంటారనుకున్నావా అన్నట్టుంది అతడి నవ్వు.

మరుక్షణంలో దృఢంగా, కటువుగా మారిందతడి గొంతు.

యుద్ధానికి సంబంధించిన పనిలో దిగినట్టు చాల స్థిరీయస్ గా వున్నాడు. అవతలివైపునుంచి వేసిన ఎత్తుని అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తూ ముందుకు అడుగులేస్తూ ‘నేనొచ్చేదాకా యిక్కడే వుండండి’ అన్నాడు. దాదాపు అదే శిస్తున్నట్టుగా.

బండ దిగి గుబురుదాటి అటూ ఇటూ చూసి గుట్టదిగి రోడ్డెక్కాడు. అక్కడే నిల్చుని చుట్టూ చూస్తున్నాడో లేదో వెనుకనుంచి పులిచారల బట్టలు, ఇన్ షర్ట్ చెయ్యకుండా

ఫేంటుమీదనే షర్టు వదిలేసి దానిమీద బెల్టు వేసుకున్న ఆర్గురు ఒక్కసారి దుమికి రెక్కలు విరిచి పట్టుకున్నారు. ఒక్కసారి నా శరీరమంతా మొద్దుబారిపోయింది. ఏం జరుగుతుందిప్పుడు? ఏం చేస్తారతడ్ని ? కొడతారా ? చంపుతారా ? కొడుతున్నా, చంపుతున్నా నేనేం చెయ్యాలి ? కనీసం అరిచే ధైర్యమన్నా చెయ్యగలనా ? వాళ్ళకేమైనా నచ్చచెప్పగలనా ? ఇన్నిరకాల ప్రశ్నలు రెప్పపాటులో నన్ను చుట్టుముట్టాయి. ఒక్కదానికి సమాధానం తోచలేదు.

మొత్తం దృశ్యం దాదాపు నలభై ఏబైమీటర్ల కింద విచ్చుకుంటున్న వెలుతుర్లో స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నది. వాళ్ళు ఆర్గురి భుజాలమీదుగా ఆటోమెటిక్ ఆయుధాలు వేశాడుతున్నాయి. ఇతడు ఒక్కడూ నిరాయుధుడు. అయినప్పటికీ వాళ్ళు ఆర్గురు చాల అసహనంతో అటూ ఇటూ కదులుతున్నారు. ఇద్దరైతే ఆయుధాలను పాజిషన్ లోకి తీసుకుంటూ చుట్టూ హడావుడిగా చూస్తున్నారు. తమచేతికి చిక్కిన బంధీ జేబుల లోను మిగతా చోట్లా ఆయుధాలేమైనా ఉన్నాయేమో నని ఒకడు హడావుడిగా వెతుకుతున్నాడు. రెండు మూడుసార్లు శరీరమంతా తడిమిన తర్వాత అతడి దగ్గర ఆయుధాలు ఏమీ లేవని ధైర్యం వచ్చింది. కానీ చుట్టుప్రక్కల ఎవరైనా వున్నారా అన్న భయం మాత్రం పోనట్టుంది.

‘ఎవర్నూవ్వు’ అనడిగాడు ఆ ఆర్గురిలో ఆఫీసర్ల వున్నవాడు. ఇతడు జవాబేమీ యివ్వకుండానే, ‘ఇంకా ఎందరున్నారు’ అన్నాడు.

జవాబేం ఇచ్చేవాడో తెలియదుకానీ, జేబులు వెతుకుతున్నవాడు ‘సార్! సార్!’ అంటూ అతడి జేబుల్లోంచి తీసిన రెండు చిట్టీలు ఆ ఆఫీసర్ చేతిలో పెట్టాడు. ఆ ఆర్గురి చేతుల్లోంచి బయటపడడం కష్టమని స్పష్టంగా తెలుస్తున్నప్పటికీ, అతడు మాత్రం వారిని నిలవనివ్వడం లేదు. నిరాయుధుడు తమను ఏమీ చెయ్యలేడని తెలుస్తున్నా చాలా హైరాన పడుతున్నారు. వదిలేయ్యమని, తనకేమీ తెలియదని అనకుండా, భయపడకుండా నిబ్బరంగా అతడు వుండడం చూసి వాళ్ళ గాభరా మరింత పెరుగుతోంది. నాలో కంగారు మరింత పెరిగింది. అతడు మాత్రం ఇదేదో తను ఎదురుచూస్తున్న పరిస్థితేనన్నట్టు వున్నాడు. ఈ లోపల ఆ ఆఫీసరు రెండు చిట్టీల్లో ఒకదానిని విప్పి చదవడం మొదలుపెట్టేడు. చదువుతూ అతడి ముఖంలో ఎక్స్ ప్రెషన్లు మారు తున్నాయి. రెండో చిట్టీ కూడా విప్పి చూశాడు. ఆ రెండూ చదివిన తర్వాత ఇతడొక్కడే వస్తున్నాడన్న విషయం చూచాయగా అనిపించి నట్టుంది. ఉత్తరాల్లో విషయాలపై పైవాళ్ళే ఏదో ఒక నిర్ణయం తీసుకుంటారని అనిపించినట్టుంది.

“తీసుకుపోదాం” అన్నాడు.

వెనక ఒకడు గార్డుగా నడుస్తుంటే మిగతా

వాళ్ళు అతడిని దాదాపు తోసుకుంటూ తీసుకు వెళ్తున్నారు. కాస్సేపటికి వాళ్ళు నా దృష్టికి అంద కుండా పోయారు. నేనొక్కడే అక్కడ మిగిలి పోయాను - ఆ రెండు ప్రపంచాల సరిహద్దు మీద నిల్చుని. నేను ఏ ప్రపంచానికి చెందిన వాడినో తెలియడంలేదు. ఒక ప్రపంచానికి చెందినవాడినై మరొక ప్రపంచపు మనుగడ కోసం తెలియ కుండానే అటువైపు వెళ్ళిపోయానా ? అట్లా కాకపోతే మాట్లాడకుండా ఎందుకు ఉండి పోయాను ? ఏ నిస్సహాయత నా నోరు పెగల నీయలేదు ? ఏ ధైర్యంతో అతడట్లా నిబ్బరంగా ఎదురు నిలిచాడు ? ఏ ప్రాధాన్యతా లేని, ఏ గౌరవమూ లేని ఏ ఉనికి పోతుందని నా భయం? ఈ యువకుడి ప్రాణం ఎవ్వరి ఉనికికి ముప్పు కలిగిస్తుంది ?

ఉదయాన్నే వీస్తున్న చల్లటిగాలులు నాలోని ఉద్వేగాన్ని తగ్గించలేకపోతున్నాయి. నిస్సత్తువతో శరీరమంతా ఉడిగిపోయినట్టనిపిస్తున్నది. ఎరుకను కలిగించే నవనాడులూ చచ్చుబడి వున్నాయి. వెళ్ళినవాళ్ళు ఎక్కువమందిని వెంటేసు కుని వస్తారేమోనన్న ఆలోచన కలిగింది. వాళ్ళు నన్ను చూస్తే ఏం జరుగుతుందో ఊహించడం పెద్ద కష్టం కాలేదు. తిన్నగా చూశాను. ఎదురుగా దూరంగా ఒక చిన్న ఊరు కనిపిస్తుంది. అక్కడికి చేరుకోగలిగితే బయట పడొచ్చు అనుకున్నాను. నాకు బాగా తెలిసిన, ముప్పై ఏళ్ళు పుట్టి పెరిగిన, నాదనుకున్న ప్రపంచాన్ని చూసి మొదటిసారిగా భయం వేసింది. పొద్దుటి ఘటనకు కారణమైన వాళ్ళవరైనా కనిపిస్తారనో, ఈ ఘటనను ఎట్లాంటి రియాక్షన్ లేకుండా తీసుకుంటారన్న భావంతోనో, సజీవమైన మనుషులను మాయం చేసేవారికి అండగా నిలిచేవారు. వుంటారనో - ఏ కారణాలు, సందేహాలు, భయాలు నన్ను కలవరపెట్టాయో కాని నాకెదురుగా వున్న అత్యంత పరిచయమున్న ప్రపంచం పెనుభూతంలా కనిపించింది. అట్లని వెనక్కి వెళ్ళగలనా ? ఇట్లా వేలకు వేలుగా పుట్టుకొస్తున్న ఊహలతో ఒక ఉన్నత స్థితిలో ఉండగా దూరంగా ఏవో వాహనాలు వస్తున్న శబ్దం వినిపించడంతో ఈ లోకంలోకి వచ్చేను. మరొక్క క్షణం ఆలోచించకుండా ఊరివైపు వరుగు మొదలుపెట్టేను. ఎవ్వరు గమనిస్తున్నారో, ఏ ముళ్ళు గుచ్చుకుంటున్నాయో, ఎక్కడెక్కడ వడిలేస్తూన్నారో, ఏయే చెట్లకు, రాళ్ళకు గుద్దుకుంటున్నారో తెలియకుండా పరిగెత్తి సెవెన్ సీటర్ ఒకటి పట్టుకున్నాను. పేరుకి సెవెన్ సీటర్ గాని దాదాపు పదిహేనుమంది కూచున్నారందులో. అంతమందిలో నేనొక్కడే ప్రత్యేకంగా వున్నానన్న సంగతి నాకు తెలుస్తూనే వుంది. ఏదో ఫిక్సన్ లోంచి ఊడివడి మామూలుగా వున్నవాళ్ళ మధ్య పడ్డాననిపిస్తుంది. చమత్కార బట్టలు తడిసిపోయి వున్నాయి. డ్రైవర్ పక్కనున్న అద్దంలో ముఖం

చూసుకున్నాను. కళ్ళు ఎర్రగా వున్నాయి. జాతురేగి రుమాలుతో ముఖం తుడుచుకున్నాను. తల దువ్వుకున్నాను. “ఇప్పుడితద్దీ ఎక్కడికి తీసుకు వెళ్ళి వుంటారు ? బతికే వున్నాడా ? చిత్రహింసలు పెడుతున్నారా ? చిత్రహింసలు పెడుతూ, బెది రిస్తూ, డబ్బు ఆశ చూపిస్తూ లొంగదీసుకోడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారా ?” ఆటో కంటే స్పీడుగా ఒకదానివెంట ఒకటి, కలిసి కట్టుగానూ ప్రశ్నలు, సందేహాలు వస్తున్నాయి. ఆటోలో వాళ్ళు ఏవేవో మాట్లాడుకుంటున్నారు. నా ప్రపంచంలో నేనున్నాను. వాళ్ళేం మాట్లాడు కుంటున్నారో శబ్దాలేవో వినిపిస్తున్నాయి కాని, నాకు గ్రహణకు రావడంలేదు. రెండు వేర్వేరు ప్రపంచాలకు లింకు కుదరకపోతే అదే ఉన్నాడ మని ఎవరో కవి అన్నమాట గుర్తొచ్చింది. నా చుట్టూ పొంగి పొర్లుతున్న మాటలకు ఏమైనా అర్థం పట్టుకో గలనా అని చాలా ప్రయత్నం చేశాను - ఇది వరకటి ఉద్విగ్న పరిస్థితి నుంచి బయటపడ డానికి ప్రయత్నిస్తూ.

ఒకటి, రెండు, మూడు మాటలు అర్థమవు తున్నాయి. కొన్ని మాటలైతే ఎవరో చెళ్ళున కొట్టినట్టు వాళ్ళ సంభాషణల్లోకి తీసుకు పోయాయి.

“..... అన్న దొరికిపోయిందట్రా. అందుకే ఇన్ని బళ్ళు ఇటొస్తున్నాయి” అన్నాడు. అప్పటికి గాని గమనించలేదు. వీళ్ళు మాట్లాడుకుంటున్నదీ పొద్దుటి విషయం గురించే. నేను ఏ మానసిక పరిస్థితి గురించి బయటకు వద్దామనుకుంటు న్నానో వీళ్ళు నన్ను మళ్ళీ ఆ స్థితిలోకి లాగు తున్నారు. నా ప్రపంచానికి సంబంధించని విషయానికి సాక్ష్యంగా నిలిచిన నేను ఒక షాక్ కు గురై, ‘మామూలుగా’ మారడానికి ప్రయత్నిస్తుంటే వీళ్ళంతా ఆ సంఘటన గురించి జీవితంలో మామూలుగా జరిగే సంఘటనగురించి మాట్లాడు తున్నట్టు మాట్లాడడం నన్ను ఆశ్చర్యపరిచింది.

“చాల పెద్ద డెబ్బే” అన్నారొకరు.

ఎదురుగా పోలీసు వాహనాలు వచ్చిపోతు న్నాయి. ఆ మాట ఎవరన్నారో చూద్దామను కున్నాను. ఆ సంభాషణలో పొల్గొందామను కున్నాను.

“ఎక్కడెక్కడి తోవలో తెలుసు తనకు. ఎట్లా దొరికిపోయాడు”.

ఇంకెవరి గొంతో వినిపించింది.

“మూడు చెరువుల నీళ్ళు తాగించాడు”.

“నీట్లో చేపలాగా పోయేటోడు”

“గాలిలాగ వుండేటోడు. ఎక్కడా కని పించేటోడు కాదు. కాని ఏ పన్లోనైనా తనే కని పించేటోడు.”

“ఈయిన్న కొట్టి అన్నీ చెప్పిస్తారా ?” అనడిగేను.

నేను ఆ గుంపులో కొత్తవాడినన్న తేడా ఏమీ చూడకుండానే నావైపు అందరూ చూశారు.

“..... అన్నా ? ప్రాణం పోవాలేగానీ మాట రాదు నోటినుంచి” అన్నాడొక యువకుడు.

అతడి గురించి ఇతడు హామీ ఇవ్వడ మేమిటి ? అతడి మాటలను వెటకారం చేస్తూ.....

“ద్రోహం ఎవ్వరూ చెయ్యనట్టే మాట్లాడు తున్నావు” అన్నాను.

“అన్నని నువ్వెప్పుడూ చూడలేదేమో. చూస్తే నువ్విట్లా మాట్లాడవు”, అన్నాడు జవాబుగా.

నిజానికి అతడిని అంత దగ్గరనుంచి చూసిన నాకు అతడు ద్రోహం చెయ్యలేడనే అనిపిస్తోంది. కానీ చిత్రహింసలు తట్టుకోలేక వాళ్ళెక్కుడున్నారో చెప్పిస్తాడా ? నేను వచ్చివెళ్ళిన సంగతి చెప్పి స్తాడా? చెప్పిస్తే నేనెట్లాంటి వత్తిడి ఎదుర్కోవాలి? కేవలం ఇంటర్వ్యూకే వెళ్ళేనంటే నమ్ముతారా ? ఇకనుంచి నన్నెట్లా చూస్తారు వాళ్ళు ? అసలతడు మాట తప్పగలడా ? అతడు మరెన్నటికీ రాకపోతే అవతలివాళ్ళు ఎట్లా ఫీలవుతారు. ఏ యే పనులు చెప్పినవాళ్ళు ఎట్లా తీసుకుంటారు ? ఈ దారుల గురించి అతడు సంపాదించిన అవగాహన రావ డానికి ఎవరికైనా ఎంతకాలం పడుతుంది ? ఏయే ఊళ్ళో ఏ యే పనికి ఆటంకం కలుగుతుందతడు లేకపోతే ? ఏ తొర్రలోనో, రాయికిందో అతడు పెట్టిన వస్తువులేమవుతాయి ?” ఇట్లాంటి ప్రశ్నలు చిందరవందర చేస్తున్నాయి నా ఆలోచనలను. వీళ్ళెవరితోనైనా చెప్తే ఏమైనా సమాధానాలు చెప్పగలరా ?

మధ్యలో సెవెన్ సీటర్ ను రెండుసార్లు చెక్ చేశారు.

“నీదేవూరు ? ఎక్కడికి వెళ్తున్నావు ? ఎక్కడి నుండి వస్తున్నావు ? నువ్వెవ్వరివి ? అన్న ప్రశ్నలు వేస్తే ఏం సమాధానం చెప్పాలి” అనుకున్నాను. మేం ఎవరిమని తెలుసుకోవడంకంటే, మా దగ్గర ఏమైనా ఆయుధాలున్నాయో లేదా అన్న విషయం మీదే వాళ్ళ దృష్టి ఉన్నదని స్పష్టమైపోయింది మొదటిసారి చేసిన చెకింగ్ లోనే. కాబట్టి రెండోసారి చెకింగ్ లో పెద్దగా గాభరా పడలేదు.

అరగంట తర్వాత ఒక చిన్న టౌన్ చేరు కున్నాను. అక్కడినుండి సిటీలోకి వచ్చిపడ్డాను. పేపరుకు కావల్సిన వార్త యిచ్చేను. అతడిని తీసుకువెళ్ళిన సంగతి రాయకుండానే. మూడు రోజులపాటు ఊపిరి బిగపట్టుకు పేపర్లు, న్యూస్ నెట్ వర్క్ ను చూశాను. అతడేమైనా విషయాలు బయటపెడతాడా ? బయటపెడితే ఏయే విషయాలు బయటపడ్డాయి ? నా గురించి కూడా వుంటుందా ?

x x x

ఇది చదువుతున్నంతసేపూ రమేష్ ముఖం లోకి చూస్తూనే వున్నాను. రొమాంటిక్ గా వుందన్న వాడు ఇప్పుడు ఒక సర్రియలిస్టిక్ కథ చదువు తున్నట్టు చదువుతున్నాడు. చదవడం పూర్తిచేసి తల ఎత్తి “ఇంతకీ అతడేమయ్యాడు ? లొంగి పోయాడా ? పెద్దవాళ్ళవరైనా దొరికి సోయారా ?” అనడిగాడు. లొంగిపోయి పెద్దవాళ్ళవరైనా వట్టిచదం ఊహించగలను అన్న భావం కనిపించింది. అప్రయత్నంగానే నవ్విచ్చింది నాకు.

“రెండు రోజుల తర్వాత పేపర్లలో ఒక కథ వచ్చింది. చాలా పాత కథ. ఎట్లాంటి రొమాన్సు లేదందులో”, అన్నాను.

(ఒక రామస్వామికి, ఎందరో సంజీవలకు)

వెల్పు నారాయణరావు (1932) గారు నాలుగు దశాబ్దాలుగా తెలుగు సాహిత్య లోకంలో అతి సన్నిహితంగా మెలిగినవారు. సాంస్కృతిక రంగంలో చాలామందితో వీరికి విశేషంగా పరిచయాలున్నాయి. అప్పట్లో ఏలూరు (1960 దశకం) లోని గుండిమెడాస్ అనే ప్రచురణ సంస్థకి అమెరికా పుస్తకాలు కొన్ని అనువాదం చేశారు. దేవరకొండ బాలగంగాధర తిలక్ కి వీరు సన్నిహిత ప్రయమిత్రులు. వారి 'అమృతం కురిసిన రాత్రి' కవితా సంకలనానికి వీరు ముందుమాట రాసి వుండి వుండవలసింది. కాని అలసత్వం వల్లనో, అశ్రద్ధవల్లనో గాని రాయలేదు. కవిత్వం ఆనందం కోసం కాదనీ, అందుకే అయితే కిల్లి వేసుకుని 'పేకాడుకుంటూ కూర్చోవచ్చనీ' వీరు తిలక్ తో తరుచుగా అంటూండేవారట కూడా. అంటే కవిత్వం మానవ చైతన్యానికి చెందిన అంశమని అప్పట్లో వీరి అవగాహన. అయితే వెల్పురు నారాయణరావుగారు అప్పట్లో (అంటే 70వ దశకంలో) ఎక్కువగా మాట్లాడేవారు. తక్కువగా రాసేవారు. విశాఖపట్నం శ్రీశ్రీ సన్మానసభ (1-2-1970) లో కూడా ఎంతో చక్కగా మాట్లాడి పలువురి ప్రశంసలకి నోచుకున్నారు. శ్రీశ్రీ అమెరికా వెళ్ళినప్పుడు కూడా (1981) అక్కడ శ్రీశ్రీని బాగా భుజాన వేసుకున్నారు. "ఈయన రాసిందంతా మేం చేశాం అని తెలుగువారు సగర్వంగా చెప్పుకోవచ్చు" అని సెలవిచ్చినవారే వెల్పురు నారాయణరావుగారు. అప్పటికే ఆయన (1972 నాటినుంచి) అమెరికా వెళ్ళిపోయి అక్కడ అధ్యాపక వృత్తిలో కొనసాగుతున్నారు. రాసింది తక్కువయినా ఎక్కువగా మాట్లాడుతుండేవారు. అడపాదడపా ఇండియా వస్తూండేవారు.

ఆయన పిహెచ్ డి సిద్ధాంత గ్రంథం 'పేరు 'తెలుగులో కవితా విప్లవాల స్వరూపం'. కవితా రూపాలమీద సామాజిక ప్రభావాలని గుర్తించా రాయన. ఈ సిద్ధాంత గ్రంథం మార్క్స్ ని పెద్ద కొటేషన్ తో మొదలవుతుంది. ఇది 1970వ దశకంలో వెలువడింది.

అయితే ఈ మూడేళ్ళ (2000 - '2) గా వెల్పురు విరివిగా రాస్తున్నారు. ఇంగ్లీషులోకి తెలుగు కవిత్వాన్ని అనువాదం చేస్తున్నారు. కొత్త కొత్త వాదాలు లేవదీస్తున్నారు.

ఒకరిద్దరితో కలిసి 'క్లాసికల్ తెలుగు పాయిట్రీ', 'ట్యుంటియల్ సెంచరీ తెలుగు

పాయిట్రీ' అనే రెండు సంకలనాల్ని కూర్చి వెలువ రించారు. ఇవి రెండూ కూడా ఆక్స్ ఫర్డ్ యూని వర్సిటీ ప్రచురణలు. చాలా కీమత్తయిన పుస్తకాలు. ఏ సంకలనం అయినా, అందులోని ఎంపిక కూర్పురుల ఇష్టాన్నిష్టాల మీద ఆధారపడి వుంటుంది. ఈ రెండు సంకలనాలలో కూడా వెల్పురు చాలా పాడుగాటి ముందు మాటలు, వెనకమాటలు రాశారు. వీటిల్లో వీరి మార్పు, మొగ్గు స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి. 'విశ్వనాథ సత్యనారాయణ 20వ శతాబ్దంలో మేటికవి. ఆయన రామాయణ కల్పవృక్షం సాటిలేని మేటి కవిత్వం.... శ్రీశ్రీ కవితల్లో రాజకీయ వాచాలత్వం జాన్తి? అదేమంటే విశ్వనాథ కవిత్వంలో ఆధునిక వ్యక్తీకరణలున్నాయని ఒక కితాబు. విశ్వనాథవారి సామాజిక దృక్పథం, కవితా సందేశాల మాటేమిటి మరి ?

ఇవన్నీ ఒక ఎత్తు : ఈ ఏడాది మార్చిలో వెలువడిన ప్రజాతంత్ర వర్తమాన సాహిత్య సంచికలోని వ్యాసం ఒక్కటి ఒక ఎత్తు. ఇందులో 'సాహిత్యాన్ని సాహిత్యంగా చూసేవాళ్ళు కావాలి' అనే టైటిల్ తో ఎనిమిది 'పేజీల వ్యాసం రాశారు వెల్పురు. దాన్లో సామాజిక జీవితానికి ఉద్యమాలకి సాహిత్య సాంస్కృతిక రంగానికి ఉన్న లింకుని సొంతం తెంపేయాలనీ; సాహిత్యమూ, సమాజ జీవితము ఒకటే అయిపోగూడదనీ, సాహిత్యం ఒక స్పష్టమైన రంగమనీ, దానికి మరే ఇతర అంటూ, సొంతు తగలకూడదని చాలా బలమైన అభిప్రాయాలు వెలిబుచ్చారు. ఈ క్రమంలోనే సామాజిక పురోగమన సంచలనాన్ని, సాహిత్య సంఘాలని - ముఖ్యంగా విరసాన్ని - వేలెత్తి చూపించి దుమ్మెత్తి పోశారు. ఇవి సాహిత్యరంగాన్ని కలుషితం చేశాయనీ, దాని ఉనికినే తీవ్రంగా దెబ్బతీశాయని వెల్పురు దుగ్ధపడ్డారు. కవిత్వం నింబి, సాహిత్యం నింబి సహజంగానే విమర్శలోకి చొరబడ్డారు. కొన్ని సుభాషితాలు వెలువరించారు. వీటిని మనందరం ఓపిగ్గా విని, మరీ మరీ మననం చేసుకోవాలి. ఆయన మాటల్లోనే :

"మంచి ఇంజనీరు ఎవరో ఇంజనీర్లే నిర్ణయిస్తారు. మంచి ఫిజిసిస్టులు ఎవరో ఫిజిసిస్టులే నిర్ణయిస్తారు. మంచి వండితుడు ఎవరో పండితులే నిర్ణయిస్తారు. అలాగే మంచి కవిత్వాన్ని నిర్ణయించగల వాళ్ళు కవులే."

"మనకి వచన పద్యం ఒక కొత్త రకమైన పద్యం రాయవలసిన అవసరం నింబి వచ్చిందిలా కనబడడం లేదు. ఛందస్సు నేర్చుకోలేనివాళ్ళు కవిత్వం రాసేయ్యడానికి కావలసిన లైసెన్సు ఇచ్చే ప్రక్రియగా అది తయారయింది. అంచేత వచన పద్యం వచ్చి ఇటు కవిత్వాన్నీ, అటు వచనాన్ని రెంటిని పాడుచేసింది".

ముందుగా రెండో ఆరోపణ గురించి ముచ్చటించుకుందాం. వెల్పురు మాటలు

వింటూంటే చలం 'శేషమ్మ' గుర్తుకొస్తోంది. ఈమె శుద్ధ శ్రోత్రియరాలు. బాగా పాతకాలపు మనిషి. కొత్త అనేదాని పొడగిట్టదు. ఈమె స్థాణువులా ఒకచోట కూర్చుని చలనాన్ని శపిస్తూ వుంటుంది. అది ఈమె వృత్తి, ప్రవృత్తి. వీటిని పుణికిపుచ్చు కున్నారు వెల్పురు. ప్రాచీన కవిత్వం అంతా ఛందస్సులో వుందని మాటవరసకి ఒప్పుకుందాం. కాని ఛందస్సే కవిత్వమని ఇంతవరకు ఏ వెర్రివాడూ అనలేదు.

బస్తాలకు బళ్ళకెత్తు

పద్యాలా కవిత్వం ?

ప్రాచీనత పవిత్రమా ?

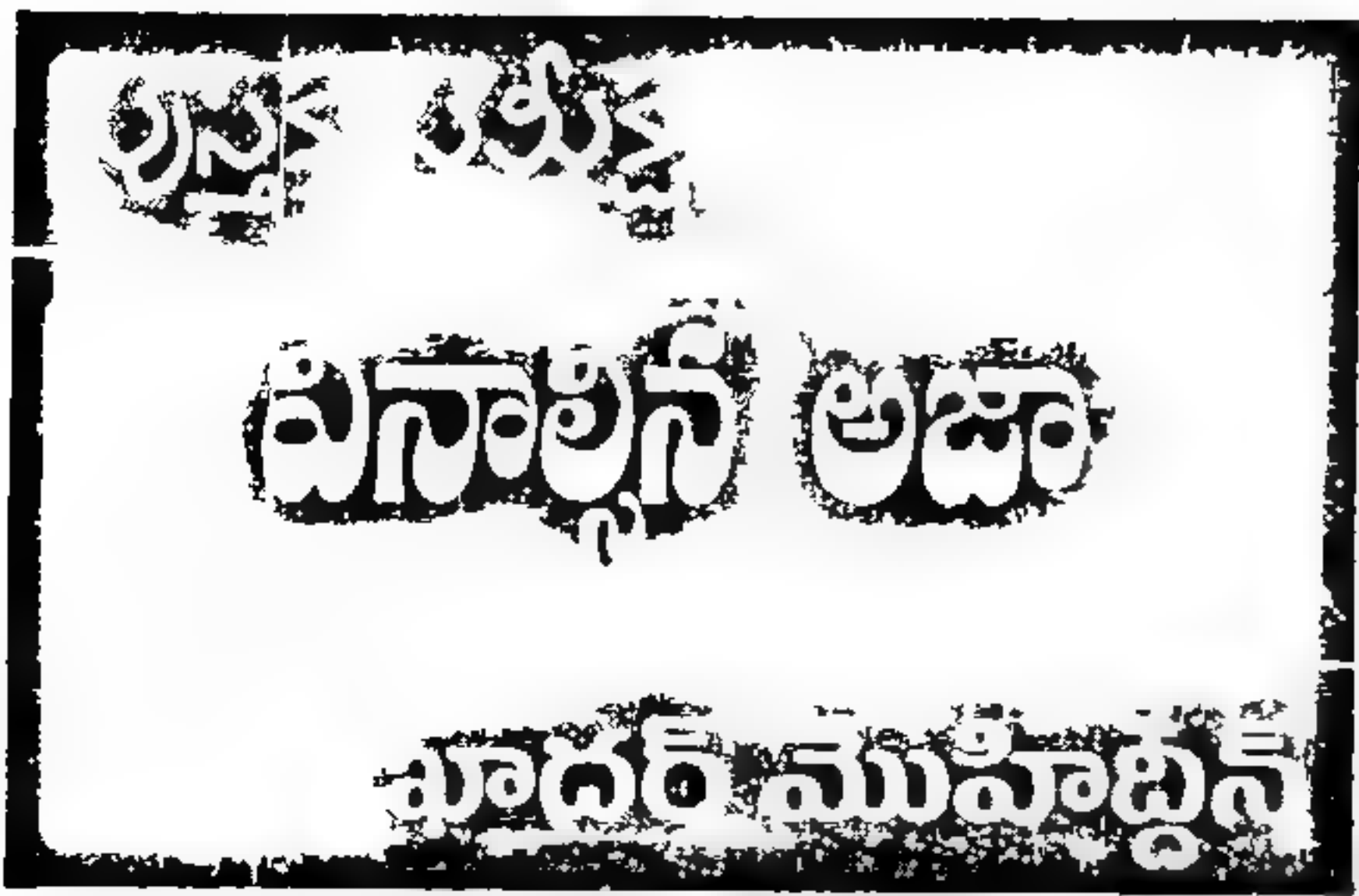
పవికిరాదో నవత్వం ?

అన్నాడు శ్రీశ్రీ ఆ మాటకొస్తే 20వ శతాబ్దం తొలిదశ వరకు ఛందస్సులో బోలెడు అకవిత్వం వుంది. వెనకటికి మనవాళ్ళు వైద్యం, గణితం కూడా ఛందస్సులోనే రాశారు. గుర్తుంచుకోడానికి వీలుంటుందేమోనని రాశారుగాని, దాన్ని కవిత్వం అనుకోమని వెల్పురుకి వాళ్ళెక్కడా చెప్పలేదు పాపం! శ్రీ పాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు సాక్షాత్తు కవిసార్వభౌములు. ఈయన పద్యాల్లో ఎక్కడా ఛందోభంగం లేదు, కవిత్వం లేదు. ఏమాటకా మాట, ఛందస్సు పుష్కలంగా, పరిపుష్టంగా వాడారు ! ఈయన అకవిత్వం రాసిలో మిన్న. ఈ సంగతి అందరికీ తెలిసిందే. ఒకప్పుడు వెల్పురు నెత్తిన పెట్టుకు వూరేగిన మౌఖిక కవిత్వంలో ఏ ఛందస్సుంది ? పల్లెపాటల్లో పల్లవి, బాణీ, పరుగు వుండేవి. ఇవి వెల్పురుకి తెలియనివి కావు. ఆ మాటకొస్తే ఇవాళ వెల్పురు ఆరాధించే ఛందస్సుకి మాతృకలు పల్లెపాటలే. సామాన్యులకి కవిత్వం అందుబాటులో లేకుండా, దాన్ని పండితపరం చేశనన శిష్ట సంప్రదాయపు పన్నాగమే ఛందస్సు. ఇది ఇన్ని శతాబ్దాలుగా కొనసాగుతూనే వుంది. ఈ కొత్త సహస్రాబ్దిలోనైనా 'ఛందస్సుల సర్వ పరిష్కరంగం' నింబి అందరం బయటపడదాం. వెల్పురువారు అక్కడే వుంటానంటే వారిష్టం అంటాం.

ఆధునిక జీవిత అవసరాలకి అనుగుణం గానే వచన కవిత్వం - వచన పద్యం అనొద్దు మనం - ఒక ప్రక్రియగా ప్రాచుర్యం పొందింది. ఎందుకంటే అటు పద్యంలో గానీ ఇటు పాటలో గాని ఇమడని రకరకాల భావాల వ్యక్తీకరణకీ, వివేచనకీ, విశ్లేషణకి అనువైన పాదు వచనకవిత. ఇది మూడు పువ్వులూ ఆరుకాయలుగా విలసిల్లు తోంది. వచన కవితమీద వెల్పురుకి ఎందుకో అంత ఆగ్రహం ? పండితులకి పరిమితం కాకుండా, ప్రతి ఒక్కరూ కవి కావడానికి వచన కవిత్వం

(తరువాయి 30వ పేజీలో)

అరుణతార	23	డిశంబర్ 2002
---------	----	--------------

ఓ వ్యక్తిగాని, ఓ వర్గం కాని తనపై జరుగుతున్న అణచివేతను, నిర్బంధాన్ని గుర్తించినప్పుడే, ఆ అణచివేత నిర్బంధం నుంచి బయటపడగలరు. అంతేగాని తమపై జరుగుతున్న అణచివేత, నిర్బంధకాండల్ని గుర్తించనంతవరకు అది ఓ భయానక వలయంగా కొనరాదు. దాన్నుండి విముక్తి పొందాలనే అభిలాష, విముక్తికోసం పోరాటము వుండదు.

మేధావులైనటువంటివారు అలాంటివారిని చైతన్యపరచగలరే కాని, వారే ఈ బాధితుల తరపున పోరాడలేరు. అలా చేస్తే ఆ అణచివేత, నిర్బంధాన్ని ఎన్నటికీ రూపుమాపలేము.

ఇదే తరహాలో నేడు మనదేశ పరిస్థితిని పరిశీలిస్తే, హిందూమతం రాజ్యంతో మిలాఖై ఓ ఫాసిస్టు రూపంగా పరిణమించింది. ఈ రోజు మతోన్మాదము రాజ్యహింస రెండూ ఒకటై తనను ప్రశ్నించేవారిపై, తనకు చెందనివారిపై నిర్బంధాన్ని అమలుచేస్తూ, దాడులను చేస్తూ చివరికి తనకు వత్తాసు పలకనటువంటివారందరిని దేశద్రోహులుగా ముద్రవేస్తూ 'పోటా'లాంటి భయంకర చట్టాలతో తన రాక్షస రూపాన్ని ప్రదర్శిస్తుంది. తన అధికార బలంతో ప్రశ్నించే వాళ్ళను, మేధావులను, ఆలోచనాపరులను, పరమతస్థులను ఈ దేశంలో అస్థిత్యం లేకుండా చేయదలచింది.

ప్రజాస్వామ్య దేశంగా చెప్పుకునే మన దేశంలో ప్రజాస్వామ్యం లేదని ఫాసిజమే రాజ్య మేలుతుందని చెప్పుకోవడానికి "గుజరాత్ - మారణహోమం" ఒక తాజా సంఘటన. ఫిబ్రవరి 27 రాత్రినుండి రెండు నెలలకు పైగా ఒక మతానికి చెందినవారిని దేశ చిత్రపటం నుంచి ఆనవాళ్ళు లేకుండా చెరిపేయాలని రాజ్యం జరిపిన మారణకాండకు నిరసన ఈ "అజా" యావత్ మానవ సమాజమే తలవంచుకునేలా జరిగిన అత్యాచారాలు, నజీవ దహనాలు, సమాజంలోకి యింకా అడుగిడనటువంటి రక్తపు ముద్దలను సైతం కత్తిమొనలకు అలంకరించిన ఈ ఫాసిస్టు రాజ్యంలో బాధితులైన ముస్లిం కవుల నుంచి వచ్చిన నిరసన కవిత్యం "అజా" వారి చైతన్యానికి, వారి తిరుగుబాటుకు వేకువగా నిలుస్తుంది.

ఇషాఫ్ మహ్మద్ అన్నట్లు - తన "రక్తవర్ణ చిత్రం"లో ఆ నేల ఇప్పుడు / పాలబుగ్గల్ని చిది మేస్తున్న రక్తవర్ణ చిత్రం లౌకిక భారతావనికి పుర్రెల మాల !

గుజరాత్ సంఘటన భారతదేశ చరిత్రలో ఓ మాయని మచ్చగా నిలిచిపోతుంది. దీనికి బాధ్యులుగా భవిష్యత్తరాలవారి ముందు సెక్యులరిస్టులైన మనం దోషులుగా తలవంచి నిలబడాల్సి వస్తుంది. మన వైఫల్యాన్ని నిరసిస్తూ మహమ్మద్ కఫన్ కప్పబడిన సెక్యులరిజం జనాజాకు/ మీ భుజం భాళివుంటే పట్టండి అని "జనాజా" కవితలో శవప్రాయమైన సెక్యులరిజాన్ని ఎత్తిపట్టాల్సిన అవసరాన్ని నొక్కి చెప్పుచున్నారు.

స్వాతంత్ర్యానంతరం నుంచి హిందువులే అధికారంలో వుంటూ వచ్చిన ఈ దేశంలో దళిత, మైనార్టీలపై వివక్ష, అణచివేత కొనసాగుతూనే వచ్చింది. కానీ నేడు బిజెపి అధికారంలోకి వచ్చితరువాత హిందూమతం కాస్తా 'ఉన్మాదం' రూపం తీసుకొనేసరికి దళిత, మైనార్టీలపై దాడులు, మారణకాండలు ఎన్నడూ లేనంతగా పెరిగి వారి అస్థిత్యమే ప్రశ్నార్థకంగా మారే స్థితి వచ్చింది. ఈ దేశంలో పుట్టి, ఈ నేలపై జీవనం సాగిస్తూ కూలిగా, హమాలీగా, సకల వృత్తులతో ముస్లిం ప్రజానీకం దేశాభివృద్ధిలో భాగమై ఈ మట్టిలోనే మట్టియై పోతున్నారు. అయినా మనుషులుగా, దేశపౌరులుగా ముస్లిములు గుర్తించబడటం లేదు.

ఈ దేశం ఒక మతమవుతున్నాము, వారసత్వపు మనుషులం కాలేకపోతున్నాము - అని ముస్లింల దౌర్భాగ్య జీవితాల్ని అన్వర్ తన "పేరిట లేషినమ్" కవితలో చెప్పుకొన్నారు.

అధికారాన్ని నిలుపుకోవడానికి "విభజించి పాలించు అనే వలసవాదుల జపంతో మతాన్ని ఓ ఆయుధంగా చేసుకొని దేశ సంస్కృతిలో భాగమైన, దేశవారసత్వ పౌరులైన ముస్లిములను బాబరు వారసత్వంగా పరిగణిస్తూ, దేశద్రోహులుగా చిత్రీకరిస్తూంది సంఘపరివార్. ఇంకా పాకిస్తాన్, బిన్ లాడెన్ ల అరాచకాలకు ఇక్కడి ముస్లిములను బాధ్యులుగా చేస్తూ వీరి దేశభక్తిని శంకిస్తూ I.S.I. ఎజెంట్లని ముద్రవేస్తూ బూటకపు ఎన్ కౌంటర్లను కొనసాగిస్తుంది. వీరి దేశభక్తికి, 'పాకిస్తాన్ మీద విద్యేషం' కూడా ఒక కొలబద్ధ అయ్యింది చివరికి క్రికెట్ మ్యాచ్ కూడానూ.

అబ్బాస్ మాటల్లో చెప్పాలంటే - తన "ఉన్నీ స్నా బీస్"లో భారత్-పాకిస్తాన్ క్రికెట్ మ్యాచ్ ఇవాళ ఒక మనిషిని ముక్క ముక్కలు చేస్తూ ప్రతి ముక్కనీ పాకిస్తాన్ అంటూ వినోదించడం నేటి స్పార్టివ్ నెస్.

x x x

దేశంలో ముస్లిములపై జరుగుతున్న దాడులు కేవలం మతపరమైన దాడులేకాదు. అవి అగ్రవర్ణ బ్రాహ్మణ ఆధిపత్యం కోసం జరుగుతున్నవి. దీనికి ఆర్థిక, సామాజిక, రాజకీయ

ఎత్తుగడలు వున్నాయి. తాము పునర్ నిర్మించాలనుకుంటున్న "నిచ్చిన మెట్ల ధర్మం" దీని ప్రధాన ధ్యేయంగా వుంది. 'చరిత్రను పునరా వృతం' చేయాలనుకుంటున్న సంఘపరివార్ మతోన్మాదుల నుండి దేశాన్ని కాపాడవలసిన బాధ్యత, భవిష్యత్తుకు బాటలు వేసే దేశ పౌరులందరి మధ్య వుంది. మరి ముఖ్యంగా అణగారిన వర్గాల నుండి పెద్ద ఎత్తున తిరుగుబాటును చేయవలసిన దళిత వర్గాలను బ్రాహ్మణ భావజాల మాయ నుండి కాపాడవలసిన బాధ్యత దళిత సంఘాలపై, వర్గపౌరును కాంక్షించే మనలాంటి వారిపై ఎంతైనా వుంది. ఈ విషయాన్నే స్పైబాబ తనముందు మాటలో నిస్సహాయ, ఒంటరితనం నుండి కొంత మొండిగానే ఆ బాధ్యతను ప్రశ్నించారు.

ఇదే విషయాన్ని 'అల్ ఫతా' రక్తపిపాసకుల నుద్దేశించి కవితలో

ఇప్పుడు కాషాయ కమలం/నగ్నమైన కరవాలంగా వేటాడుతుండే/ఇంకా సెక్యులరిజం ఒడిలో/మేం భద్రజీవులమై జీవించగలమని ఎవరు హామీ యివ్వగలరు ? అని మనల్ని ప్రశ్నిస్తున్నారు.

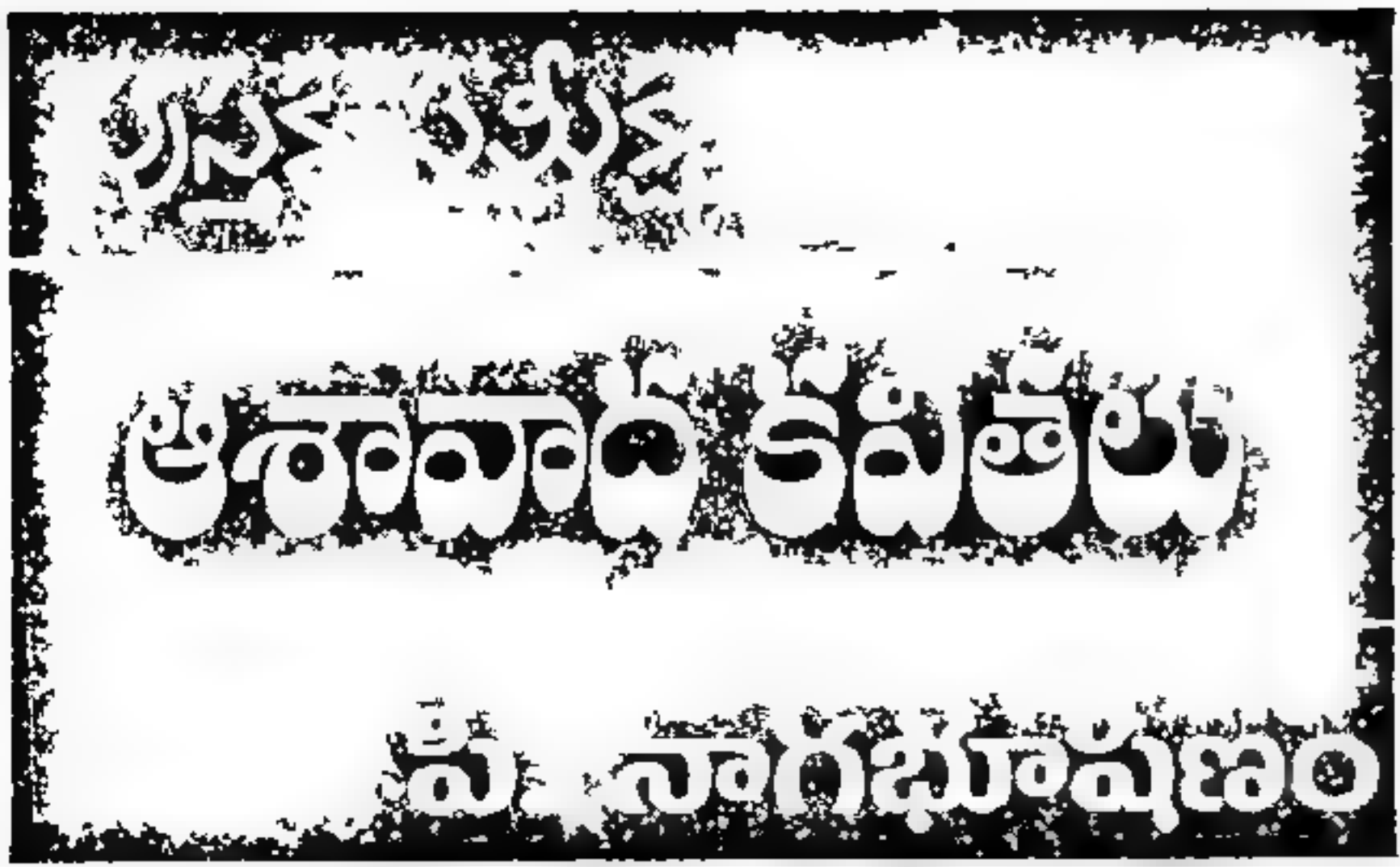
భావజాల రంగంలో సంఘపరివార్ చాలా విస్తృతంగా ఇంటింటికీ ప్రవేశించి మానవ మెదళ్ళను కాషాయీకరిస్తుంది. సాహిత్య కళా రూపాలను సైతం మతం రంగుతో నింపి ప్రజా పాటను 'భజన కీర్తనలుగా' మార్చివేస్తుంది. రాజ్య అండదండలతో మీడియా ద్వారా తన భావ జాలాన్ని, తన ముస్లిం వ్యతిరేకతను అందరిచేత ఒప్పిస్తుంది. అందుకు దేశభక్తి ముసుగు వేసుకొని వస్తుంది. (ఖద్గం సినిమా) సంఘపరివార్ ను అన్నివిధాలుగా ఎదుర్కోవలసిన అవసరం వుంది. దాని భావజాలం నుండి ప్రజలను కాపాడాల్సిన బాధ్యత మనందరిపైనా వుంది.

నెలవంకను వదునుపెట్టి/కమ్ముకున్న కాషాయ పొరల్ని చీల్చినంత కాలం/వాటి మధ్య దఫన్ అవకతప్పదు - 'జహన్నమ్' - గౌస్ మొహియుద్దీన్

అందుకే ఈ నిరసన ధిక్కార "అజా"ను ప్రతి ఒక్కరూ వినాల్సిందే ! అందర్నీ సమకూర్చి సమసమాజాన్ని స్థాపించాల్సిందే. కూలిపోయిన ఈ గోడలు/లేచి ఎటువైపు నడిచివెళతాయో తెలీదు/ గాయవడిన గుండెలకు/ఏ మార్గంగుండా ప్రయాణిస్తే/అసలైన ఔషధాలు చేతికందుతాయో తెలీదు.

- "నా పేరే నా మరణశాసనం"

- భాదర్ మొహియుద్దీన్

నిర్వచనం మంచి కవిత్వాన్ని కనుగొనటానికి గీటు రాయిలా పనికివస్తుంది. అయితే ఒక విషయం మాత్రం స్పష్టం. కవి ఏకాంత మానసిక ప్రపంచంలో కూర్చుని ఊహ సంఘటనలకి స్పందించ కూడదు. ప్రచండమైన హేళన, అగ్నివర్షిత విస్ఫోటనలాంటి ఆవేశం, పాఠకుల్ని ఉద్విగ్నం చేస్తాయి; దిశా నిర్దేశం చేస్తాయి.

ఈ నేపథ్యంలో ఆశారాజు కవితా సంపుటలు చిల్మాన్, బద్వాంలని పరిశీలిద్దాం. (ఇతర భాషా పదాల్ని వాడేటప్పుడు అందరికీ అర్థమయ్యే మాటలు వాడితే బాగుంటుంది. చిల్మాన్ అంటే తడిక అని హిందీ-ఇంగ్లీష్ డిక్షనరీ చూస్తేగాని నాకు తెలియలేదు.) చిల్మాన్ ఒక అద్భుతమైన ప్రతీక. ఇవాళ ప్రపంచంలోను, మనదేశంలోను వేస్తున్న, రోజు రోజు పెరుగుతున్న గోడలకి ఇది సంకేతం. విశ్వంలోను, సమాజంలోను అంతర్గతంగా వున్న అనేకానేక వైరుధ్యాలని వేరు చేసే శక్తులకిది ఒక గుర్తు.

అంతేకాదు. చిల్మాన్, మానవత్వ విలువలకి, అమానవీయతకి మధ్య ఉన్న అంతరాల్ని చూపుతుంది. 'చిల్మాన్' అనే కవితని చదవండి. ఆశారాజు పదే పదే చెప్పే "తడి" అందులో మనకి కనిపిస్తుంది. ఆర్థిక, సాందర్య పిపాస, రాజ్యహింస పట్ల ఏహ్యభావం, అందమైన ఆనందమయమైన ప్రపంచాన్ని నిర్మించటానికి ప్రాణాలర్పిస్తున్న వారితో మమేకత అతని కవితల్లో అడుగుడుగునా కనిపిస్తాయి.

ఆశారాజులోని ఇంకో గుణం, ఎంతటి ప్రతికూల పరిస్థితుల్లోను ఆశ సడలకుండా ఉండటం. "వేదిక మీంచి ఎందర్ని అదృశ్యం చేసినా వేదిక ఖాళీ" కాదని బల్లగుద్ది చెప్ప తున్నాడు. "మార్జాలాలు ఘీంకరిస్తే తుపాను నిలిచిపోదు" నీడల సేతువు అడ్డుపడితే ప్రవాహం ఆగిపోదు" అని ఉద్ఘాటిస్తున్నాడు. 'సహచరులు' అనే కవితలో ఏమని భరోసా యిస్తున్నాడో చూడండి

"వర్షం ఆగదు, సంఘర్షణ ఆగదు, ప్రయాణం ఆగదు, ఏదీ ఆగదు, ఆగేది జీవితం కాదు, ఆగేది చలనంకాదు, ఆగేది వీరత్వమూ కాదు, ఉత్సాహమూ కాదు, భవిష్యత్తు కాదు" అందుకే చెప్పతున్నాడు. "ఆయుధాలు భద్రం, ఆశయాలు భద్రం, కలగంటున్న ప్రపంచం భద్రం". "అమ్మల తోనే ఉద్యమం బతుకుతోంది."

ఆశారాజు మనుషుల పరాయీకరణని కూడా స్పృశిస్తున్నాడు. 'నన్ను నన్ను కాకుండా చేస్తున్న ఏదో రాక్షసిని ఎదుర్కోవాలి' అంటున్నాడు. కవితలో "మనం బట్టలు కట్టుకుందాం, కొంచెం సిగ్గుపడదాం, కోపం తెచ్చుకుందాం; కోమలాంచి స్పృహలోకి వద్దాం, మనింట్లోంచి రింగ్ మాస్టర్ని తరిమేద్దాం" అని గొంతెత్తి పలుకు తున్నాడు. ఇవాళ సమాజం మొత్తంగా కోమలాకి పంపించబడింది. కన్నామరిస్టు నాగరికతలో మానవీయ విలువలన్నీ తెరవెనుకకి తోసివేయ బడ్డాయి. ఈ పరిస్థితికి కారకుడైన రింగ్ మాస్టర్ని తరిమేయ్యమని చెప్పతున్నాడు. ఈ మొత్తం నాటకాన్ని ఆపేయమని చెప్పతున్నాడు. సమకాలిక జీవన విధానంమీద కొరడా ఝుళి పించే ఈ కవిత కవితో మరుగుతున్న ఆగ్రహాన్ని తెలియజేస్తుంది. ఇంకో కవితలో 'దొరబాబులూ, బహును వేషాలు మానండి, దండు చాలా దగ్గర కొచ్చింది" అని హెచ్చరిస్తున్నాడు. "సాష్టాంగ నమ

స్కారం", "తడి అడుగులు", "అనుభవం" కవితల్లో అద్భుతమైన అనుభూతులు, భావుకత మనని ఆకట్టుకొంటాయి.

ఈ సంపుటిలోని కవితల్లో ఇతివృత్తం, శైలి చెట్టాపట్టాలు వేసుకొని నడుస్తాయి. భాషలో అంతర్లయ వుంది. ఉద్వేగం వుంది. ఇవి కవి చిత్త శుద్ధి నుంచి పుట్టుతాయి. ఇవి పాఠకుల్ని ఆకట్టు కొంటాయి. కాని ఒకోసారి అనవసర సమాస ప్రలోభానికి లోనవటంతో, భావప్రకటన పేలవంగా తయారవుతుంది. ఉదాహరణకి, 'మనిషికోసం' కవితలో వాడిన సమాసాలు చూడండి.

"తడి, మృదు, సౌందర్యవేళ కొసల వెల్తురు"
"కిటికీనయన వికాస కెరటం"
"ప్రచండ ఎండదండన జ్వాలలు"
"తడి నయనాలు"
"ఆషాతుషారాలు"

ఇలాంటివి పరిహరిస్తే బాగుంటుంది.

రెండవ సంపుటి 'బద్వాం', అసభలుగా విభజింపబడింది. ఒకో సభ, ఒకో స్థితిని సూచిస్తుంది, వీటిల్లో హేళన అన్యోపదేశంగా కనిపిస్తుంది. హేళనకి కొన్ని ఉదాహరణలు :

"ఈ ఊరేగింపులెందుకూ
ఉద్యమాలెందుకూ !
ఆఫ్ బాటిల్ సరిపోకపోతే
ఇంకో క్వార్టర్ తెచ్చుకో"
"ప్రశ్నించే కవిత్యం రాయనంతవరకు
ప్రభుత్వాన్ని నిలదీసే కవిత్యం చదువ
నంతవరకు
నువ్వు క్షేమం"
"మన శత్రువుని మరిచిపోయి
మనం ఒకరికరు చంపుకుందాం"
"ఈ పై ఓవర్ అమెరికాలో మొదలయ్యి
ఈ దేశంలో అందరి ఇళ్ళముందుకు వచ్చి ఆగింది"
"వాదాలు కుర్చీని నిలదీయాలి కాని
కుర్చీచుట్టూ చేతులు కట్టుకొని నిలబడ
కూడదు"

ఇవాళ సమాజమూ, రాజకీయాలు అస్తవ్యస్తంగా అవినీతిమయంగా, గతంలో ఎన్నడూ లేనంతగా మారినప్పుడు సాహిత్యంలో నిశితమైన హేళన చోటు చేసుకోవాల్సిన అవసరం వుంది. 1960 లలో సి. విజయలక్ష్మి దిగంబర కవులు, హేళనని వదులైన ఆయుధంగా ఉపయోగించారు. అప్పటికంటే దాని అవసరం ఇవాళ చాలా ఎక్కువగా వుంది. అది ఏవో రెండు, మూడు అంశాలమీదనే కాక మొత్తం సామాజిక, రాజకీయ జీవితంలోని అన్ని చెడు పోకడలమీద ఎక్కువెట్టవలసి వుంది. ఆశారాజు ఈ దిశలో మరింత కృషిచేస్తాడని ఆశిస్తాను.

ఆశారాజు కోరుకున్నట్లు, ఈ కవితా సంపుటిల్ని చదివే సహృదయులైన అశేష పాఠక మిత్రులు, ఈ కవిత్వాన్ని వాళ్ళే సమీక్షించు కుంటారు. అందులో భాగంగానే ఈ సమీక్ష.

చిల్మాన్ (కవితా సంపుటి)

బద్వాం (దీర్ఘ కవిత)

రచన : ఆశారాజు

ఝురీ పొయిట్రీ సర్కిల్ ప్రచురణ

క విత్వం (ఆ మాటకొస్తే కళలన్నీ కూడా) వస్తుగత ప్రపంచంలోని సంఘటనలకి ఆత్మ గత స్పందనలు. వస్తుగత ప్రపంచంలో మానసిక ప్రపంచం కూడా ఒక భాగమే. ఈ స్పందనలు నిజాయితీతోను, ఆవేశభరితంగాను ఉన్నప్పుడు ఆ కవిత్వం గుండెల్ని తాకుతుంది. ప్రాచీన కవిత్వం నుండి ఇప్పటివరకు మనం దీనిని గమనించ వచ్చు. వేదాలు ప్రకృతి సంఘటనలకి స్పందిస్తే, వేమన సాంఘిక దురన్యాయాలకి స్పందించాడు. 20వ శతాబ్దం కవిత్వం రాజకీయ సంఘటనలకి స్పందించడం మొదలుపెట్టింది. ఎప్పుడు కూడా కవులు మానసిక స్థితికి కూడా స్పందించి కవితలు రాశారు. అయితే, అందరూ ఒకే సంఘటనలకి స్పందించాలని కాని, ఒకే రకంగా స్పందించాలని కాని చెప్పటంలేదు. స్పందనలు వివిధ రకాలుగా ఉంటాయి. కొన్ని వ్యంగ్యంగా ఉంటే, కొన్ని ఉద్రేకపూరితంగా ఉంటాయి. కాని ఒకో యుగంలో ఒకో ధోరణి కనిపించవచ్చు. పూర్వం ఒక సభలో కె.వి.ఆర్. చెప్పినమాట గుర్తుకి వస్తూంది. కొంతకాలం సింగారం ఆధిక్యాన్ని కలిగి వుంటే, కొంతకాలం అంగారం ప్రాముఖ్యతలోకి వస్తుంది.

కవి సమాజంలో భాగంగా ఉన్నప్పుడు, సమాజం సంక్షోభాలకి గురి అయినప్పుడు, కవి తప్పనిసరిగా స్పందించవలసి వుంటుంది. రాజ్యం, మతం తమ పంజాలు విప్పి, కోరలు సాచి హింసోన్మత్తంగా వ్యవహరిస్తున్నప్పుడు, తాటస్థానికీ తావు లేదు. వాటి అసలు రూపాన్ని ఎండగట్టాల్సిందే. మయకోవిస్కీ, పాబ్లొనెరూడా, నాజిం హిక్మత్, పైజ్ అహ్మద్ పైజ్, శ్రీశ్రీలాంటి కవులందరూ చేసిన పని అదే.

ఈ సందర్భంగా నవత్వనానికి కావలసిన వాటిని గురించి శ్రీశ్రీ చెప్పినదానిని గుర్తు చేసు కొందాం.

"కదిలేదీ, కదిలించేదీ,
మారేదీ, మార్పించేదీ,
పాడేదీ, పాడించేదీ
మునుముందుకు సాగించేదీ,
పెను నిద్దుర వదిలించేదీ,
పరిపూర్ణపు బ్రతుకిచ్చేదీ" కావాలి

కవికి మంచిశైలి వుంటే కదిలించవచ్చు. అనుభూతి కవిత్వం కదిలించగలదు. ఇందులో చివరి మూడు పంక్తులూ అతి ముఖ్యమైనవి. ఇవాళ సమాజాన్ని వెనుకకు మరలించే తీవ్ర ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. మతం మత్తులో పెను నిద్దుర కలిగించే పరిస్థితులు ముసురు కొంటున్నాయి. పరిపూర్ణ బ్రతుకుకోసం జరిగే పోరాటాల్ని అమానుషంగా అణచివేయటానికి నానా కష్టాలుపడుతున్నారు. నవ కవనానికి శ్రీశ్రీ ఇచ్చిన

నిజానికి ఎప్పుడో రావలసిన 'గొడిముక్క' 1998 లోనే రచయిత రాసినా 2001 (నవంబరు) లో గాని వెలుగు చూడలేదు. ఆ తర్వాత సంవత్సరానికి ఈ సమీక్ష వస్తోంది.

ఈ పుస్తకానికి పేరు 'గొడిముక్క' కాకుండా ఒక దళితుడి ఆత్మకథ అని పెడితే బాగుండేదేమో అని అనిపించింది గాని పుస్తకం మొత్తం చదివేక గొడిముక్క పేరు సరిగ్గా సరిపోయిందనిపించింది. ఎందుకంటే, తనకి తాముగా బుగతల ఉత్పత్తి సాధనాలుగా రూపాంతరం చెందబడిన దళితులు, తమ చేతికర (గొడిముక్క) లను తమ చేతులకు ఒక పొడిగింపు (extension) గా చేసుకున్నారు. అయితే గొడిముక్క కేవలం బుగతల వ్యవసాయాన్ని, పశువులనూ, ఆస్తులను కాపాడే ఒక పనిముట్టు మాత్రమే కాదనీ, తమ ఆత్మగౌరవాన్ని కాపాడుకునే తమ హక్కులను సాధించుకునే ఒక సహజసిద్ధమైన తిరుగులేని ఆయుధమని దళితులు అణగారిన వర్గాల ప్రజలు గుర్తెరిగిన ఒక ప్రక్రియను 'గొడిముక్క' రికార్డు చేసింది.

'గొడిముక్క'ను రాయలసీమలో, తెలంగాణలో, ఉత్తరప్రదేశ్ లో, మహారాష్ట్రలో, బీహార్ లో ఇంకా చాలాచోట్ల చాలా పేర్లతో పిలుస్తుండవచ్చు గాని గొడిముక్కలు పట్టుకున్న వాళ్ళ కథలన్నీ ఒక్కటే.

రామకృష్ణ రాసిన 'గొడిముక్క' బహుశ ఉత్తరాంధ్రాలోని ఏ మారుమూల ఊళ్ళో ఒకానొక దళితుడి వ్యధ కావచ్చు. కానీ అది ఈ దేశంలో ప్రతి దళితుడి, ప్రతి పేదవాడి చరిత్ర కావచ్చు. అయితే తేడా అల్లా 'యజ్ఞం'లో అప్పలాయుడు దుఃఖభరిత జీవిత వరంవరకు కొడుకును చంపడంద్వారా చరమగీతం పాడేడు. కానీ ఇప్పటి గొడిముక్క నాటి అప్పలాయుడి చిన్న కొడుకు సివంగి సమస్యకు పరిష్కారమేమిటో తెలుసుకున్నాడు. ప్రజాస్వామ్యమని చెప్పబడు తున్న ఈ వ్యవస్థ "మేతకెళ్ళమని మెడకట్లయితే" విప్పింది కాని కాళ్ళకు కట్టున్నాయన్న సంగతిని దాచి పెట్టిందన్న సత్యాన్ని కనుక్కున్నాడు. అయితే ఈ సత్యాన్వేషణ నల్లేరుమీద బండినడక కాదు. "పొలాలనిండా, కాలవల నిండా నెత్తురు. మనుసులు మాంసపుముద్దలై కాలవల్లో గోనె నంచుల్లో" పేటలకి పేటలు - అందులో

వుంటున్న మనుషుల్లో సహా కాలి బూడిదయ్యాక గాని గొడిముక్క ఆయుధంగా మారలేదు.

కవులు, రచయితలు తమ రచనల్లో పరిష్కారం చూపిస్తే కొందరు విమర్శకులు అన్నలు సహించలేరు. అసహజం, కృతకం అంటారు. కానీ పరిష్కారం వెతుక్కోవడం ఒక సహజసిద్ధమైన ప్రక్రియ అని 'గొడిముక్క' రుజువు చేస్తుంది. ఈ దీర్ఘకవితలోని ఏ విషయమూ అబద్ధం కాదు. అభూత కల్పనలూ కావు.

ఒక పాలేరు కొడుకు మరొక పాలేరెట్లవుతాడు ? బుగత శాలలో ఒక గేదెకు పుట్టిన సంతతి అదే శాలలో ఎట్లా కొనసాగుతాయో ఒక పాలేరు కొడుకు మరొక పాలేరవుతాడు. పాలేరు భార్య కూడా అతడికి పనిలో తోడవుతుంది. 'బతుకంతా పేదలు తీసి తీసి తానే పేదకుప్పయిపోతుంది.'

అందుకే 'గొడిముక్క'గా ఆత్మకథ చెప్పుకుంటున్న ఒక పాలేరు 'అరిగిపోయిన సీపురుకట్ట' వలె ఒక మూలవడి వున్న తల్లిని చూసి తల్లడిల్లుతాడు. తండ్రి 'కుళ్ళిన దోసపండు నాగ ఒల్లంతా ఇచ్చిపోతున్నాడు'. 'కడుపు కాష్టంలా రగులుకుంటోంది'. 'బీరపువ్వు నాగ కలకల్లాడే' భార్య 'ఎండిపోయిన మిరపకంపనాగ' అయి పోయింది. ఇట్ల ఇంట్లో అందరూ, వాడలో అందరూ జవనత్వాలన్నింటిని ఎవరికి ధార పోస్తున్నారు ? ఒక తరంనుండి మరొక తరానికి పుట్టేదు దుఃఖాన్ని పంచుకుంటూ పోతుండటం ఎందుకు జరుగుతోంది ? ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం తెలియక కాదు. కానీ వాళ్ళ అయ్య దానిని ఒక కర్మ అనుకున్నాడు.

"ఒరే నాయనా
మన పుటకే అన్నేయం పుటకరా
బెమ్మరాసిన రాతో
మనిసి గీసిన గీతో" అని కొడుకుతో అంటాడు.

అది ఒక తరం. కానీ మనకు కథ చెబుతున్న వ్యక్తితరం

"ఈ సేతులు నావికాపు
ఈ కాళ్ళు నావికాపు" అని తమనుండి దూరమైన తమ శ్రమ ఫలితాలను తెలుసుకున్నారు. దేన్నీ లెక్కచెయ్యని కండబలం "కుంచం దగ్గర" (అంటే ఆర్థిక మూలాలను నియంత్రిస్తున్నవారి దగ్గర) ఎట్లా పనికిరాకుండా అయిపోయాయో తెలుసుకున్నారు. "సాలీసాలని జీతం కొలిసి" కూడా కుంచం సలాములు కొట్టించుకుంటున్నదని గ్రహించేరు. ఈ గ్రహింపు, తెలివిడి కలిగేయి కనకే తన పాలేరు వారసత్వం తన పిల్లలకు వద్దనుకున్నాడు. సరిగ్గా ఇక్కడి నుంచే కొత్త తరం కొత్త వెలుగులో తమ బతుకులను అర్థం చేసుకోడానికి ప్రయత్నించింది. 'పోరాటకం' ఒక్కటే మార్గమని తెలుసుకున్నది. అంతేకాదు 'పోరాటకం' తమ జీవితంలో ఎట్లా భాగమో తెలుసుకుని మిగతావారికి విడమరించి చెప్పింది.

"ఒణికించే శీతాకాలం సలి
పాలం గట్టుమీద
నీన్న నీదుగుల మంటతో జయిం
చేత్తావు"

కుప్పలకు కాపలా ఉంతావు
రాత్రిల్లు కమ్ముకొచ్చేస్తుంది నిద్ర
వాలిపోయే నీ రెప్పల నడుమ
నీదీచ్చ దన్నుగాస్తావు" అని పోరాటం ఎట్లా ప్రజల జీవితాల్లో అంతర్భాగమో, సహజమో గుర్తుచేస్తారు.

అందుకే 'మనిసినని సెప్పడానికి కూడా పోరాటకం చెయ్యాల్సిందేనని చెప్తున్నారు. అది అంత సులభం కాదు. అందుకే 'నువు పులి దగ్గరికెల్లె పులిలాగే ఎల్లాలి' అని నిర్ణయించుకున్నారు.

ఈ నిర్ణయానికి రావడానికి చరిత్ర చాల మూల్యాన్నే చెల్లించింది. వందల వేల, లక్షల కోట్లమంది ప్రజల అవమానాలూ, అణిచివేతలూ ఎదుర్కొన్నారు. అయితే 'కాలుతున్న పెనంల్లోంచి కర్రలు లాగే' ధైర్యాన్ని తెచ్చుకున్నవ చరిత్రగతే మారిపోయింది.

'సుండ్లూరు సాచ్చిగ' దళితుల గుండె ధైర్యం పెరిగింది.

ఇటీవలి కాలంలో దేశంలో వచ్చిన ఉత్తమ సాహిత్యంలో 'గొడిముక్క' కూడ ఒకటని చెప్పడం అతిశయోక్తేమీ కాదు. చాలా సాధారణ శైలిలో ఒక సహజమైన చారిత్రక ప్రక్రియను రామకృష్ణ చాల ప్రతిభావంతంగా రికార్డు చేశాడు.

ప్రతి దుఃఖభరిత దృశ్యం మన కళ్ళముందు రక్తమాంసాలతో కదలాడుతుంటుంది. అవమానం పాలై న్యూనతపడుతున్న, గడ్డి కుప్పకు అగ్గి పుట్టినట్టు లోలోన దహించుకుపోతున్న, అరిగి పోయిన సీపురు కట్టలైపోతున్న, జీవచ్ఛవాలవుతున్న వాళ్ళ మధ్యకు కవి మనల్ని తీసుకుపోతాడు. అంతేకాదు వాళ్ళ కళ్ళనిండా ఎన్నెల పూయడం, సెరుకుతోట పూలతోట అయిపోవడం, ఆకాశం రెల్లుపూల పానుపులై పోవడం, వాళ్ళ కళ్ళల్లో నిప్పులు కురియడం కూడా మనముందే జరిగినట్టు దృశ్యీకరించడంలో కూడా రామకృష్ణ ప్రతిభ కనిపిస్తుంది. ఇక రామకృష్ణ చెయ్య వలసినదల్లా 'సివంగి' పోరాటకాన్ని రికార్డు చెయ్యడం. చుండూరు మీదుగా వేంపెంట మీదుగా విస్తృత మవుతున్న, పటిష్టమవుతున్న, పదుపు తేరుతున్న ప్రజల జవనత్వాల గురించి రామకృష్ణ చెప్పాలి. 'గొడిముక్క' ఎట్లా ప్రజల రాజకీయ ప్రకటనను రికార్డు చేసిందో, గొడిముక్క తదనంతర చరిత్రను కూడా రామకృష్ణ నుంచి మనం ఆశించవచ్చు.

గొడిముక్క
దీర్ఘ కవిత
రచన : రామకృష్ణ

అనంతపురం జిల్లా రైతుల ఆత్మహత్యల నేపథ్యంలో సంగమనేని నారాయణ రాసిన కథల్లోని స్థానిక జీవితప్రతిఫలనం కొన్ని ఆలోచనలను రేకెత్తిస్తుంది. ఆత్మవిశ్వాసానికి, ఆలుపెరుగని పోరాటానికి ప్రతీక అయిన రైతు దుర్బలుడై ఆత్మహత్య చేసుకోవడం అంత సులువుగా మింగుడు పడే విషయంకాదు. గెలుపు- ఓటముల గతి తర్వాన్ని జీవితానుభవం ద్వారా అర్థం చేసుకున్న వాళ్ళ మొదటి కోవలోకి రైతాంగం వచ్చి నిలబెడుతుంది అదీ వెనుకబడిన సమాజాల్లో రైతుకు, భూమికి ఉన్న సంబంధంలోనే అంతటి ఆత్మవిశ్వాసం, అనుభవం, అవగాహన దాగి ఉన్నాయి.

అలాంటి రైతు ఈ నేలమీది నమ్మకం కోల్పోయి, జీవితం మీది విశ్వాసం కోల్పోయి ఆత్మహత్య చేసుకోవడానికి ఆర్థిక కారణాలు సృష్టంగానే కనిపిస్తున్న, రైతాంగ జీవితసారంలోని తాత్వికతవైపు నుండి ఆలోచిస్తే ఎవరికైనా నమ్మశక్యం కాదు. ఈ తేడాను, ఈ రెంటిమధ్య ఎదురయ్యే సంధిగ్ధతను సంగమనేని నారాయణ కథలు చదివి యింకొంచెం లోతుగా తర్కించుకోవచ్చు.

ఆమధ్య సంగమనేని విడుదల చేసిన సంకలనంలోని పద్దెనిమిది కథల్లో నాలుగు కథలు వ్యవసాయక నేపథ్యం నుండి వచ్చాయి. మిగతావి మానవ సంబంధాలు, స్త్రీ పురుష సంబంధాలు యితీవృత్తంగా రూపొందాయి. వ్యవసాయం కథావస్తువు అయిందంటే అనివార్యంగా ప్రాదేశిక ముద్ర కూడా ఉంటుంది. అసలు ఏజీవిత యితీవృత్తాన్నికైనా ఎంతో కొంత ప్రాదేశిక లక్షణం తప్పని సరి. వ్యవసాయం యితీవృత్తం కావడం వల్ల పై నాలుగు కథలు అనంతపురం గ్రామీణ, వ్యవసాయ జీవితంలోని నిర్దిష్టతను బలంగా ప్రకటించగలిగాయి.

అనంతపురం జిల్లాలో రైతుల ఆత్మహత్యలు మూడేళ్ళ కిందట మొదలయ్యాయి. అంతముందు ఒకటి అరా జరిగినా, వెలుగులోకి రాకపోయినా, 1999 నుండే వరుసగా మొదలై ఆందోళనకు గురిచేస్తున్నాయి. గత మూడేళ్ళలో మూడువందల ఆత్మహత్యలు జరిగితే, ఈ సంవత్సరం యిప్పటికి తొంభైనాలుగు మంది రైతులు ఆత్మహత్య చేసుకున్నారు..

అయితే అంతకముందు యిక్కడి రైతులు సుఖిక్షంగా జీవించారని కాదు. వర్షాలు కురియక పోవడం, కురిసినా అకాలం కావడం, మార్కెట్ దోపిడీ మాయాజాలం అలుముకపోవడం వల్ల రైతులు దుర్భరస్థితిని అనుభవించారు. ఆస్థితి యింకా ముందుకు పోయి ఆత్మహత్యల వైపుకు

నెట్టివేసింది. రైతుకు- వ్యవసాయానికి, రైతుకు- భూమికి మధ్య తలెత్తిన వైరుధ్యం నుండి ఈ విషాదం తొంగిచూస్తోంది. దీనివల్లనే నమ్మకం, పట్టుదల సడలి స్వయంహననం దిశగా రైతులు అడుగులు వేయాల్సి వస్తోంది. అత్యంత అసహజమూ, దుఃఖకరమూ అయిన ఈ ఆత్మహత్యలు కేవలం విడివిడి ఘటనల కొనసాగింపు కాదు. రైతుకు, భూమికి మధ్య వ్యవస్థ కల్పించిన వైరుధ్యం ఒక విధ్వంసక్రమంగా సాగిపోతున్నది.

ఈ విధ్వంసాన్ని సాహిత్యంలో ఎట్లా చూడవచ్చు ? అనుకున్నప్పుడు సంగమనేని సంపుటిలోని నాలుగు కథలు ఒక సుదీర్ఘ సాహిత్యం నుండి సృజనాత్మక సాధనాలుగా నిలబడతాయి. సాహిత్యానికి ఉన్న శక్తివల్ల మామూలు స్థాయిలో అసహజంగా కనిపించే విషయాలే మరింత లోతుగా, సమేతుకంగా అర్థమవుతాయి. అంతకు మించి ఆస్థితి మీద విమర్శను ప్రకటించి, చాలా సహజమైనపోయిన అసహజ విషయాల సారాన్ని ముందుకు తీసుకొని వస్తుంది. ఎందుకంటే కనీసం పదిహేనేళ్ళుగా రాష్ట్రంలో రైతుల ఆత్మహత్యలు ఒక సహజ విషయంగా స్థిరపడిపోయింది. యింత దారుణమైన స్థితి సహజంగా మారిపోవడం, స్థిరపడి పోవడం యివి రెండు చాలా ప్రమాదకరమైనవి. సాహిత్య సృజన వీటిమీద విమర్శగా, విశ్లేషణగా కొనసాగుతుంది.

అసలు రైతుకు- భూమికి మధ్య వైరుధ్యం గురించే కొంచెం ఆలోచించాలి. వెనుకబడిన సమాజాల్లో రైతుకు భూమితో అనుభంధం ఎంత ఆత్మీయమైనప్పటికీ ఒక సంఘర్షణ కూడా ఉంటుంది. మనిషికి ప్రకృతికి మధ్య ఉండే వైరుధ్యం వల్ల కొనసాగే సంఘర్షణ నిరంతరాయమైనది. ప్రకృతిని లోబరుచుకోవడానికి మనిషి చేసే ప్రయత్నానికి, మానవుల అన్వేషణకు లొంగని ప్రకృతి సంక్లిష్టతకు నడుమ ఈ ఘర్షణ జరుగుతూ ఉంటుంది. దీని ప్రతిఫలనాలకు వ్యవసాయ జీవితంలో కూడా చూడవచ్చు. యిందులో ఎంత అవాంఛనీయ, విషాదాత్మక అంశం ఉన్నప్పటికీ ప్రకృతిలో ఉన్న వైరుధ్యం అనివార్యమైనది.

మానవ సామాజిక వ్యవస్థ కల్పించిన కారణాల వల్ల ఈ వైరుధ్యం విషాదాత్మకంగా బైటపడుతుంది. ఒక వైరుధ్యం అసహజ క్రమంగా మారి, అసహజ పర్యవసానాలకు దారితీస్తుంది. ప్రళయాలు, భూకంపాలు పెరగడానికి మానవ కల్పిత కారణాలు కూడా ఉన్నప్పటికీ, అందులో మౌలికంగా మనిషికి - ప్రకృతికి మధ్య ఉన్న వైరుధ్యం ప్రధానం. అట్లాగే ఎంత ఆధునీకరణ జరిగిన రైతుకు, భూమికి మధ్య ఒక వైరుధ్యం నడుస్తూ ఉంటుంది. పాలక వర్గాల దుర్మార్గం వల్ల దీనిలో అసహజ క్రమం చోటుచేసుకుంటుంది.

మానవ సమిష్టి ఆచరణే దీన్ని సహజస్థితికి తీసుకొని వస్తుంది. దాన్నలా ఉంచి, ఈ అసహజ క్రమాన్ని, దాని పర్యవసానాన్ని, నేపథ్యాన్ని వ్యవసాయరంగంలో సంక్షోభం, కరువు, రైతుల

ఆత్మహత్యలు అనే కోణంలో కథాసాహిత్యం వైపు నుండి చర్చించడం చాలా అవసరం.

ఈ దృష్టితో సంగమనేని నాలుగు కథలను చూస్తే వాటిమధ్య ఒక కాలక్రమం కూడా కనిపిస్తుంది. 1978లో 'జూదం' కథలో నారప్ప అనే రైతు రాగులు, జొన్నలు పండించి గిరాకీలేక తనకా బ్యాంకువాళ్ళు వచ్చి వీకల మీద కూచుంటే అయినకాడికి ధ్యానం తెగనమ్ముకున్న వైనం చిత్రించారు. 1982లో "ఊబి" కథలో నారప్ప వర్షం

మీద ఆధారపడి సేద్యం చేయలేమని బావిలో బోరు వేయించాలని నానా ప్రయత్నం చేస్తే, చివరికి బండబడి ఖర్చంతా వృథా అయి పోతుంది. కరెంటు బిల్లు మాత్రం టంచనుగా వచ్చి భయపెడుతుంది. 1987లో రాసిన 'విముక్తి' కథలో వెంకటప్ప భూమిని నమ్ముకున్న రైతు. వర్షాలేక, పంటలేక పూటగడవడం కష్టమై కొడుకూ, తనూ రోడ్డుపనికి సిద్ధమవుతారు. భూమి భారమై పోయిందని, 'భూమికోసం పోరాటమనేంత బుద్ధితక్కువ యింకొకటి లేదని, అసలు, భూమిని వదిలించుకోవడానికి చెయ్యల్ల పోరాటం' అనీ అంటాడు. 1991లో రాసిన 'అడుసు' కథలో నారాయణప్ప చీనీతోటనేసి, సాగుచేయలేక, మార్కెట్ దోపిడీని తట్టుకొని నిలబడలేక కొడుకుతో 'ఒరే' రాముడూ ! ఈ చెట్లను మనమింక సాకలేమురా, యివి మనల్ని సర్వనాశనం చేస్తాయిరా. వీటి పీడ వదిలించుకుంటేకాని మనం బతకలేము' అని చెట్లను తెగనరుకుతాడు.

ఈ నాలుగు కథల్లో రైతు ఒక్కరే అనుకోవచ్చు. అనంతపురం కరువు నేలను నమ్ముకున్న సగటు రైతు. అంతకుమించి ఈ కథల్లో జిల్లా వ్యవసాయ సంక్షోభంలోని ఒక క్రమం కనిపిస్తుంది. రాగులు, జొన్నలు పండించి గిరాకీలేక రైతు ఆతర్వాత వర్షం మీద ఆధారపడలేక బోరు వేయించాలని ప్రయత్నం చేసి నష్టపోతాడు. ఆ తర్వాత అసలు పంటలేలేక, కరువు రోజుల్లో బతుకు తెరువు కష్టమైపోయి కూలీవనికి సిద్ధపడతాడు. చీనాతోటల సాగు అలవాటయ్యాక పెట్టుబళ్ళు పెట్టి పంటతీసి మార్కెట్ దోపిడీని తట్టుకోలేక చివరికి చెట్లను నరికేస్తాడు.

కరువు ప్రాంతంలో వ్యవసాయ సంక్షోభ రూపాలను, విస్తరిస్తున్న మార్కెట్ దోపిడీ రూపాలను స్థానిక జీవితంలో వాటి పరిణామాలను ఈ కథలు చిత్రించాయి. వర్షాలు కురవకపోవడం, సకాలంలో కురవకపోవడం, రైతుకు- ప్రకృతికి మధ్య ఉన్న వైరుధ్యం. పాలకవర్గాలు దీన్ని అనివార్యమని, మార్చలేమని చెప్తూ లేక మార్పు తున్నట్లు చెప్పి మోసం చేస్తూ, సారాంశంలో తీవ్రతరం చేస్తారు. వర్షాలు కురియకపోవడం, రైతు చితికిపోవడం అనేదాని చుట్టూ వ్యవస్థ కల్పించిన ఎన్నెన్ని కారణాలనో ఈ కథల్లో చూడవచ్చు.

ఈ మొత్తానికి ఆర్థిక రాజకీయ విశ్లేషణ యిచ్చి యిదొక అసహజక్రమం అని చెప్పవచ్చు. కాల्పనిక సాహిత్యంలోనైతే ఆపని యింకా సమర్థ వంతంగా నిర్వహించడమే గాక, అదనంగా కూడ చెప్పవలసినవి, చెప్పగలిగినవి ఉంటాయి.

ఈ దృష్ట్యా చూచినప్పుడు సింగమనేని చివరి రెండు కథల్లో పైన చెప్పిన అసహజక్రమం యధాతథంగా చిత్రించబడింది. జూదం, ఊబి కథల్లో యివ్వాలి సంక్షోభం తొలిదశ కనిపిస్తుంది. పంటకు గిరాకీలేకపోవడం, బ్యాంకులవాళ్ళ వత్తిడి చేయడం, బోరు వేయించినా నీళ్ళు పడక అప్పులపాలు కావడంలాంటి స్థితిని రచయిత చక్కగా చిత్రించారు.

విముక్తి, అడుగు కథల కాలానికి పాలకవర్గ విధానలవల్ల ఈ పరిస్థితియింకా దిగజారి పోయింది. రైతుకు, ప్రకృతికి మధ్య వైరుధ్యంలో మార్కెట్ దోపిడీరూపాలు విస్తరించాయి. రైతు అంతకముందు కంటే విపత్కర పరిస్థితికి చేర్చ బడ్డాడు. యింత విషాదాత్మకంగా, నగ్నంగా జీవితం కనిపిస్తున్నప్పుడు, దానికి కారణమై వైరుధ్యాల ప్రభావం రచయితను కదిలించింది గాని, దాని స్వభావాన్ని అర్థం చేసుకోవడంలో లోపం జరిగింది.

యిది కథల ముగింపుకు సంబంధించిన సమస్య కాదు. 'విముక్తి' కథలో రచయిత దేన్ని విముక్తి అనుకున్నారు ? కరువు వల్ల ఉత్పత్తిలో పాల్గొనలేని పరిస్థితులో రైతుకు భూమికి మధ్య సంబంధం మునపటిలా ఉండదు. ఉత్పత్తిలో భాగస్వామి కావడం వల్లనే రైతుకు ఆత్మవిశ్వాసం నమ్మకం, గెలుపు మీద ఆశావహ దృష్టి ఏర్పడతాయి. అందువల్లనే సాధారణంగా రైతు వ్యవసాయాన్ని కేవలం జీవనాధారంగా చూడలేడు. కరువు దాన్ని విచ్చిన్నం చేస్తుంది. భూమి, వ్యవసాయం భారమనిపించే పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. దుర్భరమై పోతున్న రైతు జీవితం పట్ల ఉండే సానుభూతివల్ల బైటి నుండి చూచేవాళ్ళకు కూడా యిది నిజమే అనిపించవచ్చు. అంతమాత్రాన భూమిని వదిలించుకోవడానికి పోరాటం చేయాలని, వదిలించుకోవడమే విముక్తి అని రైతు అనుకోగలడా ? అనే ప్రశ్న తలెత్తుతుంది. అదే నిజమైతే అనేకనేక కారణాలవల్ల వంద ఏళ్ళు కరువులో రాయలసీమలాంటి మెట్టప్రాంతాల్లో వ్యవసాయం పూర్తిగా ఆగిపోయి ఉండాలి.

రైతుకు, భూమికి మధ్య సంబంధంలో వచ్చి చేరిన యిలాంటి ప్రత్యేక వాతావరణాన్ని సాహిత్యం చిత్రించకూడదని కాదు. అందులోనూ వైరుధ్యం ఎలా ప్రతిఫలించిందనేదే ముఖ్యం. అసలు వ్యవసాయం చేయడమంటేనే రైతు ప్రకృతిలో సంఘర్షణక సంబంధాల్లోకి వెళ్ళడమని చెప్పకోవచ్చు. పాలకవర్గం దుర్మార్గంవల్ల, పెట్టు

బడి వల్ల తలెత్తిన అసహజక్రమాన్ని సాహిత్యం ఎలా చిత్రించాలి ? దాని మీద ఏరకమైన విమర్శ ప్రకటించాలి ? అనేది చాలా ముఖ్యమైనవి.

పెట్టుబడి విస్తరణ రూపాలు ప్రకృతిని ధ్వంసం చేయడమే గాక, ప్రకృతి సంబంధంలో ఉన్న రైతును కూడ నాశనం చేస్తాయి. ఈ సంపుటిలోని మొదటి రెండుకథల్లో ఉన్న స్థితికి, పెట్టుబడి పర్యవసానంగా ముందుకు వచ్చిన స్థితికి తేడా కనిపిస్తుంది. వర్షాభావానికి తోడు అసమ అభివృద్ధి, వివక్ష తోడైనప్పుడు రైతు వ్యవసాయం గురించి ఏమనుకుంటాడు ? అతని మానసిక స్థితి ఎలా ఉంటుంది ? బహుశ రైతులందరూ ఈ కథల్లో చిత్రించిన మానసికస్థితిని అనుభవిస్తారు. అంతవరకు ఈరెండు కథలు సమంజసమైనవి.

రైతుకు, భూమికి మధ్య అసహజక్రమం తెలెత్తినప్పుడు దాన్ని యధాతథంగా చిత్రికరించడంలో సాహిత్యకారుల పాత్ర తీరిపోదు. అసలు మనిషి ప్రకృతి వైరుధ్యాలతో ఎలా వ్యవహరిస్తాడనేది చాలా ప్రధానమైన విషయం. విడిగా ప్రకృతి వైరుధ్యాలను అధిగమించడం మనిషికి ఎన్నడూ సాధ్యం కాదు. ఉత్పత్తిశక్తుల అభివృద్ధి క్రమమే ప్రకృతి వైరుధ్యాలను పరిష్కరిస్తుంది. వరదలు, భూకంపాలు, కరువు వగైరా ఏ సమస్యనైనా ఉత్పత్తి శక్తుల అభివృద్ధి దిశను బట్టి మనిషి అర్థం చేసుకొని, అదపు చేయగలుగుతాడు.

వ్యవసాయ రంగంలోని అపక్రమం రైతుకు ఎట్లా పిల్చివిప్పిచేస్తున్నదో, దుర్బలుణ్ణి చేస్తున్నదో స్పష్టంగానే కంటికి కనిపిస్తుంది. భూమి భారంగా మారిపోవడానికి, పంటచెట్లను సాకడం సాధ్యం కాకపోవడానికి కారణమైన వైరుధ్యస్వభావం కాల्పనిక సాహిత్యానికి కేంద్రం కావాలి. రైతుకు-భూమిక మధ్య వైరుధ్యం కాబట్టి, మనిషి తన సుదీర్ఘ ప్రయాణంలో ప్రకృతి వైరుధ్యాలపట్ల ఏ ఎరుకను ప్రదర్శించింది, ఏ ఆచరణతో లోబరుచుకున్నది దృష్టిలో పెట్టుకొని, బైటికి కనిపించే వైరుధ్య ప్రభావాన్ని యింకింత బలంగా, మానవీయంగా, కళాత్మకంగా తీర్చిదిద్దే క్రమంలో లోలోపలి వైరుధ్య స్వభావాన్ని ప్రతిబింబించాల్సి ఉన్నది.

అసలు గ్రామీణ జీవితంలో ఎంత విధ్వంసమైనా జరుగుతూ ఉండవచ్చు, ఈ కథల్లో చిత్రించిన దశనుండి యివ్వాలి ఆత్మహత్యల విషాద నన్నివేశానికి రైతు వినిరివేయబడి ఉండవచ్చు, కాని అంతిమసారంలో గ్రామీణ ప్రజలు, రైతాంగం తమ జీవితానుభవం ద్వారా, ఉత్పత్తి క్రమంలో తలెత్తే అన్నిరకాల సమస్యలను ఎట్లా పరిష్కరించుకుంటూ వచ్చారు ? అనే కోణంలో ఆలోచించాలి.

ఈ వ్యవస్థ మీద నిరసనగా, నిర్వేదనగా వందల సంఖ్యలో రైతులు ఆత్మహత్య చేసుకుంటూ ఉండవచ్చుగాని, ఈ విషాదాస్థితికి ముందు రైతులు నమ్మి, ఆచరించిన, మార్గం

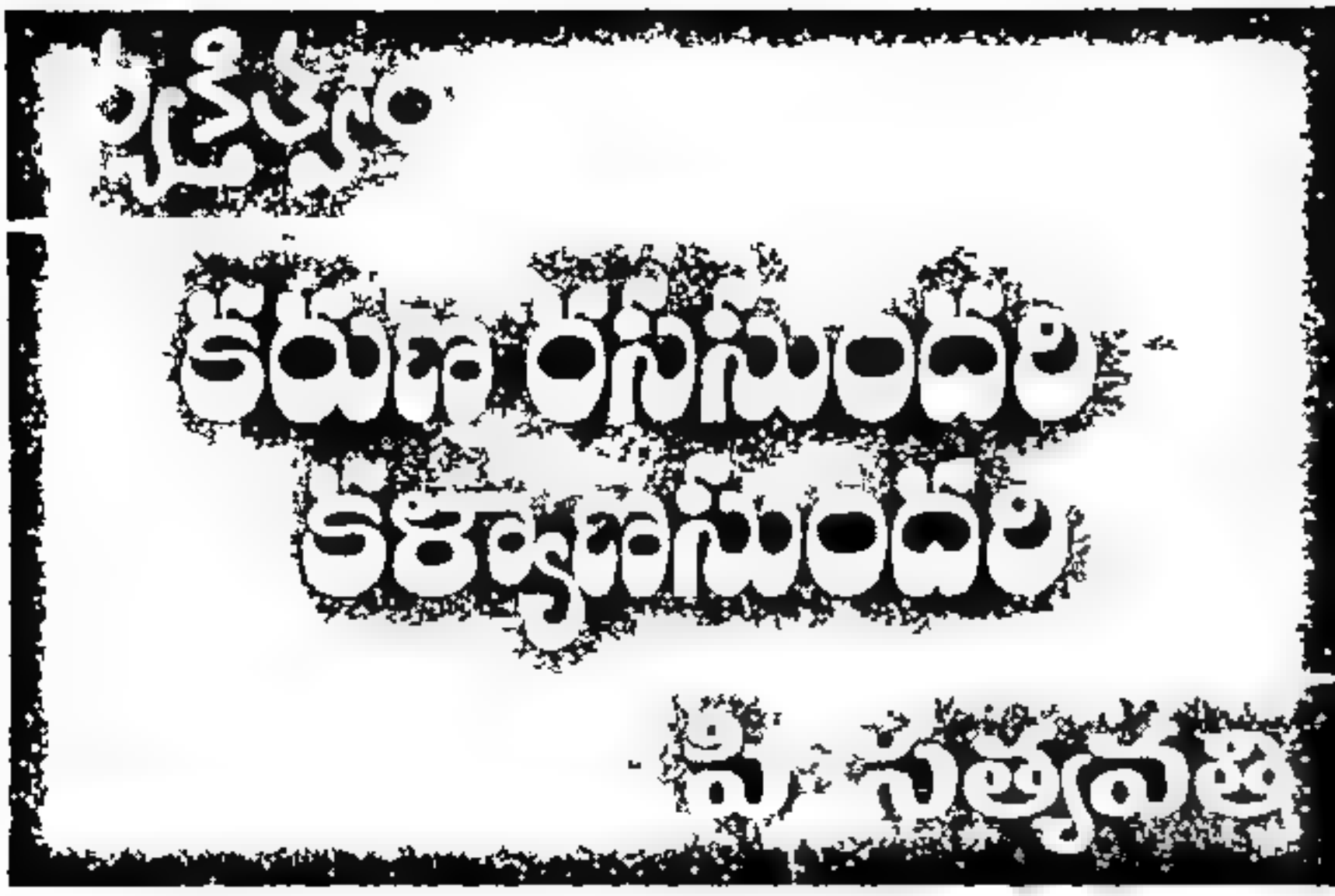
ఒకటున్నది. అవైపు నుండి చూస్తే కరువు ప్రాంతాల్లో రైతులు కూలీలుగా మారడమైనా, వలసపోవడమైనా, ఆత్మహత్యలకే పాల్పడినా ఈ అపక్రమం మీద ఒక సహేతుకమైన, నిర్మాణాత్మక విమర్శ ఎక్కువెట్టి, 'యిదొక అసహజ క్రమం ఫలితమని చెప్పడం సాధ్యమవుతుంది.

నిర్వేదంతో కూడిన వ్యాఖ్యలను, చర్చలను కథల్లోకి తీసుకొని వచ్చి, యిలా జరగడం సరికాదని అన్యాయమని స్ఫురింపజేసే శిల్ప పద్ధతులు కూడ ఉంటాయి. నిజానికి ఈ రెండు కథల్లో అనుసరించిన శిల్పం కూడా వైరుధ్య స్వభావాన్ని వెలికితీయలేక పోయిందని చెప్పక తప్పడం లేదు. యిది శిల్పం కోణంలో చూచి సరిపెట్టుకోవడానికి లేనట్టే, శిల్పలోపం వల్ల తలెత్తిన సమస్య కూడా కాదు. రైతాంగ జీవితంలో వైరుధ్యాల గురించి దాగి ఉండే అవగాహనను సవ్యంగా అర్థం చేసుకోకపోవడం వల్ల, ప్రకృతికి-మనిషికి మధ్య ఉంటే గతి తర్కం గురించి మౌలికదృష్టి లోపించడం వల్ల తలెత్తిన సమస్య.

విషాదాత్మక ముగింపు (జీవితం నిండా ఆవరించినదే అయినా) తీసుకోవడం వల్ల వైరుధ్య స్వభావం వెలుగులోకి రాలేదనుకున్నా, యిలాంటి ముగింపు పొరకులకు ఆ దిశగా ఆలోచింప చేస్తుందనుకున్నా ఆ రెండూ సరిగాదు. ముగింపు ద్వారా రచయిత ఏం చెప్పగలిగారు, ఏం చెప్పలేకపోయారు అనే చర్చ చాలా సందర్భాల్లో యాంత్రికంగా మారిపోయే ప్రమాదం ఉంది. వాస్తవికతా దృష్టికోణంలో 'ఉన్నది ఉన్నట్టు' చిత్రించడమనే అంశం కూడా దాగి ఉంటుంది. ఏ వాస్తవికత అయినా వైరుధ్యాలమయమనీ, చలనశీలమనీ, రూపం-సారం అనే ద్వయంతో విశ్లేషించుకోవలసి ఉంటుందని తెలిసి ఉండడం చాలా అవసరం. కాల्పనిక సాహిత్యానికి మరీ అవసరం. ఈ అవసరమే మనిషిని ప్రకృతితో తన సంఘర్షణ క్రమాన్ని సాహిత్యరూపంలో వ్యక్తీకరించుకోవడానికి ప్రేరణ కల్పించింది.

కరువువల్ల రైతు దిక్కుతోచక గుండె చెదిరి తానుగా కుటుంబానికి, భూమికి దూరమై పోతున్నాడు. కాని ఈ స్థితి రావడానికి చాలా ముందే రైతు భూమిని దూరం చేసుకోవడమే విముక్తి అనుకున్నట్టు సింగమనేని కథ రాశారు. పాలకవర్గాల దుర్మార్గం వల్ల వ్యక్తిగత స్థాయిలో యింకేం చేయాలో పాలుపోక రైతు ఆత్మహత్య చేసుకుంటున్న సన్నివేశంలో, ఐదారేళ్ళ కిందట రాసిన కథలను చదివితే కరువు గురించి, రైతుకు భూమికి ఉన్న సంబంధం గురించి యిన్ని ఆలోచనలు కదిలాడుతున్నాయి. ఆ సంబంధంలో తలెత్తిన అసహజ క్రమాన్ని యింకింత లోతుగా అర్థం చేసుకోవడానికి, అంతిమంగా రద్దు చేయడానికి భవిష్యత్తు పట్ల ఆశావహ దృష్టి ఒక్కటే సరైన దారి చూపుతుంది.

సింగమనేని కథలు
విశాలాంధ్ర ప్రచురణ

ఆమె స్నేహితులెవరైనా, సమకాలీనులెవరైనా వ్రాస్తారని చాలా ఎదురుచూశాను - తెలుగు కథా సాహిత్యంలో ఒక మంచి రచయితగా గుర్తింపు పొందిన ఈమెను గురించి తెలుసుకోవడం భావితరం పరిశోధకులకు, సాహితీప్రియులకు అవసరం అనుకున్నాను - నేను కూడా ఆ పని చెయ్యలేకపోతున్నాను - ఎందుకంటే నాకు దొరికిన కొద్ది ఆధారాలు చాలావు కనుక.

1997 లో ప్రచురితమైన 'ఆమె కథా సంకలనం'లో ఆమె వ్రాసిన 'నామాట'లో వున్న కొన్ని విషయాలే తప్ప - ఆమె జీవిత విశేషాలు లేవు - విశాలాంధ్ర ప్రచురించిన "తెలుగు కథకులు - కథనరీతులు" లో ఆమె కథలు ఎట్లా ఉద్యమాలకోసం - ప్రచారాలకోసం - కీర్తికోసం వ్రాసినవి కావో వ్రాశారే కానీ - ఆమె జీవిత విశేషాలు - ఏమీ యివ్వలేదు - కథకుల్ని గురించి వ్రాసేటప్పుడు తప్పకుండా వారి కథా నేపథ్యం చేరిస్తే చాలా ఉపయోగం - చాలా అవసరం కూడా -

'అలరాస పుట్టిళ్ళు' కథ చదివాక రచయిత్రిని చూడాలనుకోడం సహజం - కానీ నా కోరిక 1999 లో నేను మద్రాసు వెళ్ళినప్పుడు కానీ నెరవేరలేదు - కొండే మహమ్మద్ దగ్గరకు వెళ్ళిందన్న చందంగా ఆవిడే మా దగ్గరికి వచ్చారు - రచయిత్రి సమావేశానికి - అప్పుడావిడెని చూస్తే ఆ కథలో ఆమె వర్ణించిన సుబ్బారాయుడి శిథిల గృహం గుర్తొచ్చింది - సౌందర్య దృష్టి, పాండిత్యం - అవగాహనకి - ఇన్ని వున్నా - పరిస్థితుల ప్రభావం వాటిని ఎల దెబ్బతీసి మనిషిని నీరసపరుస్తుందో అర్థం అయింది. చాలాకాలం క్రిందట ఆమెని గురించి మహిధరగారు చెప్పారు. ఆమె సంస్కృతం - ఇంగ్లీషు బాగా చదువుకున్నారనీ - దివ్యజ్ఞాన సమాజానికి తరచు వెళ్ళేవారనీ - తనకి జగన్నాథగారితో స్నేహం వలన - ఆమెతో కూడా సాహిత్య చర్చలూ చేసేవాడిననీ - జగన్నాథగారిది ఆమెది ప్రేమ వివాహం అనీ -

'ప్రేమ' అంటే అపారమైన గౌరవం ఆవిడకి - ఆమె కథల్లో సత్యవతి, అలివేలు, భాగ్యం - పిచ్చిగంగి - అందరూ విఫల ప్రేమికులే - 'అలరాస పుట్టిళ్ళు' కథలో చెంగల్వ రాయుడికి మనసిచ్చిన సత్యవతి, వేరొకరికి భార్య అయింది - కానీ మనసొకరిది తనువొకరికి యివ్వడం ఆమెవల్ల కాలేదు - తిరిగి పుట్టింటికి వచ్చింది. ఒకసారి తిరిగి పంపాడు అన్న సుబ్బారాయుడు. రెండవసారి మళ్ళీ వచ్చినప్పుడు ఇంక ఆమెచేత కాపురం చేయించడం కష్టం అని గ్రహించి కాబోలు, ఆమెని కాలవలో తోసి చంపేశాడు - అతనికి వంశగౌరవం ముఖ్యం కనుక - తరువాత అపరాధ భావంతో మంచం

పట్టాడు - వ్యవసాయం - తదితర కార్యక్రమాలు నిర్లక్ష్యం చేశాడు - ఆస్తులు పోయాయి. చివరికి - ప్రాణం పోయేముందు నిజం చెప్పాడు - సత్యవతిని తనే బల్లకట్టు మీదనుంచీ కాలవలో తోసి చంపేశానని -

'చిరుచెమటలు చందనం' కథలో అలివేలుదీ విఫల ప్రేమే. అలివేలు సత్యాన్నీ, సత్యం అలివేలునీ గాఢంగా ప్రేమించారు. అయితే అలివేలు తండ్రికీ, సత్యానికి వున్న పంతాలు, పట్టింపుల కారణంగా అలివేలు మరొకరి భార్య అయింది. అవతల సత్యానికి జబ్బు చేసింది. జబ్బుతీవ్రమై 'గుణం' సోకింది కూడా. అటు సత్వర జబ్బు. ఇటు అలివేలు పెళ్ళి సంబరం - పెళ్ళి సంబరం అంతా "యజ్ఞ పశువులా" భరించింది. చీకటి పడ్డాక గుడికి వెళ్ళి సత్యం ఆరోగ్యం కోసం ప్రార్థిస్తుంటే అతనికి నెమ్మ దించినట్లు ఎవరో అంటూ వుండగా విని అజ్ఞాత దేవతలకి కృతజ్ఞతతో నమస్కరించింది. ఆమె 'మెళ్ళో మంగళ సూత్రాలు', కన్నీళ్ళు చిప్పిల్లిన కనుదోయిలా" వున్నాయి.

'అలరాస పుట్టిళ్ళు' లో సత్యవతికి జరిగినటువంటి 'ఆనర్ కిల్లింగ్స్' ఆ రోజుల్లో అక్కడా అక్కడా జరిగేవని. తమ కుటుంబంలో కూడా అట్లా జరిగిందని మా వదినె ఒకావిడ చెప్పింది. ఇంక ఎంతోమంది మంగళసూత్రాలు కన్నీళ్ళు చిప్పిల్లిన కన్నుదోయిలే.

'మాడంత మబ్బు, అనే కథలో భాగ్యం బావని (భర్తని) ప్రాణాధికముగా ప్రేమించింది. కానీ అతగాడికి అడుగడుగునా అనుమానాలే - అర్థికంగా చితికిపోయి బస్తీలో కూలిపనికి పోయిన అతను, ఆ రోజు వస్తాడని ఎవరి ద్వారానో తెలుసుకుని అతని రాకకి - అతని మర్యాదలని అన్ని ఏర్పాట్లు చేసి - 'బెల్లం' తేవడానికి వర్షంలో పొవుకారింటికి వెళ్ళింది - ఆమె తిరిగి వచ్చేసరికి అతను రానూ వచ్చాడు - కోపంతో తిరిగి వెళ్ళనూ వెళ్ళాడు.

పిచ్చి గంగి రూపులయ్యని ప్రేమించినా, బయటికి చెప్పలేదు. ఆమెది మౌనప్రేమ - రూపులయ్య ఆమెను పాముకాటు బారిననుంచీ రక్షించి తనే ఆ కాటుకి బలయ్యాడు - చివరికి తన తల్లి గురించి కలవరించి చచ్చిపోతాడు - గంగ తనకి పిచ్చెక్కినట్లు నటించి, తన మేస మామతో పెళ్ళి తప్పించుకుని రూపులయ్య తల్లికి సేవలు చేసి కడతేర్చి ప్రాణాలు విడిచింది.

'మన చేతిలో ఏముంది!' కథలో రాజ్యం

మడి దున్నిన చేలలో పదాలు పాడుతూ నాట్లు వేసే పల్లె స్త్రీలను చూస్తూ, ప్రక్కనున్న తామర కొలనుచెంత కూర్చుని వీణమీద విషాద మధుర గీతాలాలపించే ఆంధ్రుల ఆడబడుచు కళ్ళకి విందుచేసే ప్రకృతి, ప్రాణాధికంగా ప్రేమించే మనుష్యులు, కాళ్ళకి బంధాలువేసే సంప్రదాయాలు, అవి సృష్టించే విషాదాలను మౌనంగా 'విధి'గా భరించే వ్యక్తులు - ప్రేమకోసం పిచ్చివారయ్యే వారు - ప్రాణాలర్పించేవారూ - మౌనంగా మాన్యాలకు తిరిగిపోయేవారు - పచ్చని పొలాలు, ధాన్యం గరిసెలు, పువ్వులు, పిట్టలు పల్లెసీమల అమాయకత్వం - క్రూరత్వం - అనాటి ఆంధ్ర దేశపు లోగళ్ళు - అలరాస పుట్టిళ్ళు - పుట్టిళ్ళపై ఆడపిల్లలకుండే మమకారం, ఆడపిల్లలపై పుట్టిళ్ళకుండే సంప్రదాయపు అధికారం - బాల్యంలో బుజ్జి దూడ మూతికి చిక్కి వేస్తే విలవిలలాడిపోయి దాన్ని విప్పేస్తే, ఆ దూడ మట్టితిని ఎక్కువ పాలు తాగి జబ్బు తెచ్చుకుంది - అప్పుడు నాయినమ్మ తనని దగ్గరకు తీస్తూ పెట్టుకున్న కన్నీళ్ళకి కడదాకా అర్థం తెలీదట - మానవులంతా ప్రకృతిని ప్రేమించే ఆరాధించాలి - గ్రామసీమల్ని అభిమానించి ఆదరించాలి - మానవ జాతినేకాదు సకల చరాచర జగత్తునీ ప్రేమించాలి - మన సంస్కృతిని గౌరవించాలి -

'మానవ ప్రయత్నాలకి అన్నివేళలా ఫలితాలు లేవు - కానీ మానవులు ప్రయత్నాలు మానకూడదు - Let us accept fate but not fatalism".

ఇవి ఆవిడ అభిప్రాయాలు -

ఆవిడ పేరు కళ్యాణ సుందరీ జగన్నాథగారు 'అలరాస పుట్టిళ్ళు' కథలో ఆంధ్ర దేశాన్ని అబ్బురపరచిన రచయిత.

1997లో ఆమె సమగ్ర కథా సంపుటి వెలువడకుండా వుంటే, ఈ తరం పాఠకులకి, ఈ తరం రచయితలకి తెలియకుండాపోవలసిన వారు - ఒక విస్మృత గీతిక అయివుండేవారు -

1922లో జన్మించిన కళ్యాణసుందరీ ఈ సంవత్సరం జూలై 19న ఆమె కళ్ళుమూసినప్పటి నుంచీ ఆమె జీవిత విశేషాలలో సాహిత్య కృషిని గురించిన వివరాలతో ఒక సమగ్రమైన వ్యాసం,

అత్యుపాధ్య చేసుకుందని తెలిసి గోపీ పిచ్చివాడై పోయాడు. అందుకు కారణం తనేనని -

‘సాయంకాలే వనాంతే’ అనే కథలో యిష్టంలేని వివాహబంధం నుంచి తప్పించుకుని వచ్చిన ఇద్దరు వ్యక్తుల మధ్య ప్రేమ, గౌరవాభిమానాలు ఎంతో సున్నితంగా చిత్రించారు. (నలుగురు వ్యక్తుల మధ్య సంభాషణల రూపంలో కథంతా చెప్పించారు) చివరికి అతను చనిపోతే ఆమె అత్యుపాధ్య చేసుకుంటుంది - మరో కథలో కావాలని పెళ్ళి చేసుకున్న యువ జంటలో భర్తకి యాక్సిడెంట్ అయి, చేతగానితనం వల్ల వచ్చిన కోపం భార్యమీద చూపించడం, ఆమె చనిపోవాలనుకోవడం - తరువాత ఇద్దరూ ఒకరినొకరు అర్థం చేసుకోవడం -

ఇట్లా స్త్రీ, పురుష సంబంధాలను గురించి భావుకతతో ఆలోచిస్తారు కల్యాణ సుందరిగారు. తండ్రి కూతుళ్ళ అవ్యాజ్ఞానురాగాన్ని - తల్లి కొడుకుల ప్రేమ బంధాన్ని కూడా అపురూపంగా చిత్రించారు. అటు సంస్కృతమూ, ఇటు ఇంగ్లీషు భాషలలోని అనేక పుస్తకాలను చదివినా - కల్యాణ సుందరిగారు వ్రాసేది అచ్చమైన తెలుగుభాష - నలుగురు మాట్లాడే భాష - ఇంగ్లీషులో ఆలోచించి తెలుగులో వ్రాయడం గానీ - క్లిష్టమైన పదాలు వాడడంగానీ చెయ్యరు - తెలుగు నుడికారాన్ని ప్రేమిస్తారు - పల్లెపదాలను ఎంతో

అభిమాని స్తారు - ఆవిడ వాటిని కథల్లో సందర్భానుసారంగా వాడడాన్నిబట్టి తెలుస్తుంది - ఒక కథలో, “సోలెడు సోలెడు జొన్నలొద్దు సోలలు మాకు ఇనాం వద్దు కొయ్యలేమో రెడ్డి కొడుకా ఈచిత్రి జొన్న - మానెడు మానెడు జొన్నలిస్తా -”

అనే పల్లె పదాన్ని ఇద్దరూ విద్యావంతులు విన్నట్లు వ్రాస్తారు. దానిమీద ఆ యువకుడు “జాన పదాలు దేశీయనాగరికతకు నాడి పట్టు అంటారు కదా రాజ్యం- మనదేశపు వ్యవసాయ వాతావరణాన్ని ప్రతిబింబిస్తోంది ఈ పదం” అంటాడు -

దానికా యువతి “మితి మించిన పంటలు యజమానికి పండాని wishful thinking. ఒక ఆశతో కూడిన కోరిక సేవకులలోనూ - కూలి మాత్రమేకాదు - తన సంతోషంతో సోలలూ మానికలూ ఈనాంగా ఇస్తానన్న యజమాని ఉదారత కూడా చూపుతుంది ఈ పాట” అంటుంది.

“అది కాస్త పూర్వపు భావాలు సూచించింది- ప్యూడల్ సెటప్” అంటాడు యువకుడు.

“- చరిత్రను మలచడమూ - మరుగు పరచడమూ మంచిదికాదు - న్యాయం కాదు - అది దేశ ప్రగతికి భిన్నం - ఆ రోజుల సాంఘిక వ్యవస్థ అది” అంటుంది ఆమె - బహుశా

రచయిత్ర అభిప్రాయం యిదే కావచ్చు.

అట్లాగా ‘చిరుచెమటలు చందనం’ కథ చివర కూడా మరో పదాన్ని చేర్చారు -

“వేసవి కాలాన పూసేన బూరుగలూ ఆశతో ఆ చిలుకలూ ఆరు నెలలుండే పువ్వు పూసేవరకు వుడి కొమ్మనుండే , కాయ కాసేవరకు పలవల్లి వుండే , తినబోతే దూదియె ! తీపి లేదాయె మళ్ళుండి, చిలకల్లారా ! మన మాన్య భూములకు -” అలివేలు ఆశలు బూరుగపండు చందం ఆయ్యాాయి.

1941 లోనే తొలికథ వ్రాసిన ఈమె ఆ తరువాత కొంతకాలం కొన్ని వ్యక్తిగత కారణాల వలన, రచన ఆపివేశారు. తిరిగి 1954లో కథలు వ్రాయడం ప్రారంభించి 1972 లో జగన్నాథ్ గారి మరణం వరకూ అవిచ్ఛిన్నంగా కొనసాగించారు. తరువాత మళ్ళీ 1994 తరువాత కొన్ని కథలు వ్రాశారు.

ఎప్పుడు వ్రాసినా, ఏ కథ వ్రాసినా, ఎంత గంభీరమైన విషయాన్నైనా నిబ్బరంగా ఇట్లా జరగాలని ‘విధి’ అయితే మనమేం చేస్తాం - అనుభవించాల్సిందే” అన్నట్లు చెబుతారు - ఆమె అలరాస పుట్టిళ్ళయిన ఆంధ్రదేశపు పల్లెసీమల వర్ణన. పాఠకుల్ని అక్కడికి తీసుకువెళ్ళి ప్రతి చిన్న వివరాన్ని కళ్ళకి కట్టిస్తుంది. ఆలస్యంగానైనా, ఆమెకి చిన్న అక్షర నివాళి - □

(23వ పేజీ తరువాయి)

ఉపకరించిందనేదే వెల్చేరువారి అక్కసు. అనేక రకాల అస్తిత్వ వాదాలూ, స్త్రీవాద చైతన్యం, దళితవాద చైతన్యం తెలుగు కవిత్వానికి చేసిన దోహదం అంతా ఇంతా కాదు. ఏ సంపుటి చూసినా, ఏ సంకలనం తిరగేసినా అందరం ఎంతగానో సంబరపడాలి. నిజంగా ఈ చైతన్యం లేకపోతే అంత మంచి కవిత్వం వచ్చివుండేది కాదు. చేరా అన్నట్లు తెలుగు వచన కవిత్వాన్ని విరసం సొంతం చేసుకుంది. వెల్చేరుకి అసలు మంట అదీ. కాలక్రమంలో విరసం తరువాత పెల్లుబిగిన దళితవాద చైతన్యం, స్త్రీవాద చైతన్యం కూడా వచన కవిత ఒడిలో చక్కగా అమరి పోయాయి. అయితే విప్లవ చైతన్యానికి, ఈ ఇతర పురోగామి చైతన్యాలకి ఎలాంటి శత్రు వైరుధ్యం లేదు. పైగా తెలుగు వచనకవిత అనంతమైన వైవిధ్యంతో మనముందు నిల బడింది. నిజమైన కవితాభిమానులు, సాహిత్య వేత్తలు పండగ జరుపుకోవాలి.

ఇక వెల్చేరు నారాయణరావుగారి తొలి ప్రతిపాదన గురించి: ఇప్పుడంతా ఎక్స్ పర్ట్ లు

అందలాలెక్కుతున్నారు, స్పెషలిస్టులు, సూపర్ స్పెషలిస్టులు హైటెక్ లో విహారం చేస్తున్నారు. నిజానికి మంచి డాక్టరెవరో పేషెంట్లై చెబుతారు, మంచి టీచరెవరో విద్యార్థులే చెబుతారు. మంచి డ్రైవరెవరో పాసింజర్లై చెబుతారు. సర్ ఆర్థర్ కాటన్ మంచి ఇంజనీరని తెలుగువారెవరైనా చెబుతారు. ఆ మాటకొస్తే ఆల్బర్ట్ ఐన్ స్టీన్ మంచి ఫిజిసిస్ట్ అని అతని కారుడ్రైవరే చెప్పగలిగాడు. ఇక సాహిత్య కళారంగాలలోకి వస్తే వెల్చేరు వాదన ఎంత పసలేనిదో తెలిసిపోతుంది. ఘంటసాల బాగా పాడతాడని ఎవరైనా చెబుతారు. భానుమతే చెప్పక్కర్లేదు. అక్కినేని నాగేశ్వరరావు, ఎస్. రామారావు, ఎస్వీ రంగారావు, కాంచనమాల, కన్నాంబ, అంజలి, సావిత్రి బాగా నటిస్తారని ఏ తెలుగు మనిషైనా చెబుతారు. హరికథ చెప్పే దాసుగారు మంచి పండితుడని హరికథ వినే వారెవరయినా చెప్పగలరు. వెల్చేరుగారే చెప్పనక్కర్లేదు. అయితే పొరపాటు ఎంతవారికైనా సహజమే. మక్కికి మక్కి అన్న నిర్దుష్టంగా అటు జీవితంలోనూ ఇటు కవిత్వంలోనూ వుండడం సాధ్యంకాదు. దొర్లిన పొరపాట్లని సవరించుకునే ప్రయత్నం ఎవరమైనా చెయ్యాలి. అందుకే ఈ లోటుపాట్లు ఎత్తిచూపిస్తున్నాం.

వెల్చేరు సంకలించిన ‘ట్యుంటీయత్ సెంచరీ తెలుగు పోయెట్రి’ లో దొర్లిన కొన్ని పొరపాట్లు - వాస్తవాలకి సంబంధించినవి - చూద్దాం. వరద రాజేశ్వరరావు/అబ్బూరి రామకృష్ణారావుగారి పెద్ద కొడుకుకాదు, రెండో కొడుకు (పేజీ 255); దిగంబర కవులు అయిదుగురు కాదు, ఆరుగురు (పేజీ 256); నిరసన కవుల సంకలనం వెలువడింది 1970 లో కాదు, 1983 లో (పేజీ 276); శిష్టా ఉమామహేశ్వరరావుది విజయనగరం కాదు, నరసరావుపేట (పేజీ 305) వాస్తవాల సేకరణలో కూడా వెల్చేరు తొందరపాటు ప్రదర్శించారు.

తెలుగు కవిత్వంతో పరిచయమున్న వారెవరైనా మంచి కవుల్ని ఇట్టే పోల్చుకోగలరు. ఈ పనికి విశేష పాండిత్యం అక్కర్లేదు. వేమన, గురజాడ, శ్రీశ్రీ, పాణిగ్రాహి, చెరబండరాజు, గద్దర్, వంగపండు మంచికవులని ఏ తెలుగు వారిని కదిలించినా చెబుతారు. అలాగే తెలుగు వచన కవితా సంపద మనందరి ఉమ్మడి సొత్తు. ఈ సంగతి పాఠకులే గ్రహిస్తారు, నిర్ణయిస్తారు. పండితులు, కవులు నిర్ణయించనక్కర్లేదు.

28-11-2002 □

దర్శకుడు క్రిష్ణవంశి చేతుల్లోని 'ఖడ్గం' తో జాతీయపతాకం పేలికలైంది. త్రివర్ణ పతాకం గొప్పతనం కనన, కాషాయం రంగు, ఆ రంగుతో బతుకుతున్న ఒక మతసంఘం భావజాలాన్ని బాగా వంటబట్టించుకున్నాడు. అందుకే అడుగుడుగునా మత నినాదాలతో నింపేశాడు. అందుకు దేశభక్తి అని పేరుపెట్టుకున్నాడు. జాతీయజెండా హైదరాబాదులోని చార్మినార్ చుట్టూ తిరగటం, పోలీస్టేషన్లో పెద్ద సైజులో కనిపించడం క్రిష్ణవంశి పైత్యం. అందులో ఒక దురుద్దేశాన్ని ప్రేక్షకులకు అంటగట్టే ప్రయత్నం ప్రతి సన్నివేశంలో కనిపిస్తుంది. ప్రతి ముస్లిం పాకిస్తానీయుడే అన్న భావనను - రాజ్యాంగాన్ని, చట్టాన్ని, న్యాయాన్ని అనుసరించి ప్రజలకు సేవలందించే ఒక పోలీసు అధికారిచే చెప్పించడం ఏవగింపుగా వుంది. అది కుహనా సెక్యూలర్లు చేస్తారు. పాకిస్తాన్ టెర్రరిస్టు మసూద్ ను కొట్టే సందర్భంలో "ఓం" అని వ్రాసి ఉన్న గోడకు తలను బాదడం, కాషాయ కార్యకర్తలు అప్రస్తుతంగా కనిపించడం మైనార్టీల్లో ఉద్దేశం కల్గించే అంశాలు. చెప్పదలచుకున్న దేశభక్తికి కాషాయాన్ని మధ్యవర్తిత్వంగా చేసుకోవాల్సిన అగత్యం ఎందుకొచ్చిందో అర్థంకాదు. క్రిష్ణవంశి సామాజిక ప్రయోజనంకోసం పనిచేసిన దానికన్నా కాషాయం కోసం కృషిచేసిందే ఎక్కువ ఈ చిత్రంలో. అందుకే ఆర్.ఎస్.ఎస్. బి.జె.పి. నేతలు మెప్పు పొందింది. చిత్రం నిలుపుదలకు ససేమిరా అంటున్నారు. అయోధ్యకు వెళ్ళే రామభక్తులను తెలుగు నేలపై ఏ ముస్లిం అడ్డుకోలేదు. వారిపై ఏ అఘాయిత్యానికి పాల్పడలేదు. ఎక్కడో జరిగిన ఓ దురదృష్టకర సంఘటనను చూపించి ఒక వర్గం ప్రజలను ఉద్దేశపరిచే ప్రయత్నం పెద్దగా జరిగింది. కథకు ఎంచుకున్న ప్రతి రంగంలో దేశభక్తి, హిందూత్వం తోణికిసలాడేందుకు దర్శకుడు నానా తంటాలు పడ్డారు. చివరకు టెర్రరిస్టు మసూద్ చేతులకు బేడీలతో పాటు కాషాయం బట్టతో కూడా కట్టివేయడం పైశాచికత్వాన్ని బట్టబయలు చేస్తుంది. హిందూత్వం తోణికిసలాడేందుకు దర్శకుడు నానా తంటాలు పడ్డారు. చివరకు టెర్రరిస్టు మసూద్ చేతులకు బేడీలతో పాటు కాషాయం బట్టతో కూడా కట్టివేయడం పైశాచికత్వాన్ని బట్టబయలు చేస్తుంది. హిందూత్వం తోణికిసలాడేందుకు దర్శకుడు నానా తంటాలు పడ్డారు. చివరకు టెర్రరిస్టు మసూద్ చేతులకు బేడీలతో పాటు కాషాయం బట్టతో కూడా కట్టివేయడం పైశాచికత్వాన్ని బట్టబయలు చేస్తుంది.

మోసపోయిన సంగీత పాత్రలను కల్పించి అక్కడ అసహ్యకరమైన పనులే చేయించాడు.

హిందూత్వం, దేశభక్తి మేళవించిన సినిమాకు అన్ని సన్నివేశాల్లో ఎక్స్ పోజింగ్ ఉండేలా చూడటంలోనే ఆ పవిత్ర ఉద్దేశాన్ని అర్థం చేసుకోవచ్చు. కథానాయకిగా కన్పించే సోనాలీ బింద్రే స్థానంలో కన్పించే రెండో హీరోయిన్ ను డ్యాన్సర్ ను చేసి అర్థనగ్నత్వాన్ని కళ్ళకింపుగా చూపించింది 'ఖడ్గం'.

ఈ చిత్రంలో ప్రధాన పాత్రగా అంజద్ భాయ్ పాత్రను పాజిటివ్ కోసమే పెట్టానని దర్శకుడు చెబుతున్నాడు. ఆ పాత్రద్వారానే ఉద్దేశకమార్పకమైన సన్నివేశాలన్నింటినో చిత్రించాడు. చివరలో మసూద్ ను చంపడం, స్వంత తమ్మున్నే చంపేయమని చెప్పడంతో చేతులు కడిగేసుకున్నారు. కరుడుగట్టిన తీవ్రవాది అంజద్ సోదరుడు అజర్ ను వెంబడించి పట్టుకునే సందర్భంలో మసీదులో దాక్కునేందుకు ప్రయత్నించిన ద్రోహిని వట్టించేదానికన్నా, బూట్లతో మసీదులోకి ప్రవేశిస్తారా ! అన్నదాన్ని సీరియస్ గా చేసి - అంతవరకు ఐకమత్యంగా ఒకరినొకరు ఎరిగిన అంజద్, పోలీసు అధికారి కుక్కల్లా కొట్లాడుకున్నట్లు చూపడమేగాక, తీవ్రవాదికి మిగిలిన ముస్లింలు రక్షణగా నిలిచినట్లు చూపి, మసీదునుండే అతడు పారిపోవడం తప్పుడు సంకేతాల్ని అందించే సన్నివేశం. ఇది ముమ్మటికీ ఉన్నాదాన్ని పురికొల్పే చర్య ! చాలా సన్నివేశాల్లో ఉద్దేశక కారక అంశాల్ని రేకెత్తించి, ఆపై దాన్ని తగ్గించే ప్రయత్నం చేసినట్లు భ్రమింప చేయటం గుర్తించని అంశాలెంతమాత్రం కాదు.

ఇంకో విచిత్రమేమిటంటే - టెర్రరిస్టు కార్యకలాపాల నియంత్రణకు నియమించిన ఒక పోలీసు అధికారి విధి నిర్వహణలో తనతో వచ్చిన లేడీ జర్నలిస్టు, ప్రియురాలు మసూద్ ను పట్టుకునే క్రమంలో అజర్ కాల్పుల్లో ప్రాణాలు కోల్పోతుంది. ఆ సంఘటనను జర్నించుకోలేని ఆ పోలీసు అధికారి ఒక పిచ్చివాడుగా తయారవుతారు. ఆనాటి సంఘటన, తన ప్రియురాలి జ్ఞాపకాలతో చలించిపోతూ నిత్యం ఆవేశానికి లోనవుతూ కన్పిస్తారు తప్ప దేశంపట్ల నిజమైన అంకితభావం ఆ అధికారికి లేదన్న విషయం స్పష్టమవుతుంది.

ఈ దేశంలో విభిన్న మతాలు, కులాల వాళ్ళు ఎంతో స్నేహపూర్వక, ప్రశాంత వాతావరణంలో (ఒక్క గుజరాత్ మినహా) జీవిస్తున్నారు. వారి మధ్య పలకరింపులు, సాధారణంగానే ఉంటాయి. కాని ఖడ్గంలో చూపినట్లు "అల్లాహ్ అక్బర్, జై వీరాంజనేయ, జై భజరంగభళి" అని ఎవరూ పలకరించుకోరు. అలా మాట్లాడుకోరు. ఈ సంస్కృతిని, సాంప్రదాయాలను 'ఖడ్గం' ముక్కలు చేసింది. 'ఖడ్గం' సినిమాను విశ్లేషిస్తే - ఒక వర్గంపై మతపరమైన దాడికి పూనుకున్నట్లు ఎంత సినిమాట్రీక్, రంగులు పూసినా వెల్లడయ్యే అంశం. ఒక వర్గానికి వకాల్తా పుచ్చుకోవడం కోసం 'దేశభక్తి'ని పావులుగా వాడుకోవడం. అందులోనే సామాజిక ప్రయోజనం ఇనుమడింపజేశామని చెప్పడం సిగ్గుచేటు !

పాట

పల్లవి : జనులారా లేచిరారందిరా
ఈ మతశకున్తల నడ్డుకోనురండిరా
చరణం : కూడులేక పేదజనం ఆకలంటు
అలమటిస్తే
పనిలేక కార్మికులు ప్రాణాలు
తీసుకుంటే
మతమంటు ముందుకొచ్చినారురా
వీళ్ళు
మతకలహాలు పెట్టి మన చంపెరా!
||జనులారా !!

రాముడైన రహీమైన
ప్రభువైన బుద్ధుడైన
ఎవ్వడైన యేమి చేయలేదురా
ప్రభువైన బుద్ధుడైన
ఎవ్వడైన యేమి చేయలేదురా
మన ఆకలి బ్రతుకులు మార్చలేదు
వీళ్ళురా
||జనులారా !!

లౌకికమైన దేశమాని
మసీదులే కూల్చినారు
హిందూ జాతి ఏకలేని
చర్చిలే కూల్చినారు
తల్లు చెల్లెల మానం దోచినారురా
కాషాయారంగు కంటిరి నాయాళ్ళురా
||జనులారా||

భారతీయత బిడ్డలాని
బొట్టుపెట్టి బొంకినారు
హిందూజాతి ఒక్కటాని
దళితులను చంపినారు
కాషాయారంగు వెనక వీళ్ళురా
కత్తులతో కుత్తుకలే కోసిరా
గుజరాతు రాష్ట్రంలో గల్లి గల్లి
మండుతుంటే
ముసలమాను బిడ్డలంత మంటల్లో
మాడుతుంటే
మానవత్వం వున్న మనుషులెవరైనా
ఈ మతోన్మాదుల మట్టు బెట్టరందిరా
||జనులారా||

- ఆర్. కుమార్

‘క’ థ 2001’ మీద నా సమీక్ష బాధ్యతా రాహిత్యంగా ఉందని భార్గవి అభిప్రాయం. ప్రపంచీకరణను గొప్పగా చిత్రించిన కథలని కొన్నింటిని గుర్తించడం తప్ప వాటిగురించి రాయకపోవడం, బలహీనమైన కథలన్నీ వాటిమీద పేజీల కొద్దీ రాయడం బాధ్యతా రాహిత్యమని వారి విమర్శ.

నేనలా అనుకోవడం లేదు. సంకలనం మొత్తంమీద బలహీనమైన కథలను విశ్లేషించాలనే ఉద్దేశ్యంతోనే అలా రాశాను. అది బాధ్యతా రాహిత్యంకాదు, అదీ ఒక పద్ధతి అనుకొనే రాశాను. బలహీనమైన కథలను గుర్తించి అవి ఎందుకు అలా తయారయ్యాయో చెప్పడం నేరమేలా అవుతుంది? మంచి కథల గురించే తప్పనిసరిగా రాయాలా ? అలాంటి నియమం ఎక్కడా లేదు. అయినా ప్రపంచీకరణను బలంగా చిత్రించిన కథల గురించి ఏమీ రాయలేదనడం నిజం కాదు. భార్గవి మరోసారి సమీక్ష చదివితే మంచిది. కాకపోతే బలహీనమైన కథల గురించే ప్రధానంగా చర్చించాను.

అది కూడా ‘ముడి’ విమర్శ అని వారి అభిప్రాయం. నిజానికి యిదే ఒక ముడి విమర్శ. రెండు పేజీలు మాత్రమే ఉన్న సమీక్షలో ‘పేజీలు పరిగెత్తా’యని, అదంతా ‘ముడి’ అని కొట్టిపారేయడాన్ని ఎలా అర్థం చేసుకోవాలి ? ఎక్కడ ‘ముడి’గా ఉన్నదో, సమీక్ష పరిధి దాటి ఏ పొరబాటు అంచనాలకు చేరుకున్నానో వివరించకుండా అలవోకగా ఖండన రాసేయడంకన్నా బాధ్యతారాహిత్యం ఉంటుందా ?

‘కథలు నచ్చకపోతే అది చెప్పాల్సిన విధానంలో ఉండాలనే’ మాట కూడా అన్నారు. విమర్శ వ్యక్తిగతంగా నచ్చడం, నచ్చకపోవడం అనే ప్రాతిపదికమీద కొనసాగడని భార్గవికి తెలిసినట్లు లేదు. నాకు నచ్చకపోవడం వల్ల ఆ కథలమీద విమర్శ రాయలేదు. దృక్పథం, రీత్యా, నిర్మాణ రీత్యా లోపభూయిష్టంగా ఉన్నాయి కాబట్టి, వాటిమీద తెలిసిన మేరకు రాసే ప్రయత్నం చేశాను. యిక ‘చెప్పాల్సిన విధానం’ గురించి కూడా అట్లా రాసేస్తే కుదరదు. విమర్శలో పాటించకూడని విధానాలన్నీ భార్గవి పుణికిపుచ్చుకోవడం వల్లనే యిలాంటి ఖండన రాశారు. నా సమీక్ష చర్చకతీతమనీ, యితరులకు పేచీ ఉండదని నేననుకోవడం లేదు. సరైన విమర్శ విధానం పాటించకపోయి ఉంటే, ఆ మాట చెప్పేవారైనా పాటించాలి గదా !

యివన్నీ ఉన్నా సరే, సమీక్షమీద భార్గవి స్పందించినందుకు సంతోషం.

- పాడి

కాళోజీని కాళోజీగానే గౌరవిద్దాం ! అతిశయోక్తుల ఆసరా తీసుకోవద్దు !!

‘కా’ లోజీ’ మరణం అత్యంత సహజ మరణం. ఆయన మరణం రాష్ట్రంలోని పౌరహక్కుల, ప్రజాస్వామిక హక్కుల రక్షణ ఉద్యమానికి తీరనిలోటు. ఆయన జీవితకాలంలో ఏ మేరకైతే ప్రజా ఉద్యమాలతో కలిసి నడిచాడో, సమర్థించాడో, మద్దతునిచ్చాడో ఆ మేరకు ప్రజా ఉద్యమాలు ఆయనను ఒక మిత్రుడిగా సంస్మరించుకుని గౌరవించవలసిందే.

అయితే, దేశంలో నూతన ప్రజాస్వామిక విప్లవాన్ని ఆకాంక్షించే, మార్క్సిజం - లెనినిజం - మావో ఆలోచనను తన మార్గదర్శక సిద్ధాంతంగా స్వీకరించిన విరసంగానీ, విరసం ప్రతినిధులుగానీ ‘కాళోజీ’వంటివారిని సంస్మరించుకునేప్పుడు ఆయనపట్ల తమ అభిమానాన్ని, గౌరవాన్ని ప్రదర్శించేప్పుడు వస్తుగత, శాస్త్రీయ విశ్లేషణా పద్ధతిని విస్మరించడం సరైనదికాదు.

17-12-2002 నాడు హైద్రాబాదులో విరసం నిర్వహించిన కాళోజీ సంస్మరణ సభలో వరవరరావుగారు మాట్లాడుతూ కాళోజీని డా॥ సన్యట్ సేన్ తో, హోచిమన్ తో పోల్చారు. అరుణతార నవంబర్ సంచికలోను కాళోజీని సంస్మరించుకుంటూ వరవరరావుగారు రాసిన వ్యాసంలోనూ కాళోజీని హోచిమన్ తో పోల్చడమేకాదు, హోచిమన్ ఆదేశించిన గాంధేయవాదిలా వుంటాడు అని రాశారు.

అదే సంచికలో ‘కాళోజీ’ శీర్షికతో చలసాని ప్రసాద్ గారు రాసిన కవితలో

‘గాంధీయన్ కాదు, మార్క్సిస్టు కాదు

గాంధీ మెచ్చినవాడు, మార్క్స్ నచ్చినవాడు

సోషలిస్టు కాదు, కమ్యూనిస్టు కాదు

ఇట్లా రాసుకుంటూ పోతూ

‘సిద్ధాంతాల రాద్ధాంతాల జోలికి పోనివాడు’

అని కూడా రాశారు.

వరవరరావుగారు కాళోజీని, సన్యట్ సేన్ తోనూ, హోచిమన్ తో పోల్చడం, కాళోజీపట్ల సరైన అంచనాతో చేసిన పోలికేనా ? సన్యట్ సేన్, హోచిమన్ ల చరిత్రా, చైనా, వియత్నాం విప్లవాల చరిత్ర తెలిసిన వాళ్ళందరికీ సన్యట్ సేన్ క్రియాశీల రాజకీయ నాయకుడుగా కొమింటాంగ్ పార్టీకి నాయకత్వం వహించి చైనాలో ప్యూడల్ వ్యతిరేక ప్రజాస్వామిక విప్లవానికి నాయకత్వం వహించడమేగాక రాజ్యాధికారం చేపట్టాడు అని తెలుసు. కొమింటాంగ్ పార్టీని సినలైన సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక, భూస్వామ్య వ్యతిరేక శక్తిగా తీర్చిదిద్దటానికి తన జీవితకాలంలో శాయశక్తులా కృషిచేశాడు. ఇక హోచిమన్ వియత్నాం కమ్యూనిస్టు పార్టీకే నాయకుడు. విప్లవానికి, ఆ తర్వాత ప్రభుత్వానికి నాయకత్వం వహించాడు.

వీరిద్దరికీ, కాళోజీకి మౌలిక తేడా వుంది. కాళోజీ రాజకీయాలను, పార్టీలను, సిద్ధాంతాలను స్వీకరించలేదు సరికదా నిరసించాడు. రాజకీయ రహిత, పార్టీరహిత ప్రజాస్వామ్యాన్ని ఆకాంక్షించినట్లు అనిపిస్తుంది. ఇదొక ఊహజనిత ప్రజాస్వామ్యం. ఆచరణలో సాధ్యంకానిది. అయినప్పటికీ కాళోజీ సమకాలీన ప్రజా ఉద్యమాలకు స్పందించి తన పరిమితుల మేరకే సమర్థించి, రాజ్యాన్ని నిలదీసినవాడు కాబట్టి ఇతర విషయాలలో ఎన్ని విభేదాలున్నప్పటికీ ఆయనను ఆ మేరకు ఒక మిత్రుడిగా గౌరవించి సంస్మరించుకోవలసిందే. అయితే పై విధంగా పోలిక తేవడం ద్వారా వరవరరావుగారు అతిశయోక్తులను ఆశ్రయించినట్లు కాదా ? శాస్త్రీయ విశ్లేషణ అవుతుందా ?

అలాగే చలసానిగారు రాసిన కవిత పేరాలలోని సారాంశాన్ని ఆదర్శంగా తీసుకోవాలా ? కాళోజీలాగే మనం సిద్ధాంత నిబద్ధతను వ్యతిరేకిద్దామా ? మరెందుకీ రాతలు ? ఇది సద్విమర్శగా భావించి ఆలోచించండి.

- ఎ. అనంతరామ్

దిల్ సుఖ్ నగర్, హైదరాబాద్

విప్లవ రచయితల సంఘం

రాష్ట్ర సాహిత్య పాఠశాల

12, 13 జనవరి 2003, ప్రభుత్వ జూనియర్ కళాశాల, అనంతపురం

ఈ సారి విరసం రాష్ట్ర సాహిత్య పాఠశాల అనంతపురంలో జరపతలపెట్టింది. చాలా కాలం తర్వాత ఇదే రాష్ట్ర స్థాయి కార్యక్రమం. అనంతపురం అంటే కరువు, వెనుకబాటుతనం గుర్తుకు వస్తాయి. వందల సంఖ్యలో రైతుల ఆత్మహత్యలు గుర్తుకు వస్తాయి. వేలాది మంది కన్న ఊరును వదిలి వలసపోవడం గుర్తుకు వస్తుంది.

తరతరాలుగా పాలకుల నిర్లక్ష్యం, విపక్ష రాయలసీమ ప్రజలను, అందునా అనంతపురం రైతులను ఆత్మహత్యల వైపుకు నెట్టివేస్తున్నాయి. ప్రపంచ బ్యాంకు అభివృద్ధి నమూనాతో స్వర్ణాంధ్రను సాధించాలనుకుంటున్న చంద్రబాబునాయుడు విధానాలు అనంతపురం కరువును, పేదరికాన్ని మరింతగా పెంచాయి. ప్రాజెక్టుల శంకుస్థాపనలు, కరువు సహాయక చర్యలు రాయలసీమ ప్రజలను మోసం చెయ్యడానికే తప్ప యింకెందుకూ కాదని ఎప్పుడో తెలిపాయింది. ఆల్మట్టి డ్యాం విషయంలో ఆందోళన చేసే ప్రభుత్వం, పాలక పార్టీలు రాయలసీమకు, అనంతపురానికి నీళ్ళిచ్చే విషయంలో కనీస నిజాయితీని ప్రదర్శించడం లేదు. దశాబ్దాల నుండి కృష్ణా జలాల వినియోగంలో రాయలసీమకు జరిగిన అన్యాయాన్ని గురించి మాట్లాడకుండా, రాష్ట్రాల మధ్య వివాదాన్ని మాత్రం ఉత్సాహంగా లేవదీస్తున్నారు. ఈసారైనా కృష్ణజలాల పునఃపంపిణీలో రాయలసీమకు న్యాయమైన వాటా రాకపోతే రాయలసీమ శాశ్వతంగా ఎడారి కావాల్సిందే. కృష్ణజలాల కోసం రాయలసీమలో, తెలంగాణలో యిప్పటిప్పడే మొదలైన ఆందోళన మరింత ఉధృతం కావాల్సి ఉంది.

అనంతపురం జిల్లా కరువును, వెనుకబాటుతనాన్ని ఆధారం చేసుకొని భూస్వామ్య సాయుధ ముఠాల దౌర్జన్యం కూడా పెరిగిపోయింది. ప్రజల నెత్తుటి రూకలను కొల్లగొట్టడమే కాక, కరువు నివారణ నిధులను కైవసం చేసుకుంటూ ముఠా ఘర్షణలు తీవ్ర రూపానికి చేరుకున్నాయి. ప్రజల జీవన కాంక్షను, చైతన్యాన్ని హరించివేసి, పెత్తనం చెలాయించడానికి ముఠా నాయకులు చేయని నేరం లేదు. వీళ్ళే అధికార పార్టీలో, ప్రతిపక్ష పార్టీలో నాయకులు, ప్రజా ప్రతినిధులు. దీనికి తోడు తామర తంపరగా స్వచ్ఛంద సంస్థలు అనంతపురం జిల్లా అంతటా వ్యాపించి పోయాయి. పోరాట స్వభావాన్ని దెబ్బతీసి యధాతథ స్థితిని కొనసాగించడంలో వీటిపాత్ర తక్కువే కాదు.

ఈ స్థితిలో కూడ అనంతపురం జిల్లాలో ఆశాఢేఖలు లేకపోలేదు. పరిటాల శ్రీరాములు కాలం నుండి ప్రత్యామ్నాయ భావజాలంతో కొనసాగే పోరాట సంప్రదాయం కూడ ఈ కరువు నేలమీదనే నిలదొక్కుకుని ఉన్నది. భూస్వామ్య దోపిడీకి, ముఠా నాయకుల ఆధిపత్యానికి వ్యతిరేకంగా రైతాంగ సాయుధ ఉద్యమాలు ఆవిర్భవించగా కొనసాగుతూ ఉన్నాయి. యిప్పటికిప్పుడు కరువును, పాలకవర్గాల దుర్మార్గాన్ని తుడిచిపెట్టే స్థాయికి ఈ ఉద్యమాలు ఎదగకపోవచ్చుగాని, ఆత్మహత్యలకు పాల్పడుతున్న నిస్సహాయ స్థితినుండే ఒక బలమైన సాయుధ పోరాటం నిర్వహించి భూస్వామ్య సాయుధ ముఠాలను, సామ్రాజ్యవాద విధానాలను ఎదిరించే దృష్టిని, శక్తిని కూడ అలవరచుకొనే వారసత్వం యిక్కడి రైతాంగానికి ఉన్నది.

రాజకీయ సామాజిక రంగాల్లోని ఈ వారసడి సాహిత్య సాంస్కృతిక రంగాల్లో కూడ అద్భుతంగా కొనసాగుతున్నది. పెన్నానది ఉధృతిని, ఆ ప్రక్కన జీవించే ప్రజల కష్టాలను చిత్రించిన 'పెన్నేటిపాట' రాయలసీమ సాహిత్య చరిత్రలో నేటికీ విషాద ఉత్తేజాలను వినిపిస్తోంది. యిక్కడ ప్రజాసాహిత్య సాంప్రదాయంలో ఎత్తుపల్లాలు ఉండవచ్చుగాని, కనీసం పాతికేళ్ళుగా స్థానిక జనజీవితాన్ని అందులోని విధ్వంసాన్ని, తెగింపునూ, సూటిదనాన్ని సీమ రచయితలు ఎత్తిపడుతున్నారు. కథ, నవల, విమర్శ ప్రక్రియల్లో ఇవాళ అనంతపురం జిల్లా తెలుగు సాహిత్యలోకంలోనే ముఖ్యమైన స్థానాన్ని సంపాదించుకుంది.

ఎంత విషాదస్థితిలోనైనా జీవనకాంక్ష జీవనదివలె ప్రవహిస్తుందని, ఎంత విధ్వంసకర వాతావరణంలోనైనా నిర్మాణాత్మక పూనిక సాధ్యమవుతుందని చెప్పడానికి అనంతపురం సమాజ సాహిత్య రంగాలే సాక్ష్యం.

ఈ నేపథ్యంలో అనంతపురంలో విరసం రాష్ట్ర సాహిత్య పాఠశాల జరగబోతుంది. సామాజిక శక్తుల సంఘర్షణ నుండి ఆవిర్భవించిన విరసం ముప్పై రెండేళ్ళుగా సాహిత్య సాంస్కృతిక రంగాల్లో నక్షల్పరీ పంధాను ఎత్తిపట్టి ప్రజాపోరాట చరిత్రలో విడదీయలేని అంతర్భాగమైంది. చరిత్ర విరసంను నిర్మాణం చేస్తే, విరసం తెలుగు సాహిత్యరంగంలో చరిత్రను నిర్మిస్తోంది. సాహిత్య రంగానికి వర్గపోరాట చైతన్యాన్ని అందించి, వర్గపోరాట కేంద్రంగానే సమాజ, సాహిత్య చరిత్రలు నిర్మాణమవుతాయని స్పష్టం చేస్తోంది. మూడు దశాబ్దాలకు పైగా తన రచన ద్వారా, ఆచరణ ద్వారా ఈ సత్యాన్ని నిరూపిస్తోంది. తెలుగు సాహిత్యాన్నంతా వర్గపోరాట దృక్పథంలో పరిశీలించి, విశ్లేషించి చరిత్ర నిర్మాణ ప్రయత్నం చేసింది.

యిటీవలి వాదవివాదాల వాతావరణంలో తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర గురించి, ఆధునికత గురించి కొత్త ఆలోచనలు ముందుకు వచ్చాయి. ఈ దృష్ట్యా కూడ సాహిత్య చరిత్రను పునఃపరిశీలించి సామాజిక చరిత్ర నేపథ్యంలో, ఉద్యమాల వెలుగులో మరోసారి స్పష్టం చేయాల్సిన ఉన్నాయి. మార్క్సిస్టు సాహిత్యకారులు కొన్ని దశాబ్దాలుగా నిర్ధారిస్తూ వచ్చిన అంశాలను మరింత బలంగా, సవివరంగా, సమకాలీన సందర్భంలో వ్యాఖ్యానించవలసి ఉంది. సవరించుకోవలసినవి, సరికొత్తగా చెప్పవలసినవి కూడా ఉన్నాయి.

ఈ అవసరాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని ఈసారి సాహిత్య పాఠశాల తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర కేంద్రంగా నిర్వహించాలనుకున్నాం. రాయలసీమ అభివృద్ధి గురించి పాలకులు చెప్పున్న వాటికి ప్రత్యామ్నాయం ఎలా ఉంటుంది ? ఏమై ఉంటుంది ? అనే అంశాన్ని కూడా యిందలో భాగం చేశాం. మా ప్రయత్నం అనంతపురం ప్రజా చైతన్యానికి ఎంతో కొంత దోహదం చేస్తుందనీ, తెలుగు సాహిత్య రంగానికి మరింత వర్గదృష్టిని అందిస్తుందనే నమ్మకంతో ఉన్నాం. ఈ కార్యక్రమాన్ని విజయవంతం చేయడానికి అన్ని రకాలుగా సాయం చేయమని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాం.

ఈ రెండు రోజులు ప్రజాకళా మండలి సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు, కొత్త పుస్తకాల ఆవిష్కరణ ఉంటాయి

- విప్లవ రచయితల సంఘం

ఆంధ్రప్రదేశ్

(కార్యక్రమాల వివరాలు వెనుక కవర్ పేజీలో)

విరసం రాష్ట్ర సాహిత్య పాఠశాల

ఆహ్వాన కమిటీ

అధ్యక్షులు : నిర్మలారాణి (ప్రముఖ రచయిత్రి)

సభ్యులు :

స్వామి (రచయిత)
 కల్పన రెంటాల (రచయిత్రి)
 అమర్నాథరెడ్డి (రచయిత)
 ప్రొ|| పి.యల్. శ్రీనివాసరెడ్డి (యన్.కె. యూనివర్సిటీ)
 సూర్యసాగర్ (జనసాహితీ)
 దిక్కిగిరి (రచయిత)
 జయలక్ష్మీరాజు (రచయిత్రి)
 ప్రొ|| ఆర్. శేషరామ్ (యన్.కె. యూనివర్సిటీ)
 ఎస్.ఎం. బాషా (రచయిత)

రామకృష్ణ (రచయిత)
 వీలూరి ఎంగిన్నే (రచయిత)
 జైరాం (కవి)
 రాజారాం (రచయిత)
 గుర్రేష్ (ఆర్.వై.ఎఫ్.)
 రసూల్ (హెచ్.ఆర్.ఎఫ్.)
 మల్లేశ్వరరావు (రైతు కూలీ సంగ్రామ సమితి)
 పురుషోత్తం (ఎ.పి.సి.ఎల్.సి.)
 నాగిన్నే (ఆర్.పి.ఎఫ్.)
 సుశీల (అభ్యుదయ మహిళా వేదిక)

కార్యదర్శి : శేరికొండే (అనంతపురం యూనిట్ కన్వీనర్)

కార్యక్రమం

12, 13 జనవరి 2003 ప్రభుత్వ జూనియర్ కళాశాల, అనంతపురం,

ప్రజాకవి కాళిదాసు నగర్

12-1-2003

ఉదయం 10 గంటలకు వేతాకావిష్కరణ
 కామ్రేడ్ రాప్తాడు గోపాలకృష్ణ హాల్,
 ఐలాపురం జననాట్యమండలి అమరుల వేదిక

10-30 గంటలకు ప్రారంభ సమావేశం

11-00 గంటలకు

అంశం : తెలుగు సాహిత్య చరిత్రలో ఆధునికత-సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేకత
 అధ్యక్షత : నాగరాజు వక్త : సి.యస్.ఆర్. ప్రసాద్

2.30 గంటలకు

అంశం : విప్లవ సాహిత్యం - ఎదురవుతున్న ప్రశ్నలు
 అధ్యక్షత : వర్మ వక్త : చలసాని ప్రసాద్

సా|| 6 గంటలకు కవి సభ

నిర్వహణ : సజ్జా, సూర్యవంశి

13-1-2003

ఉ|| 9.30 గంటలకు

అంశం : తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర - అంచనాలు - పరామర్శ
 అధ్యక్షత : రివేర వక్త : ఎన్. వేణుగోపాల్

2-00 గంటలకు

అంశం : రాయలసీమ అభివృద్ధి - పాలకవర్గాల నమూనా - ప్రత్యామ్నాయం
 అధ్యక్షత : నాగేశ్వరాచారి వక్త : ప్రొ|| శేషయ్య

సా|| 5-00 గంటలకు ఊరేగింపు

సా|| 6-00 గంటలకు బహిరంగ సభ

కామ్రేడ్ పరిటాల శ్రీరాములు ప్రాంగణంలో

ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಿವರ	KLVA101M124
ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಿವರ	ಅಧಿಕಾರಿ
ತಾರೀಖು	08 February 2025
ಮುಂದುವರಿದಿದೆ	Yes
ವಿಫಲವಾಗಿದೆ	Yes
ಮುಕ್ತಾಯ	3+
ಪ್ರತಿ ಸ್ಥಳೀಯ	no
ಭಾಷೆ	no
ಕೆಎ	no
ಕುಟುಂಬ	no
ವಿವರ	NAZMA
ಪ್ರತಿ	Bryanlee
ಪ್ರತಿ	HASEEMA
ವಿವರ	
ಪ್ರತಿ	
ಪ್ರತಿ	
ಪ್ರತಿ	
ಪ್ರತಿ	good